

14, 665

Oct. Zeich

870

~~Ch. C.~~

R. A. K. I.

870.

1. pild.

(Teljes.)

RMK I. 870.

Belső-képpen indító

TUDOMANY

Mellyet, némely Theologus Doct-
roknak diák irásához együgyű elmélke-
déssel kapcholkodván, s, édes nemzetének üdülőse-
ges lelki jókat kívánván.

A Z

ÖRÖKKE-VALÓSAGNAK

Gyűrű-ébe foglaltt,

Domus

E S

Peshensis

MAGYAR NYELVEN

Tizen-két elmélkedésre, s, meg-an-

*Scholar*nyi jmadásra Osztott. *Piarum*

Es utólyára, az tévelygő atyafiaknak-is, igaz

hitet, s, követközendő-képpen böldeg

örökké-valóságot kívánván:

17 A Z 27

Igaz hitnek némely szükséges ágozatirol;

Egy-néhány, rövid és Sommás letz-

kével meg-jóbitott,

Seraphim Sz: FERENCZ fia közűll: *Leg-mél-*

talamb és kisebbik Szerzetes,

MALOMFALVAY FR. GÉRGELY.

Superiorum Permissu.

NYOMTATTA,

Béchen az Coloniai Udvarban Cosmorovius Máté,
M. D C. L I I I. éltendőben.

S. BERNARDVS.

S*I amor Dei tenere te non potest,
saltem teneat & terreat timor ju-
dicii; metus gehennæ; laquei mortis;
dolores inferni; ignis urens; vermis
corrodens; sulphur foetens, tartarea &
omnia mala.*

SZENT-BERNARD.

HA az Istennek szeretete téged
nem tartóztathat; tartóztas-
son és rettenchen az ítéletnek és
gehennának félelme; a' halálnak
tőőrey; az pokolnak fáydalmy;
az égető tűz, az mardosó féreg; az
bűdös kén-kő; és a' pokolbéli
minden-némű rettenetességek!

AIÁNLÓ LEVÉL.
AZ TEKENTETES, ÉS
NAGYSÁGOS

PÜSKI JÁNOSNAK,
KALOCZAY ÉS BACZY
ERSEKNEK,

GYÖRI PÜSPÖKNEK,
*Es azon helyeknek, s, Vár-megyéknek örökös
Vráának és fő-jspánnyanak:*

Az Főlséges

Harmadik FERDINÁND Czáfzár,
és Koronás Király Urunk Őfőlsége
TANACZÁNAK, &c.

NEKEM KEGYELMES URAMNAK,

*Istentől kőssu életet, és minden lelki testi
jókat kívánván, alázatos imádságimat ayán-
lom. Szerzetes Kötelességgel.*

Z meg-általkodott vak-
merő bűnös, és kemény
Szívekről elmélkedvén
sz: Bernard Doctor, (Nagyságas

AIÁNLÓ LEVÉL.

S. Ber. Vram) így szól: *Cor durum est,*
lib: 1. de *quod nec compunctione scinditur,*
Consi- *nec pietate mollitur, nec movetur*
dera- *precibus, exemplis non inducitur,*
tione *flagellis non eruditur. Et ut brevi*
ad Eu- *cuncta horribilis mali mala com-*
geniū. *plectar; ipsum est, quod nec Deum*
timet, nec hominem reueretur. Ke-
mény szíu az, a' melly meg-nem
hasad a' töredelmességre; meg-
nem lágyl az áyítatos istenes
életre; fel-né indul a' könyörgé-
sekre; né viseltetik a' példáktól;
nem-fél a' fenyegetésektől, meg-
keményül a' jó-teteményekre, né
oktattatik a' Czapásokkal. És ho-
gy ennek az ifzonyu gonosznak,
minden gonofságít rövid som-
mába foglallyam; a' meg-által-
kodott kemény szű, se Istentől se

em-

AIÁNLÓ LEVÉL.

embertől nem-fél. Az illyé, meg-
 általkodott bűnösöknek kemény
 szivek ellé panaszkodik az föl-
 séges Isten-is Ezékiel Profeta-ál-
 tal, mondvan: *Multo labore su-* *Ezech.*
datum est, & non exivit nimia ru- *24. v.*
bigo ejus, neq^{ue} per ignem, *12.* Sok mű-
 kával-való izzadás vólt, és-ki-nē
 ment belőle az ő fölöttéb-való
 rozdáia, még a' tűzzel-is. Sok
 képpen munkálkodik tudni illik
 az főlseges Isten az vakmerő bű-
 nősnek meg-teríttésében, nem-
 akarván lelki halálát, hanē meg-
 terés-et és életét. Zörget szívének
 aytaján szent malaszttya által;
 édesgeti ayándékival; példákat
 ad szemei eleibe; fenyegetődik
 elléne, Ostort és Czapásokat bo-
 chát reája; de mind ezek által-is;

AIÁNLÓ LEVÉL.

(a' mint a' Görök bőtu mutattya, *Rubigo abominationis* & *obstinationis*,) Ki-nem mégyen belőlle, az ő utálatosságának és meg-általkodott vakmerőségének rozdája.

Látván az fölséges Isten a' vakmerő bűnösnek illy nagy keménységét, ugyan kerdezkedik tőlle, monduán: Halláde te meg-általkodok bűnös lélek; *mundare*
Ezechi
 24. ű. *te volui, & non es mundata à sordibus tuis*, meg-akartalak fok féle-képpē téged tisztítani, és meg-nem tisztúltál a' te undokságid-bol; azért, mond meg-magad nékem: *In quo mundabo cor tuum?* Mivel tisztítottam-meg a' te szívedet?

Nem találok én (Nagyságas Vram)

A I Á N L Ó L E V É L.

Vram) a' szabad életnek meg-zabolázására, a' bűnök el-távoztatására, és következőzendő képpen, az meg-általkodott bűnös ember kemény szívének, meg-rontására, lagítására és tisztítására, az Örökké-valóság-nál hatásb ezközt; ha tudniillik arról az ember, szorgalmatofság-al és nem túnyán; gyakran és nem hébehóba; fontos-an és nē nyargalló el-mével gondolkodik. Leg-elsőben-is az halál tűnik elméjébe annak, a' ki az Örökké-valóságról volta-képpen akar elmélkedni. A' halál, az Itéletre mutat út, az Itélet pedig, vagy pokolra Örökké; vagy a' mennyei dichóségre sententiázza az embert, Örökké.

AIÁN LÓ LEVÉL.

Chudálatas dolog (Nagyságas Vram) és ortza-pirúlásokkal olvashattyák, valakik kerefsztyén, nevet viselvén, életek meg-jóbitásával nem gondolnak; melly fokat fondáltanak a' szabad élet meg-zabolázására, az halálnak emlekezetiben, nem chak az régi kerefsztyén hívek és szentek; de az Pogányok-is.

Democrites, a' szabad életű embereknek társalkodásit kerüluén, temető helyeket és Cinterimeket kereset, s, választott sétálására.

Zenó Philosophus, az halottakat tanáczlotta élete rendelese és maga viselése-felől.

Ptolomæus Philadelphus, Ægyptombéli Király lévén, a' víglakodalmak közt vitette asztalára,

AIÁNLÓ LEVÉL.

ra, az halálnak szomorú képét.

Az Ægyptombéliek közönsé-
gesen, holt ember, főkaponyát
fognak az több drága étkek
közé asztalokra; jmez szókkal
kenélván vendégeket: *In hoc in-
tuens, bibe, manduca & epulare.*
Erre nézván, igyál, egyél, lakoz-
zál és tobzódgyál.

A' Maczedoniai Philep Király,
minden reggel eszibe jutattata
magának egy inas által, hogy Ő-is
mint mások, gyarló ember, és az
halálnak fia-volna.

Az Romaiak, Czászárt vá-
lasztván magoknak, imez szókat
kiáltatták füleibe. *Memento quia
homo es.* Emlkezzél-meg hogy
te-is ember vagy.

A' Görögök hasonló-képpen,

a s

az

AIÁNLÓ LEVÉL.

az új Czászár koronázattyának napján, egy kő-faragót rendeltek a' Czászár mellé; az-ki, külömb-külömb-féle márvány kőveket mutatván-elő, imillyen szókkal szóllott a' Czászárhoz:

Elige ab his saxis, ex quo Augustissime Caesar

Ipsē tibi tumulū me fabricare velis.

Válasz fölséges Czászár e' kővek közül, mellyikből akar sz magadnak temető helyet Czináltatni velem. Oh keresztyén nevet viselő feslet életű embereknek orttza-pirulásokra, es örök szégyen-vallásokra méltó chudálatos dolog! Poganyok vóltanak ezek és nem hitték az léleknek örök bódogságát, avagy örök károhozattyát; és még-is ennyire él-
tenek

AIÁNLÓ LEVÉL.

tenek szabad életeknek meg-Zabolázására, az halálnak emlekezetivel! mit miveltek-vólna, ha az ítélet; az poklot; és a' menyeyi dichőséget hitek ágozattyával bizonyíthatták-vólna, mint mi?

A' régi kereftyén hívek és szent Atyák-is, által látván hogy az Örökké-valóságnak első aytaja az halál fokat tulaydonítottanak annak.

Climacus, az űduőséges lelki életnek fundamentomát, a' halál emlekezetiben helyheztette. Ioan.
Climacus.

Sz: Basilius Doctor, midőn Püspöki hivatallya szerént leg-pompásb Öltözetben járna, akkor kiáltatta maga füleibe imez szókat: *Mortem cogita Pater & sepul-* S. Basil.
Magnus.

AIÁNLÓ LEVÉL.

sepulchrum tuum perfici cura. A'
halálrol gondolkodgyál Atyám,
és Keszittesd-el temető helyedet.

Sz: Gergely Doctör, magya-
1 Ma. rázván a' Makabeusok első köny-
chab. 1. vének első részét; a' hol azt olvas-
suk, hogy a' Maczedoniai Sándor
Király, ágyba esvő és meg-ismér-
vén hogy meg-halna, el-oztá
országát: így fejezi-bé tanítását.

Vides ergo quàm efficax sit mortis
S. Gre- *meditatio.* Im látod azért melly
gor. l. 3. hat-hatós ereje-vagyon az halál-
Moral. ról-való elmélkedésnek.
cap: 4.

Vizföntag másut azon Szent
Gergely Doctör: nyilván tanít-
S. Gre- ván hogy az Ægyiptziusok, a'
gor. in haláltól-való féltekben nem kér-
c. 12. ték visszfa az Isráel népetől a'
Exod. költsön adott arany, s, ezüst edé-
nye-

AIÁNLÓ LEVÉL.

nyeket; így szól: *Facile contemnit omnia qui semper cogitat se esse moriturum.* Könnyen meg-útál mindeneket, a' ki szüntelen Szemei előtt viseli hogy meg-kel halni.

Hasonló-képpen ír Sz: Hieronymus Doctor-is: *Qui se (inquit) quotidie recordatur moriturū contemnit praesentia & ad futura festinat.* Az ki (gy mond) naponként szemei előtt viseli halandó-vóltát, megutállyá a' jelen-valókat, és az jövődökre fiet. S. Hieronym. Epist. ad Cyp.

Többet foglal Sz: Agoston Egy-liniáczkába, mondvā: *Mors omnium vitiorum est peremptoria.* S. August. lib: 2. Atal-gátolója, úti és vízi halálos ellensége minden-féle véteknek de Gen. contra Manich. a' halál, az az, nem csak ez világi el-

AIÁNLÓ LEVÉL.

el-muládo jókot utáltattya-meg
emberrel azhalál; hanem ha tor-
kig úsz-is mint valami vízben, az
vétkekben; ha szabadon jár-is.
mint valami békeséges úton, az
bűnöknek tágas úttyán.

Jussen-eszibe az halál, és gon-
dolkodgyék fontos elmével ar-
rol; leg-ottā átal-gátollya szán-
dékát, meg-állya útát és viszfza
térítti a' fokásul vett bűuőkről;
miért? mert eszibe jutattya, hogy
mind az igaz, s, mind a' bűnös, az
halál által az Itéletre; és az itele-
tről, az Örökké-valóságra me-
néd, ha pedig a' bűnös imez vagy
amaz halálos bűnben meg-ta-
lál halni, leg-ottan az keserves és
bóldogtalan Örökké-valóságra
Kárhoztató sententiat vészzen az
ítélő birótól.

Va-

AIÁNLÓ LEVÉL.

Valaki azért vólta-képpē akar az Örökké-valóságrol elmélkedni; leg-elsőbben az halál-rol gondolkodgyék, mert az halál első aytó,s, első út az Örökké-valóságra.

Jusszon-eszibe az után az itélet, a' mellyet senki el-nem kerülhet, és a' mellynékül senki nem mehet se a' bódlog se a' bódogtalan Örökké-valóságnak házába. Gondollya jól-meg itt, az ítélő bíró sententiájának külömbségét. *Ve-* *Matthai 28.*

nite benediċti Patris mei, &c. Di- *v. 34.*
scedite à me malediċti &c. *& 41.*

Iójetek-el én Atyámnak áldottai birjátok a' világ kezdetitől-fogva néktek készítettett országot.

Ményetek-el tőlem átkozottak az Örök tűzre, melly az Ördögnek

AIÁNLÓ LEVÉL.

gnek készítettet, és az ő Angyalinak. Fontollya jól-meg Sz: Péter mondását, tudni illik. *Si Iustus*

1. Pet. *vix salvabitur, impius & peccator*
4. V. 18. *ubi parebunt?* Ha az igaz csak alig üdvözül az istentelen, s, a' bűnös hol álhat-elő?

Szállyon magába és elmélkedgyek az Királyi Profétának imezmondásáról-is. *Sicut deficit fumus deficient: Sicut fluit cera à facie ignis, sic pereant peccatores à facie Dei. Et iusti epulentur, & exultent in conspectu Dei: & delectentur in letitia.* Mint a' füst el-fogy, fodgyanak-el: a' mint el-olud a' viasz a' tűz színe előtt, ugy veszfzenek-el a' bűnösök az Isten színe-elől. Es az igazak vígan lakozzanak, és vígad-

AIÁN LÓ LÉVÉL.

vígadgyanak az Isté színe-előtt :
 és gyönyörködgyenek örömmel.
 Kichoda az, a ki itt méltán és alá-
 zatos könyörgéssel ; lelki féle-
 lemmel és rettegéssel fel-ne kiál-
 czon, azon Sz : Daviddal, mond-
 ván : *Domine, non intres in judi-*
cium cum seruo tuo. Vrá ne mēny
 ítéletbe a' te Szolgáddal ?

Psalms.
142. 7.
 2.

Emellye-fel ez után elméjét
 az örök bódoságra, és a' men-
 nyei bódogok örömének győ-
 nyősűségére ,s, annak Örökké-
 valóságára és gondollya jól-meg
 hogy nem valami ideig-való el-
 mulandó jóban fondáltatik az
 bódog lelkeknek örökké-való
 örömök. miben tehát ? a' mindē
 jóknak kütféie szemlélésében. *Ví-*
debunt Deum & gaudebunt, lata-

b

bun-

AIÁNLÓ LEVÉL.

*S. Cyprianus de laudibus Mar-
tyrum.* *buntur, fruuntur gloria; in fœlicitate jucundabuntur aeterna; implebuntur Deo, & satiabuntur dulcedine mirifica, nihil eis deerit, nihil oberit, omne desiderium eorū*

Christus præsens implebit. Láttják az Istent és örvendőznek; vigadnak; a' dichóságban élnek; gyönyörködnek az örök bódogságban, bé-töltetnek az Istennel és csudálatos edésséggel elégednek meg; sēmi héjával nem-lesznek, semmi nekik nem árt; minden kívánságokat az jelen-való Kristus I E S V S tölti-bé; úgy mond Sz: Cyprianus Doctor. Ki-ne kiáltana itt föl Sz: Dáviddal?

Quam dilecta tabernacula tua.
Psal. 83. v. 2. & 11. *Domine virtutum: concupiscit & deficit anima mea in atria Domini!*

AIÁNLÓ LEVÉL.

ni! quia melior est dies una in a-
trijs tuis super millia. Elegi obie-
ctus esse in domo Dei mei: magis
quàm habitare in tabernaculis
peccatorum.

Melly szerelmesek a' te haylé-
kid erőnek ura ! kívánczik és
el-ájúl az én lelkem az úr Pituari-
után. Mert jobb egy nap a' te
Pituaridban, ezerek-főlött. In-
kább választottam el-vetett len-
ni az én Istenem házában, hogy
sem a' bűnösök hajlékiban lakni.

Ismég: *Faciem tuam Domine re-*
quiram. A' te orczádat keresem. *Psalm.*

Uram. vizontag Sz: Agoston- *20. 8.*

nal. *Curat vita mea in amplexus* *8.*

tuos, nec avertatur donec abscon- *S. An-*

datur in abscondito vultus tui. *lib. 13.*

Fussion és folyjon az én életem a' *Caf. 11.*

AIANLÓ LEVÉL.

teapolgatásidra uram, ,s, el-se
fordúllyon míg a' te orczádnak
és Sz: Színednek titkos rőytőki-
ben el nem rőytőzik!

Szállyon alá végtére gondolat-
tyával poklokra, az Örökké-va-
lóságról elmélkedő úton járo;
és minél nagyobb lelki édeséget
érezett magában, a' mennyei ből-
dogoknak Örömökről, és az
Istennek Sz: Színe Szemlélésé-
ből Származo dichőségekről el-
mélkedvén; annál nagyobb ret-
tegéssel és szíbéli keferűséggel
gondolkodgyék, a' kárhozottak-
nak minden-némű kínokat és
fájdalmokat magában foglaló
győtrelmőkről, s, annak Örökké-
valóságáról. Fontollya jól-meg
melly iszoyu győtrelmők legyen
a'

A I Á N L Ó L E V È L.

a' bűnösöknek pokolban, abból
 a' nagy kár-vallásból melybe
 estenek, az Isten Orczája szem-
 lélésétől, és attól a' nagy jótol
 örökkön-Örökké meg-fosztat-
 ván, melyben az igazaknak vég-
 hetetlen Örömök, és örökké-va-
 ló boldogságok vagyon. Jária-el
 elméjével e' fölött, a' pokolbéli
 Örök tömlőtzöt; az Örök szom-
 juságot és éhséget. a' tapasztal-
 ható Örök fetétséget és mordály
 férgeket; az örök bűszet és rette-
 gést; örök fáidalmokat és vere-
 ségeket; az örök síralmat és fo-
 gaknak Czikorgatását, és gon-
 dokodgyék ezeknek véghetetlen
 Ötökké-valóságiról. Vesse font-
 ba ezekkel együtt Sz: Gergely
 Doctornak imez mondását-is:

AIÁNLÓ LEVÉL.

§ Gre- *Geberna flamma reprobis nequa-*
 gorius *quàm lucet ad consolationis gra-*
 lib: 9. *tiam; Et tamen lucet ad pœnam.*
 Moral. *cap. 49* A' Gehenna lángia Semmi-kép-

pen nem világoskodik az istente-
 lé kárhozottaknak vigasztalások-
 ra; világoskodik pediglen győ-
 trelmőkre és kín-vallásokra.

Ugy itélem én (Nagyságos-
 Uram) hogy a' ki így kezd az ha-
 lálról; ítéletről; meny-ország-
 ról és pokol-ról gondolkodni;
 nem lehet olly meg-általkodott
 kemény szívű bűnös, hogy ma-
 gában szálván, szíve meg-ne lá-
 gyúllyon és bűneiből kí-ne
 igyekezzék térni; ha tudni illik:
 az fontos gondolkodásra bo-
 chátkozván, mind végig alhata-
 toflan meg-marad az Örökké-va-
 losá-

A I Á N L Ò L E V É L.

lóságról föl-vett elmélkedésben.

Leg-bűnősb alkatmánya lévén én, (Nagas Uram) az én teremtető Istenemnek, és leg-méltatlamb fia, s, árvája Seraphim Sz: FERENCZ Atyám Szerzetének; fokat gondokodtá tellyes erőmből azon, miként adhatnék okot és mutathatnék utat, bátor csak egy bűnös léleknek az megtérésre és pœnitentia-tartásra. Egy Könyveczke akadván azért nem melly nap kezembe, és annak figyelmetes olvasására fontos itélettel bochátkozván, más könyvek olvasására-is kezde ferkégetni, és azzal kezde biztatni, hogy nétalántán, az régi áyítatóságtól nagy rész-fzerént meghűlt, és az bűnnek árjában torkig

AIÁNLÓ LEVÉL.

ufzó édes nemzetem közül, valamelly bűnösnek (ha nē az tudósinak; chak az egy-ügyűinek) okot adhatnék az meg-térésre, és poenitentia tartásra; ha mind azon hōnyveczkéből, s, mind pedig más egy-néhány Doctrok irásiból, mint valami tiszta búza közül, egy kévéczkét aratgatnék és kötnek őszue együgyű elmélkedéssel, az Örökké-valóságról.

Hátra taszított-va ugyan engemet ettől, erőtlē erőm; tudatlan együgyűségem és méltatlan-ságom; de a' bűnösök meg-terését Ohaytó buzgó kívánságom, és nemzetem-hez-való kötelességem, addig-bíztata, hogy pen-námnak Sorlóját Ki-nyúytám az aratásra, bízván abban, hogy az
én

AIÁN LÓ LEVÉL.

én szívemnek Istene, a' ki az őz- *Psalms,*
 vegy-nek fillér-ét meg-nem ve- *72. 8.*
 tette, az én elégtelenségemnek *26.*
 fillér-ét-fem utállya-meg; tud-
 ván igyekezetemet.

Midőn pedig jóbrészét őszve
 fzedegettem-volná e' lelki kalá-
 fzos-buzafőknek; egy arany
 gyűrűt kezdék ki-koholni, és ab-
 ba kezdém rakni a' tiszta buza-
 fzemeket drága gyongyók gya-
 nánt; és hogy könnyebben hor-
 dozhatná akár-ki-js magával éy-
 jenként és naponként; Az örök-
 ké-valóság gyűrűébe foglalt, bel-
 ső-képpen indító tudománnak
 nevezém, tizikkel munkámnak
 nap világra készülő első sengéjét.

Meg-jelentuén azért Nagysá-
 godnak, ugy mint, méltóságas-

A I Á N L Ó L E V É L.

megyésPüspökömnek, a' mint il-
let és kívántatott szándékomat, a'
Tridentomi Sz: Gyűleközet ren-
delése szerént. Nē chak szabad-
ságot ada Nagyságod Szándé-
komnak követésére, és végbe-vi-
telére, Szerzetembéli Fejedel-
mimre halasztuán ezen köny-
veczkének meg-visgálását; de
ősztonőzni-is kezdé; és hogy,
mindenek előtt láttatnék az
Őrökké-valóságnak Gyűrű-ét
Püspöki Vyában viselni, bé-is fo-
gadá bőh-kezü irgalmafsággal e'
könyveczkének ügyét.

Vgy illett ugyan-is, és a' vólt
az én kívánságom-is, hogy azok
az méltóságas Püspöki Vy-ak öl-
tőznének ebbe az én-töllem ma-
gyar nyeluen ki-koholt Őrökké-
való-

AIÁNLÓ LEVÉN.

valóságnak gyűrü-ébe, az melyek engemet mindenek között leg-méltatlambat; az jó emléközetű. Tekéntetes és Nagyságos Losi Imre Esztergomi méltóságos Ersek &c. halála után; leg-elsőbben kenének-fel az Papi méltóságra Nagy Szombatban.

Nem-is tudom kit választhatott-vólna méltábbá ez a' könyveczke gond-viselő Pátronussának Nagyságod kívül, a' kit, az Főlséges Harmadik FERDINÁND, Czászárs és koronas Király Vrunk ő főlsége-is; (donational-is leveleiben) *Personam de Ecclesia Dei & Patria bene meritam, &c.* Magyar Országban és az Anyaszent-egyházban érdemes személynek nevez?

Nyil-

AIÁN LÓ LEVÉL.

Nyilván szemlélte ez a' könyveczke Nagodban, azokat az Püspöki hivatalokat mellyeket
Ad Ti. Sz: Pal Apostol, Titushoz irván
ti c. 1. elő-számlál; és mivel az ő kíván-
v. 8. sága éppen csak az lelkek nyere-
sége, azon lelkek nyeresége buz-
gó kívánójának-ismervén Nagó-
dat, bátran járult Nagyságod
eleibe.

Es mivel ez a' könyveczke,
utolsó dolgainkrol ,s, az Örökké-
valóságrol elmélkedik; azon el-
mélkedésnek eleven képét látta
Nagodban: mellynek ha más je-
lensége nem vólna-is; elég-vól-
na, az a' bő-kezű irgalmaság és
alamisnálkodás, mellyről fok-
féle ügye fogyot szegények é ra-
bok ,s, külömb-külobb féle szer-

AIÁNLÓ LEVÉL.

zetesek bizonságot tehetnek az
maga Púspóségének megyéje ki-
vül-is.

Né félt azért attol ez az éhező
könyueczke hogy úti-költségné-
kül marad, ha Nagdhoz folyamo-
dik: mivel hogy, nyilván tapaszta-
ta, melly el-válthatatlanúl Kap-
czolkodot Nagod, alamisnálko-
dási által, az örök igazság monda-
sához, tudni illik: *Nolite thesauri-
zare vobis thesauros in terra, ubi* <sup>Mat-
thai 6.</sup> *erugo & tinea demolitur, &c. The-
saurizate autē vobis thesauros in* <sup>v. 19.
20. 21.</sup> *cælo: ubi neq̃ erugo neq̃ tinea de-
molitur, &c. Vbi enim est thesaurus
tuus, ibi est & cor tuum. Ne gyűit-
setek magatoknak kinchet e' föl-
dön: a' hol a' rozda, és a' moly
meg-emészti. Gyűitsetek pedig
maga-*

A I Á N L Ó L E V É L

magatoknak kinchet az égben, a' hol sem a' rozda sē a' moly meg-nem emészti. Mert a' hol a' kinched vagyon, ott vagyon a' fzi-ved-is.

Ezek így léven, szerzetes alá-zatósaggalkérem Nagodat, ad-gyon okot nékem továb-való munkára, és a' bódog Örökké-valóságra geriedő Pœnitentia-tartó lelkekhez-való szerelmétől viseltetvén, méltóztassék magá-val szűletett kegyesség-gel, és ir-galmas kézzel bé-fogadni ezt a' könyueczkét; és ha ebben olly űduősséges letzkét talál, melly az meg-általkodott kemény szíve-
ket, a' bűnnek almából fel-fer-kentvén, meg-téréfre, Pœniten-tia tartásra, töredelmességre, és az
men-

AIÁNLÓ LEVÉL.

mennyei bóldog örökké-valósá-
gra, geriefzgeti, és hathatós erő-
vel ingerli; azt leg-elsőbē, amaz,
Világosság Attyának: *A' quo om- Jacobi.*
ne datum optimum, & omne donū 1. 7. 16.
perfectum desursum est. A' kitől
minden jó adomány, és mindē te-
kélletes ajándék, onnét-felyül va-
gyon. Istén után pedig; Az Ból-
dogságas Szeplőtelen Szűz Ma-
rianak, mint fő gyámolomnak és
erőtlen ségen Istápjának, tulaydo-
nítsa Nagyságod. A' mik pedig
ezē örökké-valóság gyűrt-ébe,
haszonta-lanúl és rēdetlenül lát-
tatnának folglaltatva-lenni; akár
az tudománnak folyásában, s, a-
kár pedig az magyarságnak mi-
nēműségébē; azokról Nagyságod
az-én erőtlenségemnek meg-bo-
chá-

A I Á N L Ó L E V É L.

chátani, és mások előtt-is, engemet meg-menteni meltoztalsék. Isten sokáig éltesse Nagyságodot, romlott hazánknak jóvára, az Anyaszentegyháznak épületire, és az bóldog Örökké-valóságnak el-vételére. Viennæ ad S. Hieronymum, die 12. Iulij, Anno M. DC. LIII.

Nagyságodnak

Alázatos, Szerzetes és Isten-imádo Káplánnya

Fr: GREGORIUS MALOMFALVAY.

ÖRÖKKÉ-VALÓSÁGRÓL

Elmélkedő Keresztyén

OLVASÓNAK SZÓLLÓ:

ELŐL-IÁRÓ-ÍRÁS.

' Királyi Profétának, S. David-nak, imez fontos szavain fondálom e' belső-képpen indíttó tudomán-

nak épületét, tudni illik: Gondolkodtam a' régi napokról: és az örök-
esztendőök voltak elmémben. Es elmélkedtem éjjel szívemben, és gondolkodtam és meg-sőprőttem az én lelkemet. Azért foglalom pedig győrübe ezt a' tudománt, hogy valamint a' gyűrűvel úyaidat Szoktad ékesgetni, úgy ezzel a' tudománnyal-is erkölckidnek lelki úyait ékesged.

Psalms.
76. 7.
6.

Az Keresztyen Olvasónak

Tizen-két elmélkedésre viszona-
tag azért osztom; hogy a' mint az
esztendő tizen-két holnap; az nap
tizen-két óra; és azon képpen az éj-
is tizen-két óra forgásában-folly-el;
ugy te-is ezt a' tizenkét elmélkedést,
az örökké valóság, esztende-ének;
napjának, és ej-ének, tizen-két hól-
napira, és tizen-két óráira fordít-
uán.

Gondolkodgyál (Szent Dávid-al)
a' régi napokrol és az örök eszten-
dőről, és ugy elmélkedgyél éj-el szí-
vedben, hogy mind éj-el, s, mind
nappal, s, mind pediglen életednek
számas esztendeiben, az örökké-va-
lóság forogion elmédben, hogy így
meg sőpörhesd lelkedet az bűnnek
moczkatol.

Tudgyad pedig azt, hogy noha az
örökké-valóságról, fokban fokot és
dichéretes en írtanak; mind az által,
mivel hogy ez a' matéria ki-merít-
hetetlő, mindenkor találhatsz erről,

mit

Elöl-járó tras.

mit íry; mit szölly; és mit elmélkedgyél amaz mondása szerént S. Ago- *S. Au-*
stonnak: *Quidquid vis dicito de Aeter-^{gust.}*
nitate ideò autem quicquid vis dicas; ut sit
unde cogites, quod dici nõ potest. Mondgy
valamit akarsz az örökké-valóság-
rol; azért mondgyad pedig a' mit
akarsz mondani, hogy légyen hon-
nan gondolkodnok arról a' mit ki-
nem mondhatsz,

Vedd eszedbe azt-is hogy az örök-
ké-valóságról, fokban ékes szokkal és
hosszszu beszédvel írtak; én pediglő
igen rövideden akarok arról elmél-
kedni. Elmélkedésem pedig az
örökké valóságról, valamint hogy
egy-ügyű szüből Származott, azon-
képpen nem hímezgető ékes szók-
kal, hanem tzikkal magyar szolá-
somnak folyásával kívánom hogy
szemeid eleibe teriedgyen.

Kérlek azért elsőb-en; hogy mi-
nek-előtte ítéletet régy e' könyvecz-
kének minéműségéről, és tizenk-ét

Az Keresztyen Oluasónak
részre áradott kút forrásáról, fontos
elmével vizsgál meg írásmat.

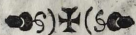
Kélek másodszor; hogy ha a' jó
magyarságnak folyását megtaláló
Czorbittani, akár a' szóknak rendet-
len öszve lántzolásával, s, akár pedig
a' bőcüknek helyetlen rendelésével;
ezeket, vidd helyre ugyan okos ma-
gyar-ismusoddal; de az én elmélké-
désemnek, rövid és egy-ügyű folyá-
sát, olly czendes és figyelmetes elmé-
vel olvasd, hogy az örökké-valóság-
nak szüntelen-való fontolása-után,
örökké-valóságot nyerhes magad-
nak Istentől. Amen.

*Ezt kiánom és ohaytom néked:
Veled, minden felebarátomnak;
Es mindenekkel magamnak.*

Alázatas Isten imádo szerzetes
Káplányod

*Szent Ferencz Atyám fiai között, leg-kis-
sebb és méltatlamb.*

Malomfaluay Gergely Pap.

FACULTAS.

Ordinis S. FRANCISCI Stri-
ctioris observantiæ per Germa-
niam Sup Regnaque adiacentia,
cum potestatis plenitudine

COMMISSARIUS GENERALIS.

Opusculum sub titulo ANNULI Æ-
TERNITATIS à M. V. Patre
Fr. Gregorio Malomfaluaý, Conven-
tus nostri in ferrea Ciuitate Guardiano,
solerter elaboratum & Vngarico Idiomate
concinnatum, atq; per certos Theologos
ejusdem instituti reuifum & diligenter
examinatum, ut typis mandari possit, au-
thoritate nostri Reuerendiss: P. Ministræ
Generalis, qua fungimur, quantum in No-
bis est concedimus. Viennæ ad D. Hiero-
nymum, 7. Julij, 1653.

L. S.

Er. Ægidius Schiefel,
qui suprà

CENSURA.

NOs infra scripti de mandato
Reverendiss: P.Ægidij Schie-
sel,&c per Germaniam superiorem.
Regnaq; adjacentia cum potestatis
plenitudine Commissarij Generalis
&c. Superioris nostri Colendissimi
Opusculū hoc sub ANNVLO ÆTER-
NITATIS non minus pio quàm eru-
dito Venerandi Adm. P. F. Gregorij
Malomfalvay, Lectoris, Prædicato-
toris & Guardiani Conventus Fer-
ropolitani, calamo ex varijs Theolo-
gorum scriptis Vngarico idiomate
concinnatū, summā animi volupta-
te vidimus & quā potuimus maxima
diligentiā lustravimus: Cumque
in eo nihil à fide orthodoxa devium,
nihil bonis moribus obuium lateat,
quin potius omnibus æterna gaudia
zelantibus tutissimam ad ea conse-
sequenda viam pandat, dignum ar-
bitramur, ut typis excusum in lu-
cem ad communem gentis Hunga-

ricæ

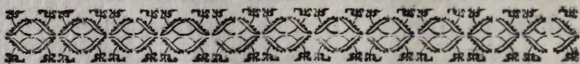
C E N S U R A.

ricæ utilitatem feliciter prodeat.
Datum Posonij in Conventu Sacra-
tissimæ Virginis Matris Mariæ An-
nunciatæ, die 20. Iunij, Anno 1653.

*Fr. Antonius Kessy, præfati Con. Con-
cionator Primarius.*

*Fr. Augustinus Podgaychich ibidem
AA. & Phil. Lector Ordinarius.*

Első elmélkedés

Az Léleknek örökké-valóságáról.

Mit használ embernek, ha az egész világot meg-nyeri, lelkének pedig kárát vallya? Matth. 16. v. 26.

§. I.

Az belső - képpen indított Tudománnak első Summája, és Somma-szerént-való Régulája, melly az örökké-valóságnak fontolásából származik; az Lélek árrának nagy érdemének valóságos meg-bőczüllésében áll és fondáltatik. Erős decretommal, és el-tökéltet szándékkal, szükség, hogy az emberi elme hátra vesse a testnek el-mulando jóait, és fellyeb bőczüllje azokról az Léleknek hasznos, és, üdudóséges jóait. Egy tudni illik: a

B

Lélek,

Lélek, és ez; Örökké-valo Lélek: Ha ezt egyszer el-veszted, Soha vissza nem nyerheted, a' mint hogy ha egyszer az Boldogságnak bátorságos helyére vitérik a' Lélek, Soha el-nem veszhet. Örökké-valo, a' Lélek; Örökké-kell azzal élned, vagy bódogúl, vagy bódogtalanúl. Az Léleknek halhatatlanságát, megismérték-ugyan Aristoteleffel, az régi tudós Philosophusok: de a' Léleknek igaz örök bódogságát, és bódogtalan örökké-valóságát nem esmérték, és nem tudták.

§. II.

TE Ember, akár ki légy, a' ki ezt az liniáczkát oluafod, eszméld-meg-magadott, szálly szivedbe, és gyakran magadnak szádba rágiad, s, lelked haylékába győmőzőld, imez három, igéczkeket. Soha, Örökké-valóság, Mindenkor. Téry és szálly szivedbe ezekből az igéczkékből, és a' bűnnek álmából, imillyen szökkal serkengesd magadott: Emlekezzél-meg óh en Lelkem? hogy Örökkévaló-vagy, és hogy Örökké kellettik élned, vagy bódogúl
vagy

vagy bódogtalanul: Hogy most élsz, az örökké-valóságnak élsz; az örökké-valóságnak, hartzolsz; az örökké-valóságnak szenvedtsz: mivel hogy e' jelenvaló életnek, inségi, szenvedési, hartzolási és baynokság viselése (mellyeknélkül nem lehet) Czupán Czak azt rzelezzák, hogy ély, vagy bódogul örökké, vagy bódogtalanul és nyomorúltul örökké.

§. III.

A Llapodgyál és Czillapodgyál meg-itt egy keueffé, és gondold-s, fontold jól meg hogy az örökkévalóság végheterlen: és hogy, végheterlen időkö; végheterlen számú eszten-dőkö, végheterlen hólnapokat, végheterlen napokat, végheterlen éjeket, végheterlen órákat, szempillantásokot, és mángorokat foglal kerengő környűletibe. és hogy mind ezeket, meg-számlálhatatlan végheterlen szám szerént foglallya, végheterlenül mágába. Mind az által, ennek az örökké-valóságnak mivóltát, mint ha, meg-határozatottvolna, imez két meg-határozatottlan-

igékkel avagy szótczkákkal, foglald egy Sommába, és kapczold őszue; így elmélkeduén felőlle: Mindenkör, Soha: Soha, Mindenkör: Mindenkör; Soha meg-nem határozattuán: Soha; mindenkör tartuán és fen-maraduán.

§. I V.

KI fejezhesse-ki? Kichoda foghassam meg: mi légyen az örökké-valóság? Ezer esztendőök, tiz ezerni ezer, százszzerlég-való ezerniezer esztendőök és mind annyi ezerni ezer esztendőkig folyó idők után; az örökké-valóságnak, nem Czak vége, nem Czak közepe, de még Czak kezdete sem kezdődik-el: valamíg-a' föld, valamíg-az Isten leszen; valamíg az bóldogok a' diczőségben; és az kárhozottak az gyötrélmekben lesznek; mind addig tart az örökkévalóság: és valamint hogy az Isten, örökké-valósága önön magának; nem tudván véget és határt az ő fen-maradása és élete, hasonlóképpen, se a' Bóldogok és űduőzültek az ő örómőknek, se pedig az el-kárhozott bóldogtalanok az ő gyötrérel-

örökké-válóságáról.

relmeknek végét-nem-érik. ôh föld!
ôh egek! ôh felséges Isten! mi dologh
ez! melly Czudálatas állapot ez! de
jai! minden bizonyyaligaz!

§. V.

OH meg-határozhatatlan, örök-
kévalóság! ôh soha! ôh Min-
denkor! ôh végnélkülvaló hosz-
szu; határnélkül-való széyes, tetőnél-
kül-való Magas, fenéknélkül való, mély,
véghetetlen, örökkévalóság! ôh halan-
dó Ember! nyissa fel az örök-minden-
ható Isten (kivánom tiszta szűből) lel-
ki szemeidet, és világosítsa-meg szemed
fényet; hogy egyszer immár, lelkednek
örökkévalóságát esmér-d-meg; és lásd-
által, amaz véghetetlen; akar böl-
dog, s, akar böl-
dogtalan, örökké valóságott.
Imé, ôh halando Ember! az te él-
etnek iméz auagy amaz, tizikkel ide-étől,
szem pillantásitól és kisdéd mángoritól
fűggh, az örökké-való élett auagy ha-
lál! amarra, az Kríztus kereztí vezérel;
erre pedig, e' világnak örömi: Válasz
eggyet e' kettő közül; te raydat áll;

akár életet ,s, akár halált válsz : de jó!
meg-lásd : hogy mind életed ,s, mind
pediglen halálad örökké-való léssen.

§. VI.

Eddig érvén és jutván elmélkedé-
seddel : gonosz és rendetlen ki-
vánságidnak meg - Zabolázására,
hallyad Arany száiu Szent Jánost : Hal-
láde te (ugy mond) hány kezéd vagy on?
s. Chry-
sofo. meg felel és ezt mondgya : kettő: Tartsa
meg-az ió Isten mind az kettőt : mind
az által ha egyiket el-veszted, az két
kéz közül, fen-marad a' másik, és azzal,
élherz. Viszontag; hány lábad vagy on?
kettő : azokat-is tarcza meg Isten; de
ha valamely szerenchétlenség-miat, az
egyik elvész, fen marad az másik és
arra állhatsz.

Megint két füled vagyone? kettő :
ha e' kettő közül az egyik valamely
veszedelmes nátha és ártalmas nedves-
ség miat meg-süketül; halhatsz az má-
sikkal, és nem panaszkodhatol hogy
tellyeséggel süket vagy. Továb; hány
szémed vagy on? kettő: adgya az kegyes
Isten,

Isten, ki mind a' kettőt adta, hogy egyiktől se fosztassál-meg: de ha valamely szerenczétlen eset miat egyiknek fénye, el-vész: láthatsz az másikkal, és vigasztalásod lehet szeréchértlen-esetedben. Lelked pedig hány vagyon? (ez a' dolognak veleje) ha két lelked vagyon, tikoold-el, valamint akarod az egyiket; meg marad a' másik, hogy azt üdvözítsed. De jai! óh Felseges Isten! egy; Eggyetlen egy a' Lélek! és örökkévaló, a' Lélek: ha ez el vész; éppen el-vész: ha meg-tartatik az üdvösségre; ezer Lélek gyanánt vagyon: ha el vész, se-reménség se-orvofság nem lehet fellőlle, örökké el-vész: ha üdvözül; mindennemű kotzka, szerenczétlenség, és félelem s' rettegés kivűllészen; örökké üdvözül.

§. VII.

HA nétalántán valakinek, (annak tudni illik: az ki, egy fillernél egy mangorni haszonnál, óczónak és haszontalambnak alíttya lelkét) hofszunak látszik lenni, ez az Arany-

száju Szent Iános értelmes mondása, a-
 uagy sentenciája: válszfsza imez két szóts-
 kát magának, és abrazollya jólki a-
 zokat szívének tábláján, és elég-lészen:
 óh eggyetlen egy Lélek! óh örökké-va-
 ló Lélek! Elmélkedgyek ez után magá-
 ban, és szölylon így magának, akár-ki
 légyen: Michoda váltságot adhatfsz, az
 te eggyetlen-egy, és örökké- való lelke-
 dért? így így óh bűnös és halando em-
 ber midőn az késérteteknek pöröllyi
 Zörgétnek szivednek aytaján; és midőn
 az te érzékenségidnek rzellyai, hizel ked-
 vén édesgetnek tégedet; ezzel az paí-
 zal verd-vísfza, az álnokúl oláfkodo
 Cinciusnak tűzes nyilait: nem külö-
 ben, mint amaz hatalmas Czáfzár és
 Monárka, (kinek feiét, az örökké- való-
 ságról- való, gyakor elmélkedés fosztá-
 még Czáfzári koronájától) némellyek-
 nek iftentelen hitegetéfit es hűtörtlen
 tanáts-adáfit, mint valami erős pöröl-
 lyel, imez sententiátskával, veté és rontá
 meg, tudni illik: Hát a' lélek hová lé-
 gyen? óh eggyetlen egy Lélek! óh
 örökké- való Lélek! óh Soha! óh min-
 denkor! óh örökké- valóság! ments-
 meg

meg Isten lelkemet a' fegyvertől: és az
eggyetlenemet az eb kezéből. így szól
Szent Dávid király. Ezt mondgyad
teis gyakran buzgó ohaytással óh em-
ber! és ezen Szent Dávid Sommas mon-
dásával kéry az te eggyetlen-egy és ő-
rökké-való Lelkednek bátorságot, az
egett es földet alkotó örök mindenha-
tó Istentől: Ments-meg-Isten Lelkemet
a' fegyvertől: és az eggyetlenemet
az (pokolbéli) eb kezéből.

Psal. 21. v. 21.

I. Jmádság.

I Vt eszembe óh fõlséges mindenható AtyaIsten mit mondál a' teremtésnek idején az emberi állat felõl, tudni il-

Gen: 1. 26. lik: Alkossunk embert a' mi képünkre és hasonlatosságunkra: és ebbõl a' te mon-

dásodból tanoltam-meg, hogy az én lelkemet képedre ,s, hasonlatosságodra méltóztattad teremteni, és hogy az én lelkem az te ábrázatodat viseli magában, mivel-hogy te-is, nem test, hanem tisztaságas Lélek vagy. Bölch vagy természeted szerént, sõtt azon bölcheség; és okossággal áldottad meg az én lelkemet-is. Szabad vagy minden chelekedetidben; szabad akarattal nemesítettetted-meg az én lelkemet-is. Halhatatlan vagy Istenségedben; halhatatlanná tettetted az én lelkemet-is. Hatalmas vagy és egy-átallyabam mindeneken uralkodol; hatalmat adtál nekem-is, nem testi tagiaim által, mellyek erõtlenbék sok-féle oktalan állatok tagiainál; hanem hogy lelkemnek tölled adatott nemes tulaydonsági által uralkodgyam-

Gen: 1. 26. a'tengernek halain, és az égi madarakon,

kon, és oktan állatokon, és az egész földön, és minden Csúszdómászo állaton, melly mozog a' földön. Mivel azért, óh jó Isten! a' te képed, ábrázatod, és hasonlatosságod az én lelkem, adgyad kérlek, hogy ezt a' képet minden halálos véteknek moczkaitól meg-óalmazhassam és mind végig tisztán tarthassam. Mivel az én lelkemnek, minden oktan állatokon uralkodó hatalmat adtál; engeddd, hogy az ördögnek, világnak, testnek és testi érzékenségeknek oktan kívánsági ellen-is, győzedelmesen harczolhassak. Mivel az én lelkemet okossággal áldottad-meg; adgyad hogy a' jót a' gonosztól megválaszthassam, és a' jót követhessem. Mivel az én lelkemet szabad-akarattal nemesítettetted-meg; engeddd, hogy az én akaratomat, mindenkor a' te szent akaratodhoz szabhassam, és mivel hogy, halhatatlanná tetted az én lelkemet, adgyad a' te véghetetlen-irgalmaságodból, hogy veled egyetemben örökké élhessem az én lelkem,

a' boldog örökké-valóságban,

Amen.

Ma-

Második Elmélkedés.
Az testnek Örökké-valósá-
gáról,

Szent Agóston mondása,
Tract. 5 1. in Joan.

*Ha gonoszúl szeretted, gyűlölted; ha jól
gyűlölted, tehát szeretted.*

§. I.

Második Somma - szerént-
való Régulája, az belső-kép-
pen indított Tudománnak,
mellyet ember, az Örökké-
valóságról figyelmeztessen elmélkedvén,
őiztón gyauánt vehet szemei eleibe, és
szabhatt magának; ebben áll; hogy
minden Ember; Az maga testét, Iste-
nessül, jámborúl, és szentül gyűlöllye;
hogy tudni illik: gonoszszúl, istentelen-
nül, és szemtelenül szeretvén, azt el-ne-
veszeffe; miként? Örökké. Homá-
lyos, Súlyos, és nehéz dolognak tart-
tyák

tyák ezt az nyilván-való igazságot, az lelki és üdvölséges jóra bennült, túnya, rest és félénk; magok érzékenységek kívánsági után indúlt testi emberek. de heába, és veszedelmedre kerülöd ezt az valóságos igazságott oh testi ember! akárki légy; mivelhogy régen Régulául adta ezt-ki az Örök igazság, Szent Iános által Cap. 12. v. 25. így szólván: A' ki, a' lelkét szereti, (az az, e' világon) el-veszti azt, és a' ki a' lelkét gyűlöli e' világon, az Örök életre meg őrizi azt. Iól vedd eszedbe, és tanold meg (ha azt akarod, hogy könnyeb és viselhetőbb legyen ez a' Régula) hogy itt a' Lelkenn, az lelkes-tesztett avagy ez jelen-való életet kell értened; a' mint az Örök Igazság, ugymint, Önön-maga Krisztus, azon helyen, imez elől bochátot hasonlatossággal megmutattya, Sz: Agoston tanítása szerint; tudni illik: Bizony mondom néktek, ha a' buza mag a' földbe esvén meg-nem-hal, csak maga marad: ha pedig-meg-hal, sok gyümölcsöt hoz. Gyűlölte tudni illik, és annyira gyűlölte ez az választot mennyi buza-mag, az Krisztus Iesus, e' világon az maga ártatlan életét és testét,

stér, hogy nem szánta azt éktelen és gyalázatos szernyű halállal az emberi nemzet váltáságáért meg-ölettetni; de gondold-meg kérlek óh testi ember! melly sok gyűmölchőt hozott ez a' megholt drágalátas buza mag! az az, melly nagy hasznára lőtt az emberi nemzetnek az Krisztus Iesus halála!

Szépen, és sokosan elméikedik Theophylactus erről az Krisztus mondásáról, tudni illik: Az ki a' lelkét szereti, el veszti azt, és a' kia' lelkét gyűlöli e' világon, az örök életre meg őrizi azt. Így szól Theophylactus: *Theop.*
in C. 12 In summa, Omnis homo qui præsentem
Joan. vitam diligit, & animam suam amat, hoc est; sua desideria absurda facit, & permittit ei quod non oportet, perdet eam: qui autem odit illam, hoc est: qui non concedit ei, neque ab illa flectitur, custodit illam in vitam æternam.

Somma-szerént, minden ember, a' ki e' jelen-való életet szereti, és a' lelkét szereti; az az; balygatag, oktalan, kívánságait chelekízi, és azt engedi-meg néki a' mi nem illik és nem szükség; el-veszti azt: a' ki pedig gyűlöli azt; az az: nem enged néki, s-nemis viseltetik tőlle, az örök

örök életre meg őrizi azt. Vedd eszed-beaztitt, ugyan azon Theophylactus irásából, hogy ezzel ámondással; *Qui odit*; a' ki gyűlöli; édes űduőzitonk azt akarta tanolságul adni, melly igen kellefsék irtóznunk ez jelen-való-életnek, auagy a' lelkes testnek kiuánságítol, tizta sziból meg-útáluán azokat. Imez mondásával pedig; *Qui odit animam suam in hoc mundo*: a' ki a' lelkét gyűlöli e' világon: azt magyarázza és adgya előnkbe; hogy időszerént-valo el-mulando dologról szöll; a' minémű tudni illik, e' világi és testi élet: és miuel első homlokkal ugy terfzik hogy igen kegyetlen, súlyos, és nehéz ez a' régula auagy kiadatott sententia; imez rzikkel-el enyhíti mondásának súllyát, in hoc mundo; e' világon. Mint ha ezt mondaná; nem poroncholom hogy örökké és véghetetlenül gyűlöld, a' te lelkedet, hanem, hogy ezen az el-mulando világon gyűlöllyed az te lelkes-testedet, auagy testi életedet, melly tégedet balgatag és okralan kiuánsági után ákar hűrtzolni; azért gyűlöld pedig e' világon ezt a' te lelkedet, hogy (in vitam æternam) az örök-életre

életre meg őrizhesd azt. Vgy szeresd
 rahát óh testi ember e' világon a' te lel-
 kedet, hogy el-ne-veszesd azt. Örökké: és
 ugy gyűlöld e' világon a' lelkedet, hogy
 meg őrizhesd azt az örök-életre, és bold-
 dog örökkévalóságra; és hogy ezt a' pon-
 tot, befejezzem: jól vedd-eszedbe kér-
 lek; hogy ha gonoszúl szereted e' vilá-
 gon a' te életedet, örökké kelltik azt
 gyűlölnöd a' végheterlen győrtelemben;
 ha pedig len istenesül és szentül gyűlöld
 azt e' világon, végheterlenül szeretheted
 a' mennyei örömben és boldog örökké-
 valóságban.

§. I I.

MInnyájan igaz hittel hiszszük, és
 hitünk ágozattyával tarozunk
 bizonyítani, a' mi testünknek
 jóuendő fel-támadását: Fel-támadnak
 ugyan mind az istentelen vakmerő bű-
 nösöknek, s, mind pedig len az Isten féltő
 igazaknak testek: amazok az ő testeket,
 kedűek - szerent-valo kívánságokban,
 Cziklandoztató testi győnőrtiségekben
 és tobzódó vigasságokban táplálták;

Ezek pedig, bőrtölésekkel, szőr-sákokkal, vas-lánczokkal, köny-húllatásokkal és külömb-külobmb-féle Sanyaruságokkal, törték, faggatták és fonnyasztották e világon. Feltámadnak mind a' kérendbeliek ezek; de, alittode kérlek hogy az kik itt e világon egyenlő életet nem viseltek, egyenlő állapotban támadgyanak-fel? Iai! bizonyára valamint itten külömb-életet viselkek, hasonlo-képpen igen külömb sors-al és állapattal támadnak-fel-is. Amazok; szomorú, iszonyu, holovány, el-bágyatt, otsmány, rettegő tetemekkel; ketségbe-esélt szíkiándoztató szemekkel; rántzos és Sömör-gőzött homlokkal; rőttegésre mereztört borzos hay-szálakkal; és egy szóval minden tagiokban álméikodásra indító, és rőttenő szernyű félelemmel támadnak-fel. Ezek pediglen; napsugar fényességénél ékesb, gyönyörűségess világossággal meg-környékeztetve, nyáias és mértékletes színben; arany színnel tündöklő hay-szálakkal; nyáiaságra édesgető, s; indító szemekkel; az jóuendő öröme terjesztött világos tiszta homlokkal; és egy-szóval, minden

C

tetemek-

tetekben a' menyzei dúczóságra
ohaytó chendes tekéntettel támadnak-
fel.

§. III

MI Kővetközzék ez-után, mind
a' két rendre, ha jól fontba veted
eszedbe veheted mind az két
félnek fellyúl le-írt állapottyából és
Sorsából. Nisd-fel mind az által azon-
ban lelki fűleidet, és hallyad az mennyei
birónak; az fényes felhőből ki lövellő,
és az istentelenekre menyűtő-kő-gya-
nánt alá-szálló, rettentő decretomát.
(Discedite à me maledicti in ignem æ-
ternum, qui paratus est Diabolo & An-
gelis ejus.) Mennyetek-el tőlem árko-
zottak az örök tűzre, melly az ördög-
nek készíttetett és az ő Angyalinak.
Hallyad azon ítélő birónak, az ő fölfe-
gének székiből ki-adatott; és a' fényes
főlhőből, az Isten félő igazakra szállo,
gyönyörűséges sententiáját-is. (Veni-
te benedicti patris mei, possidete para-
tum vobis regnum à constitutione mun-
di.) Jőjetekek-el én Atyámnak áldottai,
biriátok a' világ-kezdetitől-fogva nek-
tek készíttetett országot. Róuid de-
cretom,

eretom, és kurta sententia ez mind a'
kettő; de, örökké-valóságát, hordoz
mindenik gvömrában: amáz; az gonosz
istenteleneknek; éz pedig, az Isten-félő
jámboroknak, örökké-valóságát. Az
örök-gőtrelemre mennek amázok: ezek
pedig az örök életre. óh chodalaras-
szótskák! örök Gőtrelem! örök Elet!
melly véghetetlen időt, menyi ezerni
ezer esztendő-köt, gyúrtatok őszue ma-
gatokban! menyi, és melly Szenved-
hetetlen testi gőtrelmeket, s, kínokat!
menyi és melly kívánságas testi örömő-
köt feythet-ki belölletek, az ki titeket-
ízelve és értelmessen olvas! Geriezd
fel óh ember szivedet, nisd-fel-jól sze-
meidet, ízeld-meg ezeket az ígéket, és
olvasd értelmessen, s, ne nyargalló el-
méuel ezt az négy Szótskát! örök Gő-
trelem! örök élet!

§. I V.

IEr tovább, és mond-meg-kérlet Va-
laki ezt olvasod, miként elmélkedel
az átkozottak testi gőtrel-mekről?
avagy, miként ábrázolod azt-ki gondo-

latoddal? Az egész martyromknak göttelmit; az éles borotuákkal rakott kerekeket; az Sötét tömlőtzőköt; a perengér-kalodakat; az kénzásra élesztett tűzes lánnákat, és valami szörnyűségeket ki-gondolható, s, elméjével fel találhatott az Krisztus hívei ellen, az goromha és paraszt, s, Zondor Barbarusoknak kegyetlen gonozsága, és fenelatorsága; mind ezeket vesd őszue; és valaminémű szörnyű götrelmet fel-táláthatz mind ezekben elméddel, vesd őszue egy el-kárhozott testnek götrelméuel, és hidd-el minden bizannyal, hogy éz, amannak csak arnyéka-fem lehet, nem hogy egyenlő volna kozzá! Több fájdalmat szenved egy el-kárhozott test pokolban, hogy sem szenvedhetne, auagy szenvedhetet-vólna mind eddig-világ- kezdetitől-fogva, az egész emberi-nemzet, auagy minden e' világra szűletött ember, Sz: Lőrincz tűzes rostélyán meg-sűttertén!

Nisd jobban-fel elmédet, mert eddig-semmit nem mondtam, és te, semmit nem gondoltál: A' ki az kárhozottak közül leg-könnyeb göttelemben

ben kénlódik, nagyobb fájdalmat szenved testében, hogy - sem mint, ha az egész emberi nemzet; avagy magányosan minden ember, az egész el-kárhozottak roppant seregének, minden-némű götrelmit kényyait és fáidalmait, szár Million, auagy száz szerleg-valo száz ezer esztendőig szenvedné. és hogy egy Chomóba foglallyam; az kénoknak örökké-valósága, olly véghetetlenül teriedetki, hogy valamit az elme meg-határozhat, mid azt hatátnélkül meg-haladgya; és olly tágas gyomra vagyon az örökké-valóságnak, hogy mind el-nyeli azt, a' mi meg határoztható. óh tehát nyavalyás el-kárhozott testek götrelmének, keserves örökké-valósága!

§. V.

AZ bóldog-testekre fordisd immár lelki-szemeidet, és mond meg, ha fel-érted el-méddel, melly édes és gyönyörűséges legyen azoknak az ő életek? Nem szóllok itt az dúczzóult testnek négy-féle dofsáról avagy ayandékirol, és privilégiumirol

s, némű-némű jegy-ruhájáról, tudni-
illik. Az ő Serénységéről; mellyel egy-
szempillantásni időben minden helye-
ken jelen lehet.

Az ő Vékonyságáról és éles elméffég-
éről; melly-előtt semmi útatlan és ál-
tal-járatlan nem-lehet. Az ő Szenved-
hetetlenségéről; melly minden-némű
fájdalmat és nyaualyát ki-rekezt. és
az ő kedves Fényességéről; mellyel
magát, az eget, és másokat-is meg-vila-
gosíthat. Chak szintén az ő örömének
örökké-valóságáról szóllok, mellyel
minden tagjai és külső-belső érzéken-
ségégi tellyesek lesznek. Kösöd egy
Czomóba és Sommába ha annyira érz
elmeddel, mind azokat az gyönyörűsé-
geket, örvendetes vigasságokat, és ked-
ves nyáiafságokat, mellyek a' Terem-
tésnek kezdetétől-fogva, éz világi Czá-
szároknak, Királyoknak, Monárkáknak,
Fejedelmeknek, és Keduek-szerént élő
Hölgyeknek úduariban, palotáiban, és
ágyas házokban vóltanak: még sem-
mit nem gondoltál. Gondold-ki fzi-
vedbē hogy mind egyöről egyyig az ok
az halando Emberek, az kik világ-kez-
detitől

detitől fogva vóltanak, vannak most, és
lesznek ez-után, ezer esztendeig ; semmi-
lélekzet-vételnélkül , félbe-hagyasnél-
kül és únalomnélkül ; minden-némű
gyönyörűségekkel bővölködvén, kíván-
ságok-szerént-való kedves nyáiasko-
dásban örüendőznek együtt. Vesd
őszre mind ezeket a' gyönyörűségeket,
az mennyei gyönyörűségekkel ; föl ta-
lálod, hogy az ki az bódogok között leg-
kissebb Csak az testében-is ezerszer több
gyönyörűségekkel fog-bővölködni és
örüendezni. Tzikkell dolog tudni illik,
kevés jó, árnyék, hammú, semmi, e' vi-
lági gyönyörűség, a' mennyei gyönyö-
rűségnek örökké-valóságához-képest ;
Sőt, e' világi gyönyörűségnek édesége,
amannak édeségéhez hasonlítottván,
keserűség ; öröme, szomorúság : pom-
páia, keserves gyász ; fenyegetése, tapasz-
talható temérdek sötétség : békesége,
Zenebona-zúrzavar ; eggyesége, egye-
netlenség , áthatatlanság : szeretete,
viszszálkodás : és kedves-nyáiaskodá-
sa, méreggel fel-fordúlt inség és
véghetetlen siralom! óh!

óh! óh!

§. V I.

AH! takát, óh Ember! mond-meg
 nékem ha fel-éred elméddel, hány
 féle gyönyörűséget meríthetſz-ki,
 egyetlen-egy meg dúczóúlt bódog-
 testnek örökké-valóságából? Bátran
 és igazán mondom; semmi emberi el-
 me, Sőt boldog, és Angyali elme-sem
 foghat magában olly fűmas Sokaságot,
 mellyet határnélkül fellyúl ne haladna,
 azoknak az boldog-örömöknek Soka-
 sága, mellyek, egyetlen-egy meg-dú-
 czóúlt testnek szemeire, füleire, min-
 den tagaira, és külső-belső érzékensé-
 gire, édesdeden folyó kedves gyönyö-
 rúséggel, véghetetlenül áradnak. írja-bé
 önön-maga, az feneketlen és mélységes
 bölcheségű Főlséges Isten, az Egeknek
 ki terjedet takarékit, számvető pontok-
 kal, és minél kisebb bottúkkal leher; Sőt,
 töltse-bé e' bélyes világot, s, az ég és z
 föld-közt-való tágás űregett könyvek-
 kel; és mind azoknak az könyveknek
 levél-fálai, s, az levél-fálaknak mind-
 kétfelől-való-részei, vekony és gyenge
 lineákkal legyenek tellyesek, és mind
 azok

azok a' lineák Arithmétika avagy szám-
verő Cyffrákkall ,s, aprólékos bótúts-
késsel töltessenek-bé; mind ezek-is,
Czak ezered-rését-sem-érintik annak
az gyönyörűséges öröm-nek, úrvende-
tes és édes nyáiaskodásnak; mellynek
ária, egy űduózúlt és meg-diczoítottetett
bóldognak szívét él-borította, és bé-lepi.
óh véghetetlen öröm! óh örökké-való
gyönyörűség! óh gyönyörűséges és
öründeres örökké-valóság!

§. V I I.

MInd igazak ezek óh kereksyén-
ember! honnan-van tehát, hogy
illy gyönyörűséges, illy nyilván-
való és külömb-külfömbféle kedves ö-
römököt, mellyeket e' világon sem nem
látott; fül-nem hallott; és az halando
embernek sive meg-nem ízlett; az te,
testedtől irgal-matlanul el-lopván; ép-
pen mind-el-tekozlod és el-pazarlod,
tulaydon testednek jövőendő gyönyörű-
ségir és örökös jóvair egy-szempillan-
tásni el-mulando hiuságas és semmire-
való gyönyörűséggel hízelkedvén éz vi-
lagon

lágón néki? így kelle szeretned testedd? nemde-nem halálra öldöztöd-è és gyűlöltöd-è inkább így? így szereti tudni illik az hohér-is a' latrot, a' kire noha egy ital borotskát köfön; mind-az-által az fog-házban irgalmatlanúl és kegyetlenúl bánik-véle, halálra Czigázván és kénozüan ötött.

Igy illik-è az te testeddel, ugy mint lelkednek, örökké-valóságra jedzett el-válthatatlan pay-társával, barátságot és hiverséget vettne? Kivánod-è, s, ákarod-è ez-után ötött épp, tista, és igaz szeretettel szeretni?

Ha te ötött gondgyaiban, nehéz és Sulyos terheiben nyögni, siráncozni, és átkozódni Saydítod; nyisd-fel szemidet az mennyei dolgoknak szemlélésére, s, azokról-való elmélkedésre; és az örök-bóldogságra fordítván gondolatidatt biztassd és vigasztald ötött, ottan ottan imez hotskákat süguán füleibe; oh élet! oh örök-élet! Ha pedig veszed eszedbe, hogy tilalmas és veszedelmes gyönyörűségekben akar-el-merülni; leg-ottan, az ideig-valo gyönyörűségeket keserűségekre fordító, véghetetlen

retlen gyötremeknek, örökké-valósá-
gára, emlekeztetvén őtött, minden érzé-
kenségit Zabolázd és retentsd-meg,
kettőztetve kiáltván gyakran fűleike,
imez főkat: óh Gyeötrem! óh ó-
rökké-valo Gyeötrem! így, így,
fogod őtött éppen, tókél-
letesen, és szentül
heretni.

I I. Jmádság.

OH fölséges mindenható úr-Isten
 a' ki, azmi első Atyánkot a' föld
Gen. 2. agyagából formálád ; és nyilván
9. 7. eleibe adád az embernek test szerént-
 valo romlandóságát , és alacson álla-
Gen. 3. pattyát mondvan : Vissza térj a' földbe
9. 19. melyből vétettél : mert por vagy , és
 porba térsz. ím értem az én testemnek
 minéműségét, hogy tudni illik a' földből
 vétetett por legyen , és porba kelletik
 térni. Sőt látom hogy az én testem,
 azon semmi ; mivel hogy, semmiből te-
Gen. 1. remtéd kezdetben azt a' püfsta , Sovány
9. 1: 2. és üres földet, a' melynek agyagából az
 emberi testet formálád. és ha szintén
 akarnék-is valamit tulaydonítani te-
 stemnek ; úgy találom-fel, hogy annak
 első matériája, nem egyéb amaz haui
 vérnél, a' melynek tekéntetitol az egy-
 ügyű szemek ; illetésétől a' tiszta kezek,
 és Czak gondolattyától-is irtóznak az
 áyítás elmék.

Vtáltasd-meg tehát velem ezt a' te-
 stet , óh kegyes Jsten ! és engedd úgy
 gyúlólnóm míglen a' porba tér , hogy
 semmi-

femmi rendetlen, és tilalmas kívánsági-
nak ne engedgyek e'világon éltemben.
Ezt kiránom és ohaytóm tiszta szűből
te szent fölségedtől, tuduan azt, a' te vá-
lasztott edenyed, Szent Pál oktatásából;
hogy valakik a' test szerént élnek, meg *Rom:8.*
hálnak : valakik pedig lélekkel a' test *6. 13.*
chelekedetit meg-öldöklük, élnek.
Meg hálnak ugyan-is valahik a' testnek
kívánsági szerént élnek éz világon, mivel
hogy, fel-kelvén úyonnan a' porból az
ötestek, az örök kárhozatra vettetnek;
élnek azok, valakik a' test chelekedetit
lélekkel meg-öldöklük éz világon, mert
fel-támadván halottaiból az utolsó
ítéletkor, és az halhatatlanságba öltöz-
uén; az boldog örökké-valóságba hi-
uattatnak az Jsten áldottival. Gyom-
lálld-ki azért én mennyei szent Atyám,
az én testemnek azt az ideig-való fe-
relmét hívemből, a' melly miat örökké
kényszerítettnek az kárhozottak teste-
ket gyűlölni pokolban : és önts olly
öldöklő gyűlölséget testem ellen éz
világon lelkembe, az melly által örök-
ké szerethessem ez világi élet után meg-
dichóult testemet a' mennyei örök
boldog-

bőldogságban. Ezt óhaytom! ezt kívánom! ezt engedd; és ezt adgyad
 óh véghetetlen irgalmu kegyes Atya.
 Jsten az te meg-testesült örök íged,
 az KRISTUS JESVS
 érdeme által.

Amen.

Har-

Harmadik Elmélkedés.

Az Paraditsomnak Örökké-
válóságáról.

Szent Pal mondása, 2. Co-
rinth. 4. v. 17.

*A' mi most, a' mi haboruságunkban egy
szempillantásig- valo és künnyű, fölötte ^{2. Cor.}
igen fő-módon a' dichőségnek örökké- 4. 9. 17.
való nagy-voltát szerzi mi-
bennünk, &c.*

§. I.

Izonyos és nyilván-való do-
log az : hogy annyi munká-
val és fáratsággal, a' menyi-
vel ember örök veszedelmet
szöröz, örök bódogságott szörözhetne
magának. Ez világi méltóságoknak, és
gazdag dichőségeknek pompás szeké-
ben szemlélsz valakit űlni? tekénts és
visgáld jól-meg kérlek, menyi únalmas
nyughatatlanságokat kelleter szenvedni
minek

minek előtte méltóságának székébe ült; minémű fáratságaf-munkával, gaz és moslék foglalatozással kellerett megszerzeni dichóségének gazdag pompáját: s' nem veszi pedig észébe a' balgag, hogy minden nehéz lehelletokkal fel-fordult kevély kívánsági, nem egyebek; az el-mulando hiuságnak, magácmézge-gyanánt nyilatkozó színyes gyötrelminél.

Tekénts más-felé, és találsz olytat is, az ki színyes reméniséggel, és szerénchés kotzkakkal hízelkedik ugyan magának, de csak rabia az el-mulando és álhatatlan világi gyönyörűségeknek: minémű mesterségekkel, és szorgalmatas okoskodással igyekezik ezis megtartani egészséget? melly-szemes serénységgel keres és halász-fel minden okot? és melly súlyos szolgálattal fáradoz azon, hogy az meg-kedvelt gyönyörűségnek; gazdag, és pompás méltóság árnyékának gráditsára lépheessen; székébe ülheessen, uralkodhassék, regnálhasson, és poronckol hasson? Ha ez, mind a' két-rendbéli balgag ember, feléni fátatsággal, sőt ezred részt való munkával,

kával, az véghetetlen boldogságért, és örökké-való boldog gyönyörűségért, fáradozor, munkálkodot, és szorgalmatoskodot-vólna; menyivel vólna kérélek boldogiab? óh bizonyára határnélkül boldogiab vólna! Ah tehát melly nagy balgatagság! az álhatatlan és elmulando gyönyörűségért illy serényen szorgalmatoskodni: az véghetetlen és örökké-való boldog gyönyörűségért pedig-illy restül, tün्यान és szunyadozva fáradni!

§. II.

VAllyon okosnak mondhattya és ítélheti-e, akárki-is azt, a ki, hogy, az játékas Comædiában felöltöztetett királynak, levél-szén alá helyezettetett székében egy kis órátskáig ülhesse, az Comædiabéli királynak királyi méltóságát illy tzikkel és keves ideig birván; elmulathya és meg-veti az valóságos királynak országos-örökségét, és valóságos biradalmát? Tekénts-meg az régi királyoknak sir-jait, koporsóit, és temető-helyeit, és ábrázoly imilyen ingerlő-írást azokon-ki s' figyelmetes-

D

elmével

elmével olvasd: Király Vólt. Vólt, a' földnek színyes és fõlséges dichósége; immár ninchen, se a' király se az õ dichósége. Sok féle és bõséges vólt, a' király gyönyörűsége; most abban semmi ninchen. A' királynak dichósége, és gyönyörűségi vóltanak; immár ninchenek. Mind a' dichóségnek s' mind a' gyönyörűségnek vége-lött olly vége lött pediglen, a' melly vég, egyenlõvé tõtte az hoszszu gyönyörűséget, a' rövid dichóséggel; és a' rövid gyönyörűséget, a' hoszszu dichóséggel; sőt semmivé tõtte; mivel hngy, se jobb se rosszab-az, a' mi egyenlõ-képpen el-múlt, sőt a' mi semmi immár. Illyen e' világi gyönyörűségnek, dichóségnek, és akár-minémű méltóságnak, ügye, vége, állapotja és mi-volta; valaki azért ezekhez ragazodik a' mennyeiekrõl el-feletkezvén; országas örökséget mulat-el Comædiás játékért.

§. III.

NEm illyen romlandóság-és álhatatlan sorfok alá vettetett az mennyeiek állapotja. Örökkévaló-

valósággal erősítterött és vastagított-
meg az mennyeiek állapotja, és nem
árthat annak imez kisdéd és tzikkel
szótska. Vólt. meg-hervadhatatlan di-
chőség; el-vesztheretlen gazdagság; és
meg-szünhetetlen gyönyörűség-vagyon
mennyekben; mivel-hogy ottan, mind
az gazdagságnak s' mind az gyönyörű-
ségnek s' mind pediglen az dichőségnek
ki-merítheteretlen folyó vize, önön-maga
az Isten, és az Istennek örökké-valósá-
ga: az Istenről pedig, és az Isten örök-
kévalóságáról, soha nem mondhattuk
ezt a' szótskát: Volt s' el-mult. Kefe-
rűvé téfzi az embernek minden világi
bóldogságát, Czak ez a' gondolat-is:
hogy valamint az levegő-égben röpöső
sebes madár, által mégyen; mint az ár-
nyék, el-múlik; és egy kis időtskének
folyása-után, ez a' szótska omlik nya-
kába; Vólt. Az embernek világi ból-
dogságát mint valami tükörben, úgy
szemlélherttyük Iob Patriarka fiaiban, az
kik: El-mennek-vala és lakodalmat sze-
reznek-vala házon-ként, ki-ki az ő nap-
ián: úgy mond a' Sz:iras. De, jai! melly

Iob. i.
v. 4.

vége az ő házonként-környül-járó vig-lakodalmoknak! Hallyad az véletlen-

Jób. 1. remlásnak és keferues esetnek hír-mon-

6. 13. dóját: Mikor némely nap a' (Iób) fiaí és leányi ennének és bort innának az ő első-*szülött* bátyyok házában, köuet jöve Jóhhoz, ki azt mondaná: Midőn a' fiaid

Jób. 1. 6. és leányid é^snek és bort i^snak-vala az ő

18: 19 első^sszülött bátyyok házában, hirtelen-sebes szél támada a' pusztának tartomán-nya-felől, és meg-réndíté a' háznak négy szegletit, melly le-omolván meg-nyomá a' te magzatidat, és még-halának, és én egyedül szaladék-el, hogy hírt tennék néked. imé melly keferves vége vagy on ez világi vigafsának, és gazdag lakodalmoknak. Nem illyen az mennyei-eknek lakodalmok: semmi hír-mondó nem-szomorította-meg az egek lákófi vigafságát: és semmi véletlen eset nem keörnyékezheti-meg az örök böl dogságot, miuel hogy annak közepe és környülete mindenút vagy on. óh ho^sszu, de gyönyörúséges, örökké-valóság! mellyet, Soha, se únalom, se fáydalom meg nem czorbíthat; és a' mellyet végheterlen-öröm terjeszt-ki. Minden-
kor

kor meg-elégítő elégség vagyon te bened; és szüntelen-való buzgo-kivánság rólti-bè a' te lakósidat, oh bódog örökké-valóság!

Az úrtól meg-váltattak, Sionba-
mennek dichérettel: és örök vigaság
leszen az ő feieken: örömet és vigas-
ságot nyernek és el-távozik a' fájdalom
és a' Sírás. Örveznek a' szentek a' ^{Isa. 35.}
dichőségben: vígadnak az ő ágyas-há-^{v. 10.}
zokban; ugymond a' királyi Proféta. ^{Pf. 149}
örökké-való ágyas házokban: Minden-^{v. 5.}
kor, nyilván-való; Soha, meg-nem her-
vadható, ékes gyönyörűségekben ör-
veznek, a' szentek, avagy a' bódog-
örökké-valóságnak lakósi: Oh hoszu és
véghetetlen, de kedves és gyönyörűsége-
s örökké-valóság! Oh bódog-örök-
ké-valóságnak királlya és Istene' én ki-
rályom és én Istenem: Bódogok, a' kik
a' te házadban laknak Vram: örökkön ^{Pf. 83.}
örökké dichérnek teged! ^{v. 5.}

§. I V.

EZt az Isten házának vigaságos
örömet, véghetetlen dichőségét,
és kedves, s, álhatatas lakodalmát

D 3 izlette

ízlette-va-la-meg, amaz Isten felő Spa-
nyor ország koronájának örökköfe: az
Visigothos-ok Királyának, Leóvigil-
dus-nak fia; Herménegildus király: Kit
midőn az ő istentelen Attya, amaz híres
eretnek Arriusnak tevelygésére (mely-
ben maga haboz-va-la) mind fenyege-
tésekkel kényszerítene, s, mind pediglen
jutalmaztató ayándokokkal édesgetne,
inkab akart dühös agyarkodással dúlfú-
ló Attyának, fene-haragiába esni; or-
szágától, Királyi-méltóságától és min-
den el-mulando világi jóvaitól meg-
fosztatni; Sőt, sanyaru fogságot, s, ha-
lált-is szenvedni, hogy sem az meg-is-
mért Catholica igazságot és Romai igaz
hitet falba-rugván, az Arrius kárhoztató
eretnek-ségére vissza állani ugymond

S. Gre Sz. Gergely Papa. Kevés és könnyű kár-
P. lib. 3 vallásnak alította tudni illik, ez az Isten-
Dialo- felő Király, e' világi Királyságtól, s, or-
gorum száglástól meg fosztatni; és az Isten or-
Cap. szágának mennyei örökségét ohaytotta
31. buzgó szível; tudván; hogy Czak az
tészi a' királyokat, és minden ő lakosát,
halhatatlanokká. Vgyan-is leg-jobb
ott regnálni avagy Vrlakodni, Szent

Agofton

Agoston tanítása szerent-is: Vbi præ-S. Aug.
mum virtutis erit, qui virtutem dedit:
finis desideriorum, qui sine fine videbitur,
sine fastidio amabitur, sine fatigatione laudabitur: ubi erit maximum Sabbathum non habens vesperam.

A' hol az Országglásra való erőnek, jutalma, önön-maga, az ki arra segítő erőtséget adott: az kívánságoknak vége, az ki végnélkül láttatik; unalom-nélkül szerettetik; fáradságnélkül dichértetik: és a' hol estve-nélkül való pompás, s, nagy innep-vagyon. Az Isten ád tudni illik menyországban álhataras uralkodásra-való segítő erőt; és maga az erőtségnek-is jutalma: kívánva, s, véghetetlenül szemléltetik ott az Isten, és maga az buzgó kívánságnak Czéllya, s, vége: unalom-nélkül szerettetik, mert maga az édesgető szeretetnek kút-feie: fáradságnélkül dichértetik, mert merő-jóság lévén, maga a' dichéretre indító ösztön: az pompás inneplésnek-is önön-maga az Isten, tündöklő fényes-napia, soha az bődögök szemei elől el-nem haladván.

§. V.

Hiszede, ôh én lelkem! melly vég-
 hetetlen es örökké- valo örömök
 vagyon az mennyeieknek? ha-
 hiszed: mi az oka, hogy, mint valami
 fzéltől hányattatott nád-szál, illy böl-
 dogtalanúl hányattatol az világi hiúsá-
 goknak habjai között, illy hanyot-hom-
 lok haylasz, és könnyen omlasz az el-
 mulandó dolgokra, el-felelkezvén és in-
 gyen meg sem emlekezvén az örökké-
 való dolgokról?

Oh melly drágának alítanak az ô-
 dichóségek öregbitésére az boldog lel-
 kek, azt az orátskát; melyben te, vagy
 semmit nem chelekszel; vagy hiúságot
 gondolsz; vagy pediglen gonozságot
 mivelsz!

Oh melly keserves foházkodások-
 kal és buzgó ohaytásokkal kívánnak az
 pokolbéli boldogtalan lelkek, vagy sza-
 badulásokra; vagy iszonyú gyötrelmek-
 nek kissebitésére és enyhítésére, egy
 mángorni tzikkel időczkét. Vay-ha-
 te-is meg-akarnád ismerni az te életed-
 nek napiaiban, annak az időnek drága-
 vóltát,

voltát, mellyben, az örökkévalóságnak élsz, és az örökkévalóságról nem gondolkodol! Drágalátas bizonyára Czak egy kis órátka-is, és ha azt hiuságokban töltöd-el; Örökké el-veszted, és vég-hetetlen kárt vallasz: ha pedig, azon kis órátskát Isteni félelemben és jóságas chelekedetekben folytatod-el; Soha ki-nem folyharó, Boldog örökkévalóságot nyerhetsz magadnak véle.

§. V I.

UGy vagyon, ôh én lelkem! bizonyára nyilván és tellyefséggel úgy vagyon; chak ez az kis letzkétske-is, mellyen serény olvasással és gyorsan forgó szemekkel mégy-álta, örök jutalomdra irattatik-fel az örökké-valóságnak levél-tártóházában. Ugy vagyon bizonyára, ôh ember! nem chak a' te lelked, az melly lelki és halhatatlan; nem chak a' tested; az melly: *feminatur in Corruptione: surget in in-^{r.} Cor.* *corruptione: Rothadásban vettetik-el,^{15. v.}* *rothadatlanságban tamad-fel de min-^{42.}* den-némű chelekedetid, a' mit Czak egy szempillantásni tzikkel időben chele-

kedtél-is; örökké-valók, és az véghetetlen örökké-valósággal egyetemben fenmaradandók: örök emlekezetben lészén az igaz: meg-nem mozdúl örökké: ugy-
ps. 111. mond Sz. David. Ved-eszedbe kérlek,
 6.7. egy kis chelekedetnek melly nagy árral és egy-szempillantásni tzikkel időtskének, melly fontos terhe vagyon! Meglásd, hogy ennek utánna, imez köszön-ságes pelda-beszédre, és vakmerő mondásra: vagy tellyességgel be-dugiad; a-vagy igen okosfan nisd-fel fűleidet, tudni illik: Fallamus Tempus: Challyuk-meg az időt: mert el-hid bizonyosfan, hogy az időt meg-akarván Chalni, igen bódogtalanúl meg chalattatunk: midőn tudni illik, az űdvőlségre és örök bódogságnak keresésére engettetet időt; hivalkodásban, szószaparitásokban, hazug mesemondásokban, trágál fabulakban, és el-mulando hivságokban tölttyük és pazarollyuk-el.

§. VII.

Meg mondhatatlan álmélkodásra méltó dolog! Az felséges Isten, ezt az nemes tulaydonságokkal fel-

fel-ékésíttetett tekéntetes világot; és az fényes nappal, hóldal, Czillagokkal tündöklő egeknek épületit, végheterlen hatalmával és bölcheségével alkotta. Munkálkodik az ember-is az ő Czinálmányin, és mesterséges műueket gondol-ki: gyakran pedig könyű és kőzónséges munkát mivel; jó, és Istenes igyekezettel, olvas, ír, imátkozik, &c. Chelekedgyék akár-mit az ember. Gondold meg, menyivel alaczombak és kissebek az emberi Czinálmányok avagy munkák az Isten Cheleketinél, és örök bölcheséggel formált alkatmányinál. Mind az-által, az emberi chelekedeteket, annyira bőchüllí az menynek és földnek örök Alkotója, hogy az Embernek, az ő chélekedetiért öröktől-fogva rendelt, örökké-való koronát, az boldog örökké-valóságban: az maga chelekedetit és alkotmányit pedig, mellyek nemek szerént olly folségesekek és méltóságosak, meg-veti és el-vesztegli: Az ég (ugy mond az Isten-fia) és a' föld el-múlnak: az te szavaid, beszédid, gondolatid, s, chelekedetid pedig óh ember! el-nem múlnák.

Matt.

24.

6.35.

Meg

Meg lásd azért óh ember! és ugy vigyáz óh én lelkem! ez-után; hogy a' te chelek edetidet heába el-múltni ne engeddd, mellyeket az felséges Isten meg-nemesített örökké-valósággal. Eszméld meg immár magadot, és értsed mostantol-fogva, melly nemessék és álhatatossak lehetnek a' te chelekedetid. Czelekedgyél ollyat valamit; kezdgy olly dólgot művelni; melly az dichőségnek Templomában, mind-örökké fen maradgyon: melly az főlseges Istennek fíemeit, örökkön örökké gyónór-kódteffe: és ezt az te tekéntetes chelekedetedet-is ha az örökké-valóságnak mértékebe teszed; meg-látod melly szempillantásig-való és kúnyú; akár haboruságunkban és inséginkben; akár szenvedésinkben és nyaualyáinkban; s, akár pedig munkálkodásinkban és chelekedetinkben; a' mi, főlötte igen fő-módon, a' dichőségnek örökké-való nagy voltát szerzi mi bennünk. óh én Vram és én Istenem! melly melységek a' te itélerid! melly Chudálatosak a' te chelekerdetid! és melly nagy a' te irgalmasságod az háládatlan emberi-nemzethez!

III. Imád-

III. Jmádság.

OH véghezetlen hatalmu, tellyes
 Szét Háromság egy bizony örök
 Isten; melly ki-magyarázhatat-
 lan az a' dichóság és boldogság melyet
 hiveidnek, a' mennyei Paradicsomba ké-
 szítettél! most veszem-eszembe, melly
 helyeten szöllot régentén a'te választott
 edényed, Szent Pál, mondván: A' szem ^{I. Cor. 2}
 nem látta, se a' fül nem hallotta, se az ^{v. 9.}
 ember szívébe nem mentenek, a' miket
 az Isten azoknak készített, a' kik őt őrt
 szeretik. Viszontag Isaias Proféta: Vi- ^{Isa: 64}
 lág kezdetitől-fogva nem hallották, se ^{v. 4.}
 fülökbe nem vőrték, a' szem nem látta.
 Isten te-kivűled, a' miket készítettél, a'
 tégedet váróknak. Az te Szent Színed ^{S. Hie-}
 szemlélésében áll Vram ez a' nagy di- ^{rony. in}
 chőség és bódog öröm; és valamint a' ^{psal. 35}
 folyó vízben úyabb úyabb víz követi a'
 vizet, ugy a' te Szent Színed szemlé-
 sében-is, szüntelen úyabb úyabb győ- ^{S. Cypr.}
 nyőrség, gyönyörködterti az bódog lel- ^{de lau.}
 keket. Látnak tegedet a' bódogok, (ugy- ^{dibus}
 mond ^{Martyr}

mond Szent Cyprianus) és örvendőz-
nek; örülnek és az örök dichőségben,
gyönyörködnek; te töltöd be őket óh
ió Isten! és chudálatas édesfeggel ele-
gítetnek-meg; Semmiből nem szűkül-
ködnek, és minden kívánságokat, az je-
len-való Kríztus IESUS tölti-be.

Oh melly nagy jutalom! Oh melly
drága ayándék! Oh melly főlséges böl-
dogfág, az te Szent Színed Szemlélésé-
ből származó mennyei dichőség Vram!
pokoltól, s, gehennától félnek, és az
pokolbéli kínoktól rettegnek mások;
S. Ioan. de én Arany száiu Szent Iánoossal, inkább
Chrysof. félek, hogy ettől a' dichóségtól meg-ne
hom: 24 fosztassam. Készebb vagyok Vram, a'
te szent Színed Szemlélésével, az ge-
henna langiától meg környekőzteni
hogy-fem annékül az egek tartományi-
ban lakni, mivel-hogy olly chudálatas
dichőség származik a' te Szent Színed
S. Aug. Szemléléséből, Sz: Agofton tanítása sze-
in Ma- rént; hogy azt, bátor chak egy szem-
nuali pillantásig szemlélhetnék-is az kárhozot
c. 2. lelkek pokolban; leg-ottan az pokolbé-
li tapasztalható temérdek főtérség, fé-
nyes világossággá; az pokol, gyönyör-
rűséges

rúséges paradichommá; és az kárhó-
zottaknak külömb külömb-féle gyötrel-
mek, külömbkülömb-féle, kedves dichő-
séggé válnának. Gerjezd-fel tehát V-
ram, ennek a' nagy dichőségnek kíván-
ságára szívemet; ólts-ki minden ide-
gen, s, hiúságos kívánságokat belső ré-
szeimből; és útaltasd annyira-meg lel-
kemmél a' testi és világi el-mulando
gyönyörűségeket, s, chalárd hamis pő-
pákat, hogy éppen és tellyeséggel a'
mennyei dichőségnek buzgó kívánsá-
gától langalván lelkem, szívem, és kül-
ső-belső érzékenséгим e' világon éltem-
ben; a' testi halál után, az te Szent Szí-
nedet. Oh én Istenem és mindenem! szüntelen szemlélkefsem a' mennyei pa-
radichomnak bődög örökké-valósá-
gában. Amen, Amen. ôh! ugy
legyen! Amen.

Negyedik Elmélkedés.

Az Pokolnak.

Örökké-valóságáról.

Isa. 33. Isaiás Proféta mondása. Isa. 33. v. 14.

6. 14.

*Ki lakhatik közűletek az emészto tűz-
zel? ki lakik közűletek az örök
héuségekkel.*

Isa. 33.

6. 14.

§. I.

Em utólsó, sőt első, és az ö-
vakmerőségekben meg-ke-
ményedet sziveknek meg-la-
gítására-is hathatós elmél-
kedésre ad okot, az Pokolnak Örökké-
valósága, és a' gehennának véghetetlenül égő ki-ólthatatlan tűze. Lépiél-be azért immár keresztyén olvasó, az pokolnak szomoru bárlangiba; hogy azokban meg-tanólhasd a' szentek bölcheségét. Ez világon éltedben szükség meg kémlened az pokolnak barlangit. Addig meny-bé bátor és mérész gondolatid és elmélkedésid által az pokolbéli gyötrelmeknek és kénzó szerzőszámoknak műhelyibe míg e' világon élisz

élsz; ha azt, akard hogy rövid idő
mulva az pokolbéli hohér teged oda ne
vigyen, és kegyitlenül-ne hurtzollyon.
Senki könnyeben és jobban az poklot
el-nem kerülheti, mint az, a' ki arról
gyakran Elmélkedik. Eltekben szállja-
nak-alá, ugymond Sz. Bernard, az kik ^{S. Ber-}
hóltok után pokolba szállani-nem akar-
nak. ^{nard.}

§. I I.

A Kár olvasd és elmédben viseld;
akár halljad és füledbe vegyed;
s, akár pedig mondgyad és nyel-
veddel fejezd-ki; rettenetes ez a' szóts-
ka: Pokol. Ennek a' szózatnak zendü-
lésére, még az pokolbéli erős ördög-is, ^{S. Cyrille}
retteg, fél, és iszonyodik, ugymond Sz: ^{lino.}
Cyrillus Doctor.

Oh bűnös ember! midőn hallod,
olvasod vagy figyelmetessen elmédben
viseled; az örök héuségeket; az emész-
tő tüzet; az elő kénköveket, a' szélve-
szeket; a' forgo-szeleket; az darabos-
és igen kemény jeget; az kénzó mű-
helyekből véghetetlenül föl-kező te-
merdek füstöt; az gonoszlel-ki ismére-

E

teknek

teknek soha meg-nem halható, s,örök-
 kőn örökké mardoso férgeit; midőn-
 lelki szemeid előtt víseled; miként há-
 nyattatnak és hurtzoltatnak egy kén-
 rül más kénra, az gehenna tűzének fel-
 gyúlladat habozo lángia közöt, tűzes
 vasLántzakkal őszve kőtőztetvén a'kár-
 hozottak! mit abrázolsz-ki szivedben?
 vallyon ékeffen-szólló (Rhetor) me-
 stertől, avagy verseket szerző Pœtától
 ki-gondolt és fel-talált, játék nézésre
 építettett helyen,s,levél szén-alatt szőr-
 zőt tragœdias Comœdiabeli személyek
 játszadozásit és elő-jelentő tiszteteknek
 változtatásit-è? Ugy látom hogy nem-
 egyebet igrkezel balgatagúl ki-írnyia
 szivedben,mesterségeffen őszve szőrzőt,
 és érzekenségeket gyűnyörkőtető Co-
 mœdiabeli játékos tragœdianál; midőn
 az el-kárhozottak gyötrelmekre keszit-
 terett pokolbéli kénzó ezközöknek
 Olvasására avagy hallására olly bátor
 homlokkal fordítod szemeidet és füléi-
 det; mint ha valami játékot látnál,vagy
 tréfás fabulát és meséket hallanál: mi-
 velhogy az pokolbéli hohéroknek iszo-
 nyu fene agyarkodási; az fogaknak
 Czikor-

Czikorgatási, és az jai szókkal fel-for-
dult keserves sírások, Czak meg-sem-
indítyák szivedet.

§. III

OH! ha ez az igazságnak világos-
sága; ez az pokolnak sötétes-
tűze, az Chálárdúl inchélkedő
gyönyörűségeknek, és hizelkedve ólál-
kodó késérteteknek temérdek homá-
lyát által hathatná! kétségnélkül; min-
den, akár-minémű bűnre és gonozsá-
gra Cziklandoztató gyönyörűségnek
temérdek sötétségét el- oszlaltatná és
femmivé-tenné. Ki lehet ugyan-is ol-
lyan esze-fogyot balgatag, bolond,
az-ki egy szem-pillantásig- való gyönyő-
rűségért, az örökkévaló gyötrellemnek
viselhetetlen súlyos terhe alá-vetvén vál-
laít; véghetetlen kénokkal tellyes ve-
szedelmet Cheréllyen magának egy kis
szízzel ideig tartó hivságas örömmel?
Igy vagyon ugyanis óh balgatag bűnbe-
szabállódott bűnös ember. egy kis oráts-
záig-tartó tilalmas gyönyörűséggel
szakard kedvedet tölteni, és ímé, az Isté-
nek igaz ítélete szerént, véghetetlen

időkig tartó örök gyötrelmet és tüzet
nyerj magadnak. Kivánja az örök tűz-
től és gyötrelemtől szabados lenni? vesd-
meg ez világnak tilalmas rövid gyönyö-
rúségit.

§. I V.

NOha tehát immár: ha efszedre-
jöttél; ha igazán, és a' mint ke-
rezttyént illet ugy hiszed ezeket
az bölch jóvendöléseket, és ki-mon-
dott igazságot: emeld-fel elmédet,
az bölcheségnek reguláira, és okoskod-
gyál imígyen magadban. Elég-eddig
az mely álom; elég immár az Czufos-
játék, eleget játszottam immár, eleget
aluttam eddig; Sőt jai! mind az játék-
ban, s, mind az alomban fölöttéb el-
merültem; mivel hogy igen veszedel-
mesen játszottam, s, aluttam. Jai nekem!
melly vakmérő bátorsággal állottam
eddig az Bóldogtalan örökké-valóságra
Czifámito testi gyönyörúségeknek sík
mezein, és világi hiuságoknak nyakra-
főre eytő meredek hegyein! óh pokol!
óh örök pokol! Pokol! melyet véghe-
tetlenül-fúuo felek lobbantottanak-fel;
melly, ki mondhatatlan fáydalommal
ége-

égeted a' te lokófidat ; melyben, az tű-
zes lángok közöt; örök félelemmel ret-
tentő ,s, vég-hetetlen győtrelemmel
szaggató iszonyu jai síók hallatnák !

Oh poklok ! óh örök poklok ! melly.
hoßsu, melly szélyes ; melly magas ; és
melly iszonyú mély az ti győtrelmek-
nek meg-mérhetetlen örökké-valósága!
óh melly rettentő iszonyuságok vannak
ezekben !

§. V.

EN vagyok-è az ki Czak első ayak-
immal kóftolván, és alig ízelve-
meg az el-mulando gyönyörűsé-
geknek, magát mezge gyanánt nyilató
édesfégét, ilyen örökké-valo tomlótz-
be hurtzoltatom ? ebbe az győtrelmek-
nek feneketlen mélységébe Süllyedek-
è ? Jai ! melly nagy balgatagság volt
en-töllem eddig, illy bátran mulatoz-
nom az el-mulando gyönyörűségeknek
apolgarási-közt, és illy restül hevernem
az kiuságoknak lágy ágyában ! melly te-
merdek vakság volt töllem, hogy meg-
nem tekéntettem környülöttem az örök

kárhozatra Czißámítto veszedelmeket !
és hogy fíemeim elót nem viseltem azo-
kat, az kénokot, gyótrelmeket és fene-
hoh érokot : azokat-az, örökké - való
römlőczőköt , mellyekben nétalantan
most, az én gyönyörűségimnek társai
fogua tartatnak és véghetetlenül gyöt-
ródnek !

§. VI.

IGazán üdvösségeffen eszméltetted
immár - meg - magadat ; okossan
tértél fívedre ; és bölchen szállottál
élvén alá-pokolba. Ertekezzél és tuda-
kozzál immár valamelyiktől az kárho-
zottak közül, melly nagyok, és mi-né-
mők legyenek az pokolbéli kénok és
gyótrelmek ? állyon lelki fímeid elei-
be, lángalló kénköbe öltöztétve és tűzes
lantzokkal meg-kötöztetve ; éltető vér-
től meg-fosztatot, de mardoso férgekkel
tellyes ; hálvány és el-bágyatt ábrá-
zatu testében , amaz böl dogtalan és
istentelen Judas. Szólítsd-meg őtört
és kérd-meg, mellyik mind azok közül
az kénok es gyótrelmekközül, mellye-
ket

ket magában érez, leg-keservesb, kegyetlemb-és rettenetesb? Meg-felel bizonyára, és azt mondgya; hogy. Minden-némű kénok és gyötrelmek közt, leg-első és leg-nagyob, az örökké-valóság: az örökké-valóság, tudni illik, az; a' melly, az kétségbe-esésnek, iszonyu és leg-kegyetlemb kerebenivel szaggattyá, s, faggattyá, az kárhozottak szívét. Hallyad mit mond az istentelen Iúdás. Immár, ezer hatfáz és több eßtendőktől-fogva kénlódok ebben az keserves fáy-dalmakkal tellyes lángban; ebben az ^{proba-}homjuságot szerző héu séghen; ebben ^{biliter} az éhséget okádo gótrelemben; ebben ^{um se} az szenved-hetetlen iszonyú búzben: ^{laqueo} Vtálatas-el-vetet és árkozot vagyok, ^{suspen-}mind az több kárhozottak, s, mind ^{dit In-}peniglen énnen-magam előtt. ^{das fuit} ^{annorū}

Az órdögöknek rettentő társasági- 34.
ban; az süntelen habozásban; és az gyötrelmek között-valo álmatlan vi-
gyázásban: egy Czóp vigasztalásom;
egy sem-pillantásig-valo nyugodal-
mam; és egy-vidámítto igetském nem
levén; mindennémű póhenésnélkül:
és kedves-gondolatoknélkül, fogaimat

Csikorgatván, izzadok és Büntelen he-
vűök.

Ezeket pedig az én szenvedhetetlen
gyótrelmimet, végzetetlenül súlyosít-
tya, az Mindenkor folyó, és Soha egy
helyben nem maradható, nyughatat-
lan, örökké-valóság!

§. V I I.

IMmár azért ha ugy erzed Bivedben
ezeket a' mint olvasod, akár-ki légy;
gondold meg kérlek, és jól forgasd-
fel elméddel, a' mik itt írva; és pokol-
ba valóságossan vannak: Kérdezked-
gyél gyakorlatossággal, lelkedtől, tested-
től, belső és külső érzéken ségidtől: ker-
dezd meg minden erődből és tehetse-
gédből bármazó indulatidat és cheleke-
tidet: *Quis ex vobis habitabit cum ar-*
8. 14. doribus sempiternis? Quis poterit ha-
bitare de vobis cum igne devorante?
Kichoda az, mellyik közülletek, az ki, az
örök héuségekkel lakhatik? óh keser-
ves kérdés! az örök héuségekkel? egy
kis hideg-lelésetske rázzon-meg, leg-
ottan el-heruatsz; valami keserű italt-
ád-

ad-be (ezt pedig oruofságúl) az orvos, leg-ottan meg-lankatß ; meg ßoron gattya egy kevéssé veséidet és egyéb belső-reßeidet, az főveny,kő, avagy valami más nyavalya, leg-ottan meg-íedß, változni és rettegni kezdeß: vidámítto játékokra, és kedves gyönyörűségekre ßolgálnának ezek, az eméßtő tűzben, és örök héúségekben kénlódó kárhozortaknak, az mellyeket te, viselhetetlen kereszteknek, és ßenvedhetetlen nyavalyáknak alítaß lenni.

Kichoda tehát közülletek, (az kik ez világi és testi tzikkel nyavalyákat, viselhetetlen kereszteknek alittyátoklenni) kichoda lakhatik közülletek, az eméßtő tűzzel ?

Vísgáld jól-meg akár ki légy, minden erődöt és tehetségidet, és ßorgalmatossan fontold-meg, miként lakhatol az eméßtő tűzzel, és örök héúségekkel. El hidd bizonynyal hogy az te-testédért, nem más test; az te érzékenségedért, nem mások érzékenségi; az te tagiaidért, nem idegen tagok; egy-ßóval; te éretted, nem mások ßenvednek, gyótródnak, és kénlódnak véghe-

tetlenül pokolban. óh keserves jai,
 s, ezerni ezerber jai! Ki viselheti?
 Ki benvedheti, az kénoknak és gyö-
 trelmeknek örökké-valóságát? Min-
 den remenség kívül, ketségbe-esés,
 és örök vesedelem annak ügye, az
 ki ezekre meg-nem indul magában.
 S. Au- Es a' mint Szent Agoston Doctor iga-
 gust. zan mondgya: *Qui non expurgiscit-
 ur ad hac tonitrua, jam non dormit sed
 mortuus est.* Nem aluszik, hanem
 tellyeséggel meg holt, az kite ezek
 az meny-dörgések fel-nem
 főkentenek.

Appendix.

Ez világ hiúságinak mély ál-
mában merült ember, kényyairól:
magányos Letzke.

HAllyad Világi hiúságognak lágy
ágyában batran heverő, vakme-
rő bűnös ember; halljad és
vedd jól fontba, mit mond felölled az
örög Igasság: figyelmez reá, és vedd
eszedbe minémű sententiat ad-ki ellen-
ned az igaz biro: *Quantum glorifica-
vit se & in delitijs fuit, tantum date illi
tormentorum.* A' mennyire dichóitette *Apoc.*
magát, és gyönyörűségeken volt, an-^{18.6.7.}
nyi gyótrelnet adgyatok néki. Viszon-
tag másut: A' véteken mértéke sze-
rent légyen a vereségnek módgya-is.
Vayha jól meg gondolnád minémű ha-^{*Denter*}
tárt vetnek ezek az ígék az te éle-^{25.6.2.}
ted hiúságinak, kétségnélkül lelki
töredelmességgel, és keserves szibéli
fájdalommal irtóznál azoktól, a' mik-
ben most gyönyörködöl. Igy szól-va
régén Szent Jób, ez világ fiainak képé-
ben. *Qua prius nolebat tangere anima
mea:*

Job. 6. 6. mea : nunc pra angustia Cibi mei sunt.

7. A' miket nem akar-vala az-előtt illetni a' lelkem, most a' nyomorúság miat én érkeim. Mindenekkel kedvek szerént a-karnak a' földön éltekben e' világ fiai töltözní, és nem akarják érteni, hogy a' más világon minden kedveket töltő hív-ságas gyönyörűségek gyötrelmekre fordulnak. Ugyanis; az kik nagyob gyönyörűséggel hízelkednek ez világon éltekben érzékenségeknek, keservesb és Súlyosb kénok várják azókat pokolban. Minél - inkább tufakodik valaki az ő ellensége-ellen, annál hathatósb hatalmát tapasztallya magában ellenségének, midőn attól meg győzzettetik. Midőn az vasat és a' fát az tűzbe teszed, könnyebben enged az fa a' tűznek mint az vas és inkább tufakodik az tűznek erejé-ellen a' vas mint az fa; de mind az kettőt meg győzvén a' tűz, hatosb melegségét és égető erejét önti az vasba hogy sem a' fába. Hasonló-képpen; az kik e' földön inségeket, fáidalmokat, és nyughatatlanságokat nem szenvedtenek, keservesb kénokat szenvednek pokolban: a' mint hogy azok-
- is,

is, az kiknek e' világon, érzékenségeket
 hízlaló nyugodalmok és gyönyörűségek
 nem volt, kedvesb és nagyobb gyönyörű-
 ségek vagyon az más világon: Po-Sap. 6.
 kolban helyheztetvén, *Potentes poten-* 6. 7.
ter tormenta patientur: a' hatalmasok
 hatalmason szenvednek kínokat. Meg-
 halni kívannak de el-fut előttök az
 halál, *Mors depascet eos.* Keservefen *psal. 48*
 el-rágván és martzongván őket. Le-6. 15.
 gelteti és táplállya a' fű az oktalán ál-
 latokat; el-eszi, és el-rágia az fűvet a'
 barom; de viszontag fel-nevekedik a'
 fű. Az kárhozottak-is meg-halván soha
 meg-nem halhatnak; és noha darabon-
 ként szaggattatnak az el-kárhozot em-
 bernek tagjai, mind az-által soha meg-
 nem eméltetnek, örökkön-örökké sven-
 vedvén és gyötrődvén. Ha az Isten az
 ő híveit e' világon annyi fanyaru Cza-
 páfokkal látogatta; gondolode' miként
 bánik ellenségivel az más világon? Ha
 az embereknek tetszeném (ugymond
 Szent Pal) Krisztus szolgálja nem volnék.
 Ha az Istennek hívei, szolgálai, & ba-
 ráti, a' Szent Márttyrok; iszonyu gyó-
 trelmekét és kínokat vallotak, s, her-
 nyú

nyű halált szenvedtek a' földön, azt alítod-è te magad felől testi gyönyörűségekkel töltözö bűnös ember, hogy a' más világon nyugodalmas dichőseged leszen? Halhatza mit mond Jeremias

Jerem.

49. 6. Proféta által az Isten. *Quibus non erat*
 12. *judicium ut biberent Calicem, bibentes*
bibent: & tu quasi innocens relinqueris? non
eris innocens, sed bibens bibes.

Azok, a' kikre törvény, nem lött hogy meg-innák a' pohárt, bizonyára meg-íszák: és te mint ártatlan úgy maradsz-è? nem léssz büntetetlen, hanem meg-iván meg-íszod. és örökké-való gyalázattá és átokká léssz.

Gondold-el, melly iszonyu fáydalmas és keserves gyötrelmeket szenvedtenek e' világon a' Szent Mátyrok; kösd egy Chomóba mind ezeket, és hidd-el bizonyosan, hogy az kárhozottak szenvedésinek leg-kisseb-ik része meg haladgya imezeker. Félsz és iszonyodol éjjel az holt testek és tetemek közt járni; miként bévedhered tehát-el, midőn az örök halállal meg holtak közt, amaz tapasztalható sötétségben kényszerítetel lakni, a' hol, Soha, se az Czillagoknak, se az höld-

hóldnak, se pedig a' napnak fényességét nem láthatod? amaz számkivetésnek siralmas völgyében, és keserűtűves rartományában, tudni illik: a' hol szüntelen-valo sőtét észzaka lévén, soha a' napnak világosító sugári nem ragyognak. Ha most egy ördögnek tekintetítől rettegsz, hogy szenvedhet sz pokolban annyi tűzes lángot okádo, és egő-kénköves szikrákkal tellyes-szemű, szonnyu fertelmes, utálatas és rettenetes, fene dűhűséggel agyarkodó tündér ábrázatokat szüntelen szemeid előtt?

Ha most, egy kis rövid időtskéig nem tarthatod a' tűzben az uyodat, miként maradhat sz ördökkön-örökké amaz pokolbéli gehanna tűzének gyötrelmében, melyhez-képest az mi tűzünk csak képmirótól festetett tűz?

Ha most, egy kis fáydalmas nyavalyákska, olly nehéznek látszik; hogy szenvedheted-el pokolban mind azokat az fáydalmokat, nyavalyákat és betegségeket, mellyek az emberi testre világkezdetítől-fogva árattanak? a' hol, az kárhozott testnek, leg-kisseb-ik részében, retelmében, és tagiában, nagyobb gyötrelme

trelme lészén, hogy sem e' világon az emberi elme ki-gondolhat. Ha most e' világon egy kis büzt annyira kerülsz; hogy szenvedheted-el az pokolnak dög-léletes büdőségit? Nem veszed-e eszed-be hogy ha valamely kárhozott személy egy kevés ideig föl, s, alá járná e' földet, annyira meg vesztegetné a' levégő eget büdös szájából származó lehellé-sível, hogy rövid idő-alatt e' szélyes világra vészedelmes mirig és dög-halál áradna. Ha valaki tegédet lágy párnákkal rakott ágyba fektetvén, külömb-külobmb-féle kedves musikákkal akarna vigasztalni, olly okkal, hogy negyven-avagy harvan esztendeig azon ágyból ki-ne mozdúly, vallyon el-szenvedhetned-e'? hogy maradhatz tehát örökkön-örökké egy helyen az pokolnak valamely szegletiben, tűzes lántzokkal meg kötöztetvén?

Mi lehet keservesb, nyomorútab, és fanyorub állapot, mint, az fogságból ki-szabadúlafravaló, minden-némű reménség-nélkül, örökkön-örökké-élni; avagy szüntelen meg-halván soha meg-nem halhatni? Téry magadba azért,
akár-ki

akárki légy, az ki, a' te teremő Istened
 szerelmét hárad megé vetven, ez világi
 hívságoknak szerelmére, minden Zabo-
 lanékül, illy bátran és hanyot homlok
 omlasz; és gondold jól-meg, melly
 sanyarvak és keservepek az pokolbéli
 gyötrelmek; hogy így ez világnak el-
 mulando hívságit meg-vetven, és éle-
 tednek gonoszságáról pœnitentiát tart-
 ván, szabados lehess az pokolnak örök-
 ké-valo kinnyaitól és gyötrelmitől,
 Amen.

F

Imád.

I V. Jmádság.

OH fölséges mindenható Vr Isten!
 most kezdem szíbéli félelemmel
 eszembe venni, michoda hely,
 készítettél örök-igafságod szerént az
 vakmerő istentelen bűnösöknek; és, hol
psal. 35. esnek, s, estek-el a' kik hamiságot che-
v. 13. lekesznek: holott? ott, a' melly helynek
 iszonyuságát, az emberi nyeluh ki-nem
 magyarázhattya. holott? Ott, a' hol,
Apoc. 20. v. 9. az ördög, a' tűznek és kénkönek tavába
 vettetett: a' hol a' fene vad-is, s, a' hamis
 Proféta-is gyötrettetni fognak éjjel és
 nappal mind örökkön örökké. holott?
 ott, a' hol az ördögök laknak, és a' hol
 örök-tűz vagyon; a' mint amaz iszonyú
Matth. 25. sententiából ki-tetszik. c Mennyetek-el
 tölem átkozottak az örök tűzre, melly
v. 41. az ördögnek készítettett és az ő Angya-
psal. 58. linak. holott? Ott, a' hol d Ehséget,
v. 7. szenvednek mint az ebek. holott? ott, a'
 hol kívánnak meg-halni, és el fut a'
Apoc. 9. v. 6. halál tőlök. holott? Ott, a' hol szent,
 Anselmus Doctor taníratása szerént;
S Ansel. lib. de miser. Minden felől szorongatások lesznek; egy
 felől az vádolo bűnök, más-felől a' ret-
 tentő

rentő igazság; alatt, az pokolnak fel-
 tártott toroka; fellyűl, az írelő birónak
 haragja; belől az mardofo lelki-isméret;
 és kívül az iszonyu tűzzel fel-lobbant
 égő-világ. Holott? Ott, a' hol ugy mond
 Sz. Bernard: Sűtő tűz halhatatlan fé- *S Bern:*
 reg, szenvedhetetlen bűdőség, rongáló *serm. de*
 pördölők; tapasztalható sötétség, bűnök *negot:*
 miat-valo szégyen vallások, és az ret-
 tetetés tekéntetű ördögök láttatnak. és
 a' hol, (Sz. Gergely Doctor taní-ása- *S Grég:*
 ként) halálnékül- valo halál; végnékül- *lib. 9.*
 valo kezdett; Szüntelen- valo retteget- *Moral:*
 tel fel-fordult fájdalom, és sötét ho- *cap. 47.*
 mályokkal meg környéköztetett égető
 láng-vagyon, Pokolban készítetttenek-
 tel ezek a' győtrelemek Vram,

Pokolba estek a' kik hamiságot
 chelekedtek. Pokolba esnek azok az
 pœnitentia-tartatlan istentelenek-is elő-
 számlálhatatlan sok féle kínokat valla-
 ni, az kik otsmány vé. kekből ki-nem-
 akarnak térni. Véghetetlenek Vram az
 pokolbéli győtrelemek, s, méltán-is; mert
 véghetetlen jó vagy te, az kir, a' hamis-
 sak utálatos bűnökkel meg bántottak.
 De mind szenvedhetők, sőt gyönyörű

ségesek vólnának Vram, ezek az érzé-
 kenségeket kínzó gyötrelmek a' te Szent
 Színed szemlélésével ; Semminek alít-
 tanák a' kárhozottak ezeket, sőt-többet
 kívánnának ezekhez az gyötrelmek-
 hez, fel kiáltván Szent Bruno elmélke-
 dese szerént, és mondván : Agyarkod-
 gyanak fenébb dűhűséggel az kínzó
S. Bru- hohérok ; Sokasítsák bátor az külömb-
zo ser- külömb féle vereségeknak számát ; ad-
mon. de gyanak kínt az kínrá és gyötrelmet az
judicio, gyötrelmre , csak az Istentől meg né
 fosztassunk. Ez a' nagy kár-vallás Sulyo-
 síttya azért Vram , az kárhozottak gyö-
 trelmit, és ez a' szám-ki-vetés öregbítte
 véghetetlenül , kinnyokat, hogy az te
 Szent Színed szemlélésétől örökkön
 örökké meg fosztatnak. Nem feleithe-
 tik-el Vram Soha a' kárhozottak, azt a'
 nagy kár-vallást, az melybe estenek, te-
 rölled minden - féle jóknak kútfejétől
 meg fosztatván, és a' te kegyelmedből
 szám-ki vettetvén. óh ki-magyarázha-
 tatlan fájdalom ! óh meg mondhatat-
 lan kár-vallás ! óh szenvedhetetlen gyö-
 trelem ! Adgyad kérlek óh ! fölséges.
 Arya Isten a' te Szent fiadnak az Kristus
 Iesusnak

Iesusnak bal-kezeből ki-áradott drága
Szent vére erdemiért, hogy téged örök-
ké - való jónkat szüntelen ohaytván ,
minden-némű álhatatlan testi és vilá-
gi Szinyes jókat meg utálhassunk, és az
te Szent Színedtől meg-foszto ,s, örök
veszede-lemre hirtszolo okokat el-ke-
rűlvén és távoztatván, az pokolnak ke-
serves örökké - valóságától meg-me-
nekedkecsünk. Amen Vgy legyen!

Vgy legyen !

Amen.

nyíl-után, az-el-öszlott levegő-ég azonnal öszve ment, hogy ne tudhassák annak által-menését: így mí-is születtetvén mindgyárt meg szüntünk lenni. Effélekét mondanak pokolban azok, a' kik vétkeztek. Az igazak pedig nagy álhatalossággal fognak állani.

Iér tovább, lássuk mirt ír a' bölch; Az isten-telennek reménsége (ugy mond) mint a' pih, melly a' szél-től el-vitetik; és mint a' vékony taiték, melly a' szél-vésztől el-hányattatik: és mint a' füst, melly a' szél-től el-öszlattatott: és az egy napi által-ménő vendég emlekezete. Az igazak pedig örökke-élnek. Szály magadban ezeket olvasván, valaki ez világi élethez Czűvekletted reménségedet, és kérdezkedgyél imígyen magadban: Michoda az én életem? Arnyék; Sietve-futo követ; és maga-utan, nyomas-ösvényt nem hagyható, habozó vízen járó hajo. Michoda az én életem? Levegő égen által-röspülő madár; elrendelertet helyre lörtetett nyíl; és szél-től el-ragattatott pih. Michoda az én életem?

Szél-vésztől el-hányattatott vékony

raiték ; el - oszlattotott fűst ; és egy napi által-ménő vendég emlekezete.

Job. 13. Michoda az én életem ? Szeltől el-ra-
6.25 gattatott fa-levél : száraz pozdoria ; rot-
28. hadás és a' melynak fogai közé senten-
 tiáztatott ruha.

Michoda az én életem ? Nyavalyák-
 kalel-tölt tömlő ; ki nyílt, de el-nyo-
Job. 14. mattatott virág ; és Soha azon állapot-
6.1. ban meg-nem maradható el-futó ár-
2. nyék. Michoda az én életem ? Kevés

Jabobi 4 ideig tettűző , és az-után el - enyésző
6.14. pára. Michoda még-is az én életem ?
 Hamar el-múló arnyék-álom ; (ugy

Pinda- mond amaz Thébasbéli Poëta Pindarus)
rus. Iátekos levélszén-alatt készíttetett trá-
 gœdiás Comœdiának hasonlatossága ,
 képe, és ábrázattya, (ugy mond Iustus

Iustus Lipsius) Sőt, (hogy ugyan ezen Iustus
Lipsius. Lipsiussal fejezzem-bè,) az mi világi ele-
 tünk ; Semmi. Ennél se rövidgyeb,
 se aláb-valo , semmi nem
 lehet.

§(†)§

§. II.

DE ám bátor számos esztendőkör érien-is az ember világon éltében; mind az-által, melly rövid-
dek legyenek ez világi életnek napiai, nyilván ki-fejezi Iákob Pátriárka, imígyen kérdettetven Faraó Királytól: Hány *Gen. 47*
a' te életed esztendeinek napia? Az én *6. 8. 39*
szarándokságomnak napiai (ugy felele Iákob) Száz harmincz esztendő, kichinyek és nyávalyások, és nem érték az atyájmnak napiait mellyekben szarándokságban voltak. Ha Iákob Pátriárka ez világnak sengéijben élven, életének annyira terjedett napiait kichinyeknek és nyávalyásoknak nevezi; miként, hizelkedhetünk mi-magunknak hoszszu-élettel? nyilván tapasztalván hogy immár ez világ-meg-vénhednén, az emberi életnek-is esztendei, és napiai meg chők-
kentek és fogyatkoztak, nem érven az atyáinknak napiait mellyekben szarándokságban-vóltanak. Világosban ki-fejezte ezt az emberi életnek rövid-vóltát Dávid Proféta mondván: A' mi esztende-

tendeink napiai hetven esztendő. Ha pedig erősek, nyolczvan esztendő: és azok fölött munka és fádalom. Michodák ezek az örökké-valósághoz hasonlítatván? Nemde nem hosszab-e ezeknél az örökké-valóság? óh! adná az Isten, hogy ne tartana több esztendő-kig és számossab napokig az örök-munka és fádalom!

§. III.

Példa.

Iól őszue verette-vala amaz okos és bölcz Morus nevűh, Anglia országának fő Cancelláriussa, ez világi életnek rövid esztendet és kevés napiait, az örökké-valóságnak véghetetlen esztendeivel és meg-számlálhatatlan napiaival; inkább akarván az Márttyromság-nak hervadhatatlan Koronájával megdichőittetni, hogy-sem az fonnyadás és rothadás-alá vetterett testi élethez ragzkodni; és készebb léven kedves házas társának Aloyfiának, fontos okokkal tellyes ékes beszédit, s, édesgető szavait meg-vetni, és száíát bé-dugni; hogy sem az nyoltzadik Henricus Királynak akarat-

akarattján meg-állani és istentelen kívánságával eggyezni. Alá küldetett-
vala Aloysia a' tömlőtzbe, mellyben Morus fogva tartatik-
vala azon kérvén kedves férjét, (Henricus oktatásából)
hogy az Király akarattjára és kívánsá-
gára haylana. Eleibe-járulván azért;
chuda ! melly keserves könykallatások-
kal Sírással, zokogással, ohaytással
és hathatós, s, fontos szókkal könyörög-
vala Aloysia Morusnál, eleibeszánál-
ván, mind az maga, s, mind pediglen-
egész nemzetsége nyomoruságit, és
szüntelen azt akarván szaiába-rágni, ne-
vetné, olly könnyen, mint valami kasza-
tömlőtzbe, és farkas verembe, utolsó
vesz delemre, életét és jószágait, mel-
lyekkel még sok esztendeig-élhetne. De
mind ezekre, hallyad melly sommas és
fontos szókkal felel Morus: Mond meg
kérlek édes Aloysiám, meddig birhatom
mind ezeket az gazdagságokat, és vilá-
gi életnek jóvait? meddig élhetek és
tő-tőzhetem mind ezekkel? Egész húsz
esztendeig, édes Vram, és édes Féry-em,
ugy mond Aloysia; egész húsz eszten-
deig, ha Isten engedi.

Azt kívánod-è tehát, (úgy mond Morus) hogy húsz esztendőért az örök-ké-valóságot el-váltfam, és el-cheréllyem? Ah melly tudatlan, ne mondgyam, balgatag és bolond kereskedő vagy Aloyfia! mondanál ugyan valamit, ha egy-néhány ezer esztendőekkel bízthatnál: de mind azok-is mik volnának kérlek az örökké-valóshoz hasonlítottván? Meg-maradván azért mind végig Morus, álhatatóságában; inkább akara ű duósséges hallált szenvedni, hogy-sem, az istentelen Királynak akarattyáual eggyezni; úgy mond Stapletonius Thamás ezen Morusnak életéről írván.

§. V I.

Téry elmédre te-is, ha esze-fogyor nem vagy, akár ki légy; és fontold meg okos ítéleteddell, mire kellessék, nemek és érdemek szerént bőchüllened, az undok és oczmány gyönyörűségeket; az hamis szín alatt hizelkedő bőchületeket; az el-mulando gazdagságokat, és mind azokat a világi jókat,

jókat, mellyek az álhatatlan hóldnak hatalm-alá vettettek : ugy mint az mellyek, az emberi étellel hertelen el-múlnak, és az idővel, (mellytől függenek) fietséggel el-folynak, és mikor ingyen-femvélned el-enyésznek.

Bőlchen okoskodik-vala régentén e' dologról amaz Rolándus nevűh nemmes férfi; az ki, midőn némelly innep-^{Példa.}napot, mértékletlen és búia öltözet-^{Ex pp.}ben; tántzolásokkal, nyáias tréfákkal,^{Domt-}kedves játékokkal, tombolásokkal és^{rum} tobzódásokkal töltött-volna-el: észére^{Hystor.}térvén estve: Ah! ugymond, hol-vagyon immár ez mai-nap, mellyet illy kedvünk szerént-valo jnnepléssel tölténkel? hol-van az egész napi vigaság, hová lettenek mind azok az nyáias tréfák, kedves játékok, tomboló tántzok, és buja tobzódások, mellyekben egész nap foglalatostokodtunk? el-múltak, és mint ha nem-is vóltak-vólna, el-enyésztek. így tudni illik; valamint ez mai nap hasonlóképpen az mi életünknek több része-is, sebes futással által mégyen, és hirtelen el-múlik, semmit maga-után, egyebet késő és örök bánarnál, nem-hagyván.

hagyván. Illy bölchen okoskodván magában Rolándus; nehéznek tetszik-vala ugyan, ennyire meg ízlett testi gyönyörűségítől érzékenségit meg-zabolázní, de ezeknek utolsó végéről elmélkedvén fontosan, meg-győzé magát, és más nap, szent és üdvösséges életre kezdé utatt keresni. Kövesd te-is valaki ezt, olvasod Rolándust, ha lelki és testi nemmes erköltsel bírsz, és úgy rendeld életednek napiait, hogy midőn hirtelen el-múlnak, késő és örök bánatot ne hagyjanak lelkednek.

§. V.

C Ondold jól-meg, kérlek, ôh ember! hogy régen-is nem hívás-gas vigaságra és bűnre vivô tá-gas-út; hanem inkább, minden-némű jó-szágas chelekedetre izgató és ingerlô hathatós ôsztônők vólt, az üdvösségre vágyódó híveknek, ez világi élet rövid-

s. Chry. vóltáról, és az Olálkodo halál serény-
ost. ho. ségéről-válo gyakor emlékezet.

22. in Erre Czéloz Arany-száju Szent János,
Epist. mondván: *Ne tardes Converti ad Domi-*
ad Cor.

num,

num, & ne differas de die, in diem: nescis enim, quid paritura sit, superventura dies. Periculum enim & metus est, in differendo: Salus autem certa & secura, si nulla sit dilatio. Virtutem igitur Cole: Sic enim licet juvenis moriaris; securè discefferis. Ne késsél meg térti az úrhoz, és ne halogasd napról napra; mert nem tudod mit hoz magával az következőzendő-nap. Az údvólséges és bátorságas szabadulás semmi halogatást nem szenved magával; az halogatásban pedig veszedelem és félelem lappang. Gyakorollyad az jószágas chelekedeteket; és így, ha iffiúan halves-is-meg, bátorságas útat lehet. Vigyáz ^{Eccles.} az bölchek tanátsára; és-köveld a' szén-9. 9. 10. tek példáját. Valamit a' kezéd chelekedhetik, szorgalmatoson chelekedd: mert se chelekedet, se okosság, se bölcheség, se tudomány, nem léfzen pokolban, a' hová te fiesz; ugymond az ^{Galat.} bölcz predikátor. Szent Pális így szól. 6. 9. 9. Jót chelekedvén meg-ne szűnnyünk: 10. mert idejekor aratunk meg-nem szűn-vén. Azért a' mig időnk vagyon jót chelekedgyünk.

V. Jmádság.

OH menybéli Atya Isten! im látom és nyilván tápasztalom melly álhatatlan, rövid és el-múlando ez világi élet. Látom hogy ugy vagyon dolgok az testi életben bátran-élő világ fiainak, mint annak, az ki a' mag ellen őszve-eskütt halálas ellenségi közt bátran nyukszik, és mély álomban aluszik. akár gazdagságokkal, akár királyi és fejedelmi méltóságokkal, akár vastag erővel és testi szépséggel, s, akár minémű, világi jókkal ragyogjon Uram a' mí testi életünk; ugyan Czak álhatatlan, rövid és el-mulando, mivelhogy, semmi állandó ninc az ég-alatt; és ha szintén számos napokat ér-is a' mí világi életünk, igen rövid; mert, Ezer-éftendő a' te szemeid-előtt, mint a' tegnapi nap, melly el-múlt. Kérlek azért

psal 89 alázatas szível óh menybéli kegyes Atya

4. Isten! önts belém a'-te munkálkodó malasztodat, és adgyad, hogy ne alugyam illy bátran, az testi erőnek, és ez világi el-muládo jóknak arnyéka alatt, pœnitentia-tartásomat hologatván és lelkem-

lelkemről el-felelkezvén. Alázatoson kérem mégis szent fölségedet, óh én mennyei szent Atyám! munkálkodgyék hathatós őszön-gyanánt bennem a'-te szent malasztod, hogy el-ne veszek véletlenül, a' mint amaz maga fegyveriben bizakodo Abisai; avagy, a' mint, ellenségitől véletlenül környülvétetett Isbozet, mély álmában. Serkents-föl Uram, és engedd, hogy szüntelen vigyázzak, a' test, világ, bűn, és ördög-ellen, nem tudván melly nap, melly órában és melly szempillantásban szakad vége világi életemnek. Kérlek Uram, a' te szerelmes szent fiad, a' meg-*Oratio* fészítettett Názáretbéli I E S U S Krisztus *Compo-* nevében, bochásd-meg minden bűnei-*sita à S.* met és fogyatkozásimat mellyekkel té-*P. Fran:* gedet ifúságomtól fogva, meg-bántottalak. Kérlek, azon áldott Iesus Krisztus nevében, önts olly hathatósan munkálkodó malasztott lelkembe, az melly-által, ez-után szent akaratom szerént élhessek: Kérlek viszontag, azon megfészítettett eggyetlen-egy fiad érdeméért, hogy halálom óráján vedd hozzád

lelkemet, és ez világi álhatatlan, el-múl-
lando, s, rövid életből, vidd az men-
nyei életnek boldog örökké-való-
ságába,

A M E N.

Hato-

Hatodik Elmélkedés.

Az halálnál semmi, se bizonyosb, se bizontalamb nincsen :

tehát vigyáznunk
kell.

§. I.

Alám közönséges értelem, ellen-való hihetetlen, és álmélkodásra méltó chudálatas ritka mondásnak alítod lenni ezt a' szótt, Meg-halsz? Kérlek ne, hízelkedgyél ezzel magádnak, és meg ne chalatkozzál ; mert, bizonynyal elhidd valósebb és meg-chalhatatlambb Summája, az Czélúl fel-tett igazságnak nem lehet mint, ez a' mondás: Meg-halsz. Több, hat ezer esztendejénél, hogy az főlséges Isten, az te halálodnak föl-bóthatatlá erős törvény-ét, es meronthatatlan decretomát ki-atta : és a' mint Szent Pál-is írja: El-végezve va-^{Hebr. 9.} gyon, hogy az emberek egyszer meg-^{9. 27.} hallyanak. Meg-kell tehát halnod, és ennél bizonyosb semmi nincn hogy

meg-kell hálnod: de a' mi az dólgozt
 fúlyosíttya, bizontalamb törtéetid-sém
 lehetnek ennél; mikor, hol, és miként
 halsz-meg? Délbe-è? Estve-è? Elő-
 álmokor-è? Az éynek leg Chendesb ré-
 szekor-è? kakas szóláskor-è? Eyfél-
 kor-è? Reggel-è? Gyermekségedből-
 való föl-nevelkedésednek kí-kelete-
 kor-è? Ifúságodnak virágzó nyára-
 kor-è? Tisztelendő vénségre lépő, meg-
 ért ember-korodnak őszekor-è? meg-
 rögzőtt vénségednek telekor-è? Kűn-è?
 ben-è? házadban-è? Udvarodon-è?
 Edes hazádban-è? Idegen földön-è?
 Es a' mi, az dolognak fúlyosab Czomó-
 ja; jól-è? gonoszúl-è? údvőiséged-
 re-è? kárhozatodra-è? Azt bizonyo-
 son tudom hogy meg halsz; a' többiben
 egyátallyában bizontalan vagyok.

§. I I.

TAlám tekéntetes nemes nemze-
 tedben; gazdag tárházadban;
 kénches ládáidban; bölch tudom-
 anyodban; ékes termetedben; szép
 ifúságodban; és vastag erődben bizol?
 meg lásd, hogy midőn leg-kevesb-et
 gon-

gondolkodol halálodról, és leg bátrab-
ban bíztat as orvos Doctor; akkor ne
verien az földhöz a' halál, le-Czópűlvén
kórmeidról; és Siralmas verseket ne
írjanak koporsódra; illy moddal.

Ekes tekéntetem

Es nemes nemzetem

Szép virágim valának;

De az halál férge

,s, Méz-szín alatt mérge

Erven; ímel-húllának.

Bölcsességem élet

Erőmnek velejét

Az halál el-pazarlá

Midőn kőrmős kézzel

,s, Mergében méz ízzel

Lábamrol le-kaszála.

Se ifiúságam,

Se mosolygó szájam,

Nékem nem használának:

Gazdag tár-házaim,
Es kénchezes ládáim,
Meg-nem szabadítottának.
Valaki ezekben
Bízol; hidd, csak jégben
Veted reménségedet;
Mert csak koporsódig
„s, Vtólsó órádig
Követhetnek tégedet.
Ottan az Istennek
„s, Itélő mesternek
Szekéhez kell állanod;
„s, Valamit éltedben
Viseltél szivedben,
Eppen ki-kell-vallanod.
Ezt tehát olvasván
Vagy füllel halgatván
Halando Ember: Nád-szál,
Forogion elmédben,
„s, Lángallyon szivedben;
Reád örökkémi-szál.

Jntlek azért, akár nemes ; akár gazdag ; akár bölch ; akár vastag ; s, akár ékes termetű tollas ifiú légy ; ne bízzál ezekbe, mert Senkit nem választ-ki Kristus, midőn így szól Sz. Máte által: *Vigilate quia nescitis diem neq, horam.* Vigyáz-^{Matth. 25.} zatok mert nem tudgyátok a' napot, s. 13. sem az órát. Vigyáz-^{Exemp. de S. Ioan. E. leemos.} vala Alamisnás Szent János ; az ki, az halálnak emlékeztétét viselvén elméjében, halála előtt sok idővel kezdette ugyan chináltatni az maga koporsóiát, de véghez vinni, és tellyességgel el-készíttetni nem akarta ; Sőt meg poroncholta szolgainak, hogy naponként imilyen szókkal emlékeztetnék őtött koporsóiára: *Sepulchrum tuum necdum est perfectum* : az te koporsód még-nem kész. Ezt chelekedte, amaz híres őtődik Károly Czásfár-is, Pa-^{De Ca-} lotáiában tartuán az halálra emlékezte-^{rolo V.} tő Szent Miháli Lovat. Ezent íriák né-^{De Ma-} mellyek, az első Maximilian Czásfár-^{simili-} ról-is ; az ki azon-képpen, halála előtt ^{ano l.} négy esztendővel, koporsóját mindenűt magával hórdoztatta, mind ha attol, szüntelen imez szókat hallaná magának mondatni: *Cogita mori* : Gondolkod-

gyál meg-halni. Te-is kérlek, az ki ezt hallód avagy olvasod; gondolkodgyál meg-halni, és vigyáz, mert te-sem tudod, a' napot sem az órát.

§. III

M Ond-meg nekem ember mi-ok-ért épített sz tágas palotákat? Nem veszed e fűbe, hogy azoktól mayd is, talám ma, vagy holnap el-kelel-távoznod? Vgy van hidd-el dől-god, mint a' Sátor alatt lakó mezei vi-téznek: leg-ottan, mihelt az mennyei fő-király, e' földhöz töveklelt tested sátorának fegeit fel-faggattattya, meg-kelel iudúlnod, és Sietséggel el-kelel men-ned: hová? hofszu útra bizonyára, és idegen országra. gondolod-è hová? az véghetetlen örökké-valóságra. Tudgyad bizonyoson azt-is jó finnyas ifiu, és gyenge hólgyetske; hogy minek előtte az örökké-valóságnak tulaydon országába érkezzél, bé-kelletik térted, amaz vendég-fogadó házba, a' hol: A' rothadást Atyádnak, az férgeket pe-diglen Anyádnak és Nénéidnek, kelel mon-

Job. 17

9. 14

mondanod és fogadnod : a' halál által
tudni illik ; az sír és koporsó lesznek
testednek hayléka : a' hol, ház készítte-*Job. 30.*
tett minden élőnek. *9. 23.*

§. I V.

E Redgy immár érzékenségid-után
indúlt, és kedved szerént-tartott,
s, gyengén-élő finnyás olvasó ; a-
kár-ki légy, eredgy tölts kedvedett: nap-
pal ugyan úy mesterfégekkel ki-gondolt
Cziffra köntősidben , és búja öltözetid-
ben pipeskedgyél ; éyel pedig, az tollas
dunhák-közt lágy párnákon nyugod-
gyál, és az gyenge paplanok alatt ked-
ved szerént nyúytózzál : Nem sokára
meg-látod ; talám hónap, vagy még-
ma : Halva találtatik a' te tested, le-
vonyattatol pokolba : moly terítettetik *Isa. 14.*
alád ; és a' te lepled férgek lesznek. *6. 11.*
Jai ! mit mivelsz balgatag ? Hová gon-
dolkodol ; hogy lelkedről el-feletkez-
vén, chak szintén az bődödre fordított-
tad elmédet ; Czak az magad bőr-róm-
lódót töltd ; és az Epicúrus disznai
közt, chak szintén testedet hízlalod ?
G 5 Jár-el,

Jár-el , jár-el dolgodban : szűkség
 ugyan-is hogy pírós, posgás, és kővér
 legyen a' tested. de mi-végre ? hogy
 az undok férgeknek ; kővérieb, sirossab,
 és kedvesb érket adhas. Vallyon ,s,
 mikor ? Nem tudod se napiát se óráját.
 Nem gondolkodol, óh balgatag ezekről!
 batran aluszol és nem vigyáfsz, holott
 ezek volnának az űduőfséges és bölch
 okoskodásra őztőnid és ezkőzid. Ki
 tudgya, nem kérik-è-meg ez éyel a' te
 lelkedet ? Nyissátok-fel kérlek szemei-
 teket valakik ezéket olvassátok és hal-
 lyátok, mert néktek szól Krisztus. Látsá-
 tok, vigyázzatok, és imárkozzatok, mert
 13. v. nem tudgyátok mikor legyen az idő.
 33. *¶* A mit pedig néktek mondok, minnyáia-
 37. toknak mondom. Vigyáz-
 zatok.

V I. Imádság.

OH meg-válto fiu Isten! most ve-
szem eszembe mi-okért mon-
dottad atyai intéssel minnyá-
junknak Sz: Máte-által: Vigyázzatok,
mert nem tudgyátok a' napot, sem az *Matth.*
órát. Es viszontag, mi okból mondot- *25. v.*
ta a' te Szent Lelked a' bölch szája ál- *13.*
tal: Nem tudgya ember az ő végét:
hanem mint a' halak haroggal fogat-*Eccles.*
tatnak, es mint a' madarak törrel fogat- *9 v. 12.*
tatnak, úgy fogattatnak-meg az embe-
rek, midőn az hirtelen reájok jó. mivel-
hogy noha nyilván-valo és bizonyos az
halál, mind-azáltal annak orájánál sem-
mi véletlemb és bizonytalamb nincsh.
Félek Uram, hogy nétalantán akkor ro-
hanik nyakamba az halálnak bizonyta-
lan orája, midőn leg-kézfűletlemb lé-
vén ingyen-sem vélném. Mivel azért tel-
lyességgel nem tudhatom életemnek
végét, nyujts-ki kérlek irgalmas ke-
zedet, és emeld-el erőtlen szolgál-
dat; ebrezd-fel tunyaságomat mé-
ly álmából, hadd várjam minden órá-
ban, és mindenütt az halál oráját,
talpon-álva és vigyázva. Zabolázd-
még

megérzékenségit a' szabad élettől, hogy ne-töltsém illy vakmerő bátorságban életemnek bizontalan óráit, mint-ha soha meg-nem halnék; avagy bizonyosan, száz esztendeig-élnék.

Adgyad óh jó Iesus! hogy az tökéletes életnek lámpásából, soha ki-nem-hadgyam fogyni az jószágos chelekedeteknek olaj-át; és engedd-meg, hogy midőn az halál-által el jövén, a' dichóségre szólított azokat, az kik téged vigyázva vártanak, ki-ne rekesztesék tölled mennyei édes jegyességétől, amaz öt

Matth.

25.

balgatag szűzekkel, az én lelkem. Tudom édes Jéfusom, hogy kedvesebb teelőtted az hosszú életnél a' jó élet; és azért mondgya a'szent írás-is, hogy Saul

1. Reg.

13. v. 1.

két esztendeig uralkodott Izraelen, noha húsz esztendeig volt-Izrael királlya;

Adgyad azért, hogy nagyobb gondom legyen az istenes életre és jó esztendőkre, mint a' számos esztendőkre és hosszú életre. Adgyad, hogy az te. sz. lelked fuvallása által föl-griedet jó szándékomat és igyekezetemet, chelekedetimmal tellyesítsém-bé, hogy valamiként, midőn időről időre halogatom

tom

Bizonyos és bizonytalan-voltáról. 95

tom üdvösséges szándékomat, az halál-
nak bizonytalan órájától meg-ne előz-
tessem. Tudom, hogy bizonytalan az
halál órája, és mivel ezt jól tudom, en-
gedd-meg Uram, hogy ezen halál órá-
jának bizonytalan-volta-is, serkengető
ősztőnőm legyen a' szüntelen-váló vi-
gyázásra. Egy szóval; oh meg-válto-
sú Isten! gyámolítsad kérlek erőtlensé-
gemet, és engedd úgy rendelnem,
mindenórán életemet, hogy akár
hol, és akár mikor találjon engemet,
az ólalkodo bizonyos halálnak, bizony-
talan órája, nem az örök halálra; ha-
nem, az boldog örökké-valóságra
nyisszon utat lelkemnek, Amen,

Amen, Amen.

Hete-

Hetedik Elmélkedés.

Mások az Isten ítéleti, és mások az embereké: tehát üdvösségesen és isteniesen, félnünkkel.

§. I.

*Isa. 55.
6. 8.*

Z én gondolatim, nem a' tí gondolatitok; sem a' tí útaitok, az én útaim, úgy mond az úr, Isaiás Proféta által. Ennek az sommás igazságnak, és igaz sententiának, helyes okát adgya az felséges Isten azon Isaiás Proféta által: v. 9. Mert (úgy mond) a' mint felyül haladgyák az egek az földet: úgy fellyül haladgyák az én útaim az tí útaitokat, és az én gondolatim az tí gondolatitokat. Ugy vagyon ugyan-is minden kétség-kivül: Mert az ember azokat nézi a' mellyek látszanak, az úr pedig a' szívet nézi. Tudni illik: az ember, külső szín alatt, és távólról, s, úgy-is mint valami rostély és gátor által láttya a' mit lát: az Isten pedig, a' sziveket és
vesé-

*1. Reg.
16. 6. 7*

veséket vizsgálly; és a' miket vizsgál, világas lámpás által vizsgálly. Nem csak az halálnak bizonyos sententiáját, de az Isten ítéletinek el-kerülhetetlen decretom-at-is meg-kell kóstitnod, óh ember! Mert valaminth el-végezve va-^{AdHeb.} gyon hogy az emberek egyszer meg^{9. v. 27.} hallyanak; hasonló-képpen el-vagyon végezve, hogy az halál után, ítélet legyen. Mi lehet pedig rettenetesb minden léleknek, mint az ítélet? Iszonyodom-én (hogy meg vallyam) Chak gondolkodván-is, az ítéletről: te pedig az ki ezt olvasod; talám tréfára, játékra, és röhögvén, chűfságra veszed az ítéletet? és a' mi veszedelmesb: talám ezeket fűled-mellet bochátván, torkig gázolsz otsmány vétkeidben-és bátran heversz gonosz istentelenségidben?

§. II.

DE halláde, óh bűnös ember, jer tekénts-meg, mit mond szent Pál, az Istennek választot kedves edénye. Minnyájan meg-kell (ugy^{2. Cor. 5} mend) jelennünk a' Krisztus ítélő széke-^{6. 10.} előtt, hogy el-vegye ki-ki a' testnek tulajdo-

98 *Az Isteni és emberi ítéletnek*

lajdonit, a' mint chelekedett, vagy jót, vagy gonoszt. Igaz, és meg-változhatatlan ez a' sz. Pál mondása: tehát az te ötsmány chelekedetid, mellyeket most, álnokúl és nagy szorgalmatozsággal kőfalak közt reytegetsz, és sőtörséggel fődőzgetsz, pontrol pontra ki nyilatkoztatnak.

Halhatza az harmadik szentséges Innocentius Pápát mit mond. *Meti- culosum est omni omni viventi, coram te Do-*
Innoc. mine, Causam agere Criminalem: quia cum sis
III. in Ps. 242. potentissimus; manus tuas nemo potest effugere: Cum sis sapientissimus; oculos tuos nihil potest latere: Cum sis justissimus; animum tuum nemo potest corrumpere: Coram quo, accusatrix est, Conscientia; rea, mens; advocatrix, ratio; testis memoria; & tu iudex.
Minden élő-embernek veszedelmes és félelmes dolog uram te-előtted vetkeiről ok-adásival számat vetni, avagy törvény-ködvén chelekedetinek párttyát fogni: mivel hogy, mindenek fölött leg-hatalmasb lévén te uram; az te kezeidet senki-el-nem kerülheti: leg-bőlcheb lévén; az te szemeid előtt semmi el-rőytve nem-lehet: leg-igazab lévén; az te szivedet

vedet senki meg-nem vesztegetheti: te előtted, a' vádoló, az lelki-ísméret; a' bűnös, az lélek; a' szószóló, az okofság; a' tanó-bizonság, az elme és emlekezet; te pedig, bíró vagy. Hallyad Sz. Ber-^{s. Bern.} nardot-is. *Quid tam pavendum? quàm*^{serm 8.} *judicandum adstare, illi tam terrifico tribu-*^{super} *nali, & incertam adhuc expectare, sub tam di-*^{psalm.} *stricto iudice sententiam?* Mi lehet illy fé-^{bitat.} lelmes, és minden szorgalmatossággal^{sc.} tellyes rettenetes dolog; mint az ítélet-re elő-állani, és az rettentő törvény-szék előtt álván, a' kemény ítélő bíró szájából bizontalan sententiat várni?

§. III.

Még-sém rettegsz-e az Isten íté-
letitől? óh va mérő bűnös! Rét-
teg-va Szent Dávid föl kiált-^{ps. 142.}
ván könyörgő szóval: Uram halgass-^{s.} 1. &
meg imádságomat: vedd füleidbe ese-^{2.}
dezésemet a' te igaz mondasod-szerént:
halgass-meg engem: Es ne menny íté-
letbe a' te szolgáddal: mert egy élő-sém
igazul-meg a' te színed előtt. Rette-
gett,s,meltán-is, Sz. Hieronymus Do-^{s. Hiero.}
ktor az ítéletéről gondolkodván, és ma-

H

garol

98 *Az Isteni és emberi ítéletnek*

gárol így szólván : !Valahányszor arról az napról gondolkodom ; egész testemben rezketek : és vagy eszem , vagy iszom , vagy valamit mást cheleksem ; szüntelen úgy - tetzik , mint-ha amaz rettenetes trombita harogna a' füleimbe : *Surgite mortui, venite ad iudicium* : kellyetek-fel halottak , jö-

Dionys: jjetek az ítéletre. Akarode okát tudni miért rettegtek az Isten ítéletitől illy *Carth:* tőkékeletes életű Szent Emberek ? *lib. de* *remed:* Figyelmezz Szent Dávid szavaira, és meg *ten. à* tanálhatod. Hallyátok (ugy mond) *22.* *Psf. 48.* Pogányok : vegyétek füleitekbe minnyáian, kik a' föld kerektségén laktok. *6.1.* *ultra.*

Minnyájan a' föld lakói, és az emberek fiai : mind-együtt a' gazdag,s, a' szegény. Az én szám bölcheséget szóll : és a' szivem elmélkedése okofságot. A' fülemet példa-beszédre haitom : meg nyilatkoztatom az orgonán bölch mondásomat : Mond meg immár óh dichóséges Sz.Dávid ! mond meg óh bölcheséges királyi Profeta ! mond meg , és ne tarts ennyire függőben lelkemet ; mit akarsz illy hathatós intéfiddel ? minémű bölcheséget akarsz szóllani ? minémű okofsá-

Ökofságot akar a' te szivednek elmél-
kedése ki-nyilatkoztatni? és minémű
bölcs mondásodat akarod az orgonán
ki felezeni? Miért félsz (ugy mond)
a' gonosz napon? Okát adgya felel-
mének, mondván: Az én farkam ha-
mítségem környül véssen engem. Az go-
nosz napon: az az, az inségeknek; és ^{Mari-}
utolsó ítéletnek kegyetlen napján. az ^{ank: E}
farkam hamítségem; az az; az én bü-
^{Enim-} ^{mel sa} ^{m Psa}
neimnek és istentelenségimnek fokasá-
ga, mellyekben életemnek végéig vak-
merő-képpen heuettem (az vakmerő
bűnösök képében szólott) környül vé-
ssen: az az; el-lepp; és mint valami
sebes víznek árja, le-chap inaimról; és
el-borítván; irgalmatlannál viszen és
hurtszol engem az örök-fogságra.

Látode óh vakmerő bűnös! melly fé-
lelmes dolog, még az Istennek szentsé-
ges szolgálai és hívei elmélkedések sze-
rént-is, az mennyei bírónak ítélő széki-
eleibe állani! Intlek azért, és lelked
üdvétségére kényszeritlek; készüly ide-
jén erre a' szám-adásra. Bizonyosan
reá kell menned az ítéletre; de melly
nap mégy-arra; és minémű sentenciát

H a vagy

vagy vévendő, egy-átallyában bizontan dolog: Netalántám hólnap; vagy talám ma szolítottol. tudgyad pedig akár mikor szolíttasál; hogy akkor; az törvény- szék-előtt, semmi kezeség alatt-való időzés, avagy napról-napra való halogatás Senkinek nem engedtetik. Mit felelsz-tehát kérlek, ha kézfületlen találtatol, az ő igazságának kétélű pallos-áual föl-fegyverkezett, és méltó haragiának tűzével, föl-gerjedt mennyei ítélő bíró előtt?

§. I V.

K Ivánsz-è példát, és történt chudat az igaznak ítéletéről? Im jelen van az szent Atyák életéről *Ex Gi. írt könyüből. Olvasd és érched egy-
in PP. ügyű értelemmel; de meg lásd, hogy
lib. 5. lelki félelemmel figyelmezz a' hiftória
C. 11. folyására.* Halálra változván amaz Isten-felő Agathon Apátur, harmad egész napig meg-mozdíthatatlanúl és igen chendesen fekütt, szemeit föl-nyitván, és igyenesen az égre emelvén: Serkengetik -vala pedig őtött az több atyafiak, azaz, az környül-álló szerzetes

tes fráterek, hathatós szóval kiáltvan-
fűleibe, ilyen képpen: Abba:azaz; sze-
relmes atyánk, hol vagy? meg felele,
nagy fokára az Isten-felő szent Apátur,
mondván: Az Isten ítélőszéke előtt ál-
lok. Mondának amazok: te-is félsz-è
szerelmes atyánk? Felele néjk: Mun-
kálkottam és fárattam ugyan, tellyes-
erőm és tehetségem szerént az Isten-
poroncholatinak megőrizéseben és tar-
tásában: de ember vagyok; és nem-
tudom, voltanak-è kellemetefek az úr
színe előtt chelekedetim. Mondának
vifzontag az fráterek. Nem bízol-è az
te chelekedetidben; mellyek olly iste-
nesek, avagy isteni felelemmel tellyesek
vóltanak? Felele az isten-felő öreg em-
ber: Nem bíztatom azokkal magamat,
hanem ha az Isten színe eleibe jutok:
(mert ugymond) más-képpen folynak
az Isten ítéleti; és más-képpen az em-
beri ítéletek. Félt-ez az Isten-felő vén-
jambor; félnek fókán mások az Isten-
ítéletitől: és te illy bátran élsz er-
zékenységid kívánsá-

giban?

H ;

s. V.

§. V.

HAlly rettenetes példát az megvetőtt bűnősnak ítéletéről-is, és félvén iszonyodgyál. Egy tudós

Franc. Doctor vala (1092.) Páris Városában,

Putem az ki nem Chak tudománnyal, de töké-

in vita letes erkölchőkkel tündöklő fedhetet-

S. Bru- len szent élettel-is, meg-halad-va-

no: apud másokat, az emberek ítélete szerent.

Petr. De fokkal külömb ítéletet tőn ő felöl-

Thyr. le az Isteni igazság, a' mint ezen Doctor,

hólta után, tulaydon szájával kényszerít-

tetek maga-felől ki-kiáltani, az Isten-

nek rettenetes ítéletét. Minek utánna

azért, ez-a' Doctor hólta-után kopor-

sójába szegésztervén, az templomba

yitetett volna hogy-el-temettetnék;

midőn az több folosmák között, Sz:

Iob. 13 Jób könyvéből imez igék énekeltné-

6. 22 nek koporsója fölött: *Voca me, & ego re-*

23. *spondebo tibi: aut certe loquar, & tu responde-*

mih. *Quantas habeo iniquitates & peccata:*

Scelera mea & delicta ostende mih. Szól-

lits engem, és én meg-felelek neked:

vagy bizonyára szóllok, és te felelly né-

kem. Menyi hamisságim vannak és

bűneim,

bűneim, gonofságimat és vétkeimet.
 mutasd meg-nékem. Koporsója főde-
 lét föl útvén, hallyad, mindeneknek hal-
 lattára, mit kiált teli törökkel, maga-
 felől; első nap: *Iusto Dei iudicio, accusatus* De Doct
sum. Az Istennek igaz ítélete szerént parisi-
 vádoltattam. Másod nap: *Iusto Dei judi-*
cio, iudicatus sum. Az Istennek igaz ité-
 lete szerént, meg ítéltettem. Harmad
 nap: *Iusto Dei iudicio, damnatus sum.* Az
 Istennek igaz ítélete szerént el-kárhoz-
 tám. El-rémülének minnyájan illy vé-
 letlen és rettenetes úy létzkét halván, e'
 tudós, és (minnyájoknak előbbeni ité-
 lelek szerént) fedhetetlen életű bölch
 Doctor szájából. El-rémüle, és nem-
 vévé tréfára ezt az úy és szokatlan pél-
 dát szent Brúno; az ki magához, tudo-
 mányban és idővel egyénlő hat ifiakkal, De s.
 föl indulván az Istennek illy rettenetes Bruno-
 ítéletin, félen vévé magát az kietlen er-
 dőkre, és az Cárthusiánus Barátok szer-
 zetének első fondátora lőnn. Ninchen
 bizonyára igaz szived, valaki ez iszonyu
 dolgokat és rettentő példákat, olvas-
 ván; halván; vagy elmédben viselvén,
 nem félsz, nem rettegsz, és meg-nem-

101 *Az Isteni és emberi ítéletnek*

réműlsz ; nem Chak a' baromnál értet-
lemb ; avagy az Tzölönknél és Tón-
kónél ostobább ; de még az kónél-is,
keményebb vagy ; ha ezekre meg-
nem indulsz és ret-
tensz.

VII. Imád.

VII. Imádság.

O H igaz ítélő bíró, Atya Istennek
 egyetlen egy fia, meg-testesült
 Ősök Ige, Iesus KRISTUS! most
 vezzem eszembe melly helyes-en mon-
 dotta a' te jegyesednek, az vitézlő Anya-
 szent egy-háznak egyik fő oszlopia,
 Szent Gergely Doctör, hogy; Gyakran ^{s Greg:}
 galád és rusnya dolog, az ítélő bírónak ^{Papa.}
 szemei előtt, a'-mi az mivelőnek ítéléte
 szerént fenlik és ragyog; mivel hogy,
 Sokszor üdvösséges és érdemes che-
 kedeteknek alittyá azokat az emeri elme
 mind magában, s, mind pedig len fele-
 barátiban, a' mik az te igaz ítéleted sze-
 rént büntetést érdemlenek; Te hozzád
 folyamom azért Vram, és lelki félelem. ^{Ps. 142}
 mel kérlek Halgasd-meg imádságomat: ^{v. 1. 2.}
 vedd fűleidbe esedezésemet: halgass-
 meg engemet. Es ne menny ítéletbe,
 a' te szolgáddal. Így kiált-va Vram
 te Szent Főlségedhez, amaz te kedves
 szolgad Szent David, tudván hogy szá-
 mat kellettnek adni, és félven az te ke-
 mény ítéletedről.

Ha azért illy nagy Szent, és Királyi Proféta félt az te ítéletedtől; minél inkább illik, sőt szükség nékem te-hozzád folyamodnom, és (tudván a' szám-adásra-való elégtelenségemet) lelki félelemmel fel-kiáltanom. Vedd fűleidbe Vram esedezésemet; halgass-meg-enge-met: Es ne menny ítéletbe a' te szolgáddal: (szolgálóddal) mivel-hogy ha

1. Pet. 4. v. 18. (Szent Péter mondása szerént) az igaz chak alig űduózúl, az istentelen, s, a' bűnös hol álhat-elő? Senki te-veled Vram, szóval nem vetekedhetik; meg-vi-sgálatnak a' te ítélő széked-előtt, az lelki-isméretnek minden szegeleri; mérő serpenyőbe rétetnek a' leg-kissebbik gondolatok-is; Senki dólgaít appellátiora nem veheti; ugy sententiáztatnak mindenek a' mint taláztatnak. Meg-

Gen. 3. kóltolá Adám Atyánk, a' titalmas gyűmölchött, és leg-ottan meg-féleml-vén rőytőzni kezd az Isten színe előtt. Tet-tzik-vala Boldisár Király magának az

Dan. 5. bűnben, és azonnal keserves, s, Súlyos sententiát halla maga-ellen. Hová legyek tehát-én Vram Isten, a' ki véghe-tetlenül meg-bántottam te szent fűlsé-

H 5 gedet

gedet bűneimnek istentelenségivel? hogy
 álhassak- elő az te kemény ítéletedre?
 véghetetlen irgalmaságodra emlékez-
 tetlek Vram, és csak azon kérlek le-bo-
 rúluán: Vedd füleidbe esedezésemet, és
 ne menny ítéletbe velem bűnös szolgád-
 dal, hogy meg-ne fosztassam az ből-
 dog örökké-valóságtól.

Amen. Amen.

Nyóltzadik Elmélkedés.

Az mi életünknek egy mángorni
avagy Szem-pillantásni részétől, két-
féle örökké-valóság függ: tehát óva,
okoslan, és őrizkedve kell
élnünk.

§. I.

Elly helyes és valóságas lé-
gyen ez az elmélkedésre,
méltó, tzelúl föl - tött igaz-
ság; régen egy Czomóba és
Sommába foglalta Daniel

Daniel.

12. §. 2. Proféta, mondván: Azok a' kik alusz-
nak a' föld porában, föl ébrednek: némel-
lyek őőő életre, és némellyek gyaláza-
tra, hogy azt őőőke lássák. Ezen dől-
gott rágia száunkba az Evángéliomi

Matth. igazság Szent Máte által, mondván: Ezek

25. §. az őőő kínba mennek; az igazak pedig

46. az őőő életbe. Nem térhet ki ebből

az útból akár ki légy, és el-nem kerülhe-
ted a' mennyei birónak, mind az két őőő-
rőkkévalóságáról-való, meg-másolhatat-
lan

lan sentenciáját, és föl-bonthatatlan de-
crétomát: halljad azt világosan: Mikor (ugy mond Sz. Mate) el-jő az *Matth.*
ember Fia az ő fölségében, és minnyá-^{cap 25.}
jan az Angyalok véle, akkor ül az ő föl-^{6. 31.}
ségének székibe. és eleibe gyűlnek min-
den nemzetségek, és el-választja őket,
egy-mástól, a' mint a' pásztor el-választ-
ja a' juhokat az ő jobiára, a' gődölyé-
ket pedig ballyára. Akkor mond a' Ki-
rály azoknak, kik az ő jobiára lesznek:
(imé, oh bűnös ember, az igazaknak sen-
tenciája; imé az bódog örökké-*való-*
ságnak decerétoma; olvasd és gerjed-
gyen-fel szived az igazak követésére.)
Venite Benedicti Patris mei, possidete paratum 6. 34.
vobis regnum à constitutione mundi. Idje-
tek-el én Atyámnak áldottai, bíriatok
a' világ kezdetitől-fogva néktek készít-
tetett országot. Halljad az gonosz-
kra néző keserves örökké-*valóság*nak
decrétomat - is; halljad, olvasd, vedd
szivedbe; fély és őrizkedgyel. Mond
azoknak-is, (a' Király) kik balra lesznek.
Discedite à me maledicti in ignem aeternum, qui 6. 41.
paratus est Diabolo & angelis eius. Men-
nyetelt-el tőlem átkozottak az örök
tűzre,

110 *Az mi életünknek egy ponttyától*

tűzte, melly az Őrdögnek készíttetett és az ő Angyalinak. Ne bochásd-el fűleid mellett ezeket, óh ember ! ha azt akarod hogy az juhoktól el-ne választassál, és a' gödölyékkal a' mennyei Kiralynak ballyára ne állítsassál.

§. I I.

OH melly boldog az igazak örökké-valósága ! de : jai, melly boldogtatan az vakmerő bűnösök örökké-valósága ! Melly külömb sorfalsal-való kimenetele-vagyon e' kétféle örökké-valóságra néző Vörfölye avagy Verfölye iátéknak ! Melly kedves gyönyörűséget hoz az Isten felőknek ; és ezellen ; melly iszonyu es keservés inségekkel környéközi-meg az istentelenekeket, az örökké-valóságnak nyereségére ki-vettetett életnek kotzkája ! Az igaz birónak tekéntetitől (ugy mond Szent

s. Gre-gor. lib. 31. moralium cap. 12. Gergely Pápa) az hamis es istentelen bűnösök iszonyu rettegeffel félnek akkor : az igaz hívek pediglen, azon igaz birónak ortzáját és tekéntetit, kívánva kívánnják látni és szívbéli buzgósággal ohait-

Két-féle örökké-valóság függ. III

ohaittyák szemlélni. Akarod-e tudni, miért ohaittyák az igazak az ítélő birónak tekintetét? és miért rettegnek az gonoszok attól? Mert az igazak a' Krisztus érdemiben fondáltatott jó szágarchelekedeteket szemek előtt viselvén, örökjntalmat várnak az irgalmafságra haylandó igaz bírótól.

A hamis bűnösök pedig, hamis istentelen-ségeket, és otsmány vétkeket jól tudván; méltan rettegnek az ítéletre menni, mivel hogy az szám-adásra keszületlenek lévén, az meg érdemletkárhoztató sententiát, nyilván tudgyák, hogy el-nem kerülhetik.

§. III.

TOvábbá : akár bódog ,s, akár bódogtalan légyen ; el-hidd-az minden bizonnyal, hogy a' te örökké-valóságod, egy szempillantásnizikkel idejétől függ, vagy életednek vagy haláloednek. Ebben te óh ember ! tudatlan nem lehetsz, ha szintén tudatlan akarná-lis vakmerőképpen lenni : lássad azért, mi akarsz lenni ; mert egy átallyában

112 Az mi életünknek egy ponttyáról

átallyában az te akarátodon áll, vagy örökké bődög, vagy pediglen örökké-nyomorult és bődög talán légy: válassz egyet e' két út közül, valamelyikre akarsz térni, arra térhetsz; és a' mellyiken akarsz járni, azon járhatsz.

Hogy pedig illy nagy és derekas dolokban, helyes és üdvösleges tanácsot adhass magadnak; vesd fontba és vizsgáljól-meg, amaz földi Seraphim Angyalnak, Szent Ferencznek, imez fiaihoz-való hathatós szavait, és sommás' oktatását; tudni illik: *O dilectissimi fratres & in aeternum benedicti filij, audite me, audite vocem Patris vestri: Magna promissimus; majora promissa sunt nobis. Servemus hac, suspiremus ad illa. Voluptas brevis: pœna perpetua. Modica passio. Gloria infinita: Multorum vocatio: paucorum electio. Omnium retributio.*

Oh szerelmes Atyámfiak és örökké áldott fiaim, halgassatok engemet halgassatok az ti Atyátoknak szavait.

Nagy dőlgött fogattunk; nagyobák igyérttettenek mi-nékünk. Tartsuk meg ezeket; ohaytsuk azokat. Rovid gyönyörűség; véghetetlen ínség.

Kevés

Kevés szenvedés; örökké-valódichőség. Sokaké az hivatal: keveseké a' választás. Mindeneké a' juralom. Ezeket olvasván gondolkodgyái az örökké-valóságról; és ha retzik, ezen szavakat Szent Ferencznek, vedd versekbe; ily módon.

Istentől áldottim

,s, Szerelmes fiaim

Kiket lélekben szültem.

Figyelmezzetek rám

Mert néktek szól a' szám

Kiknek ügyét föl vettem.

Tőlem, ki Atyátok

Es Patriárkátok

Istentől rendeltettem;

Vegyétek jó szível

Es szilid elmével,

A' mit szólni rendéltem.

Nehéz ígát vettűk

Vállunkra; mert féltűnk

Világ álnokságától.

De örök jók várnak

Minket: ,s, adathatnak

Nekünk; miszent Atyánktól.

Vifellyük ez-ígát

Mellynek nehéz Súlyat,

Vifelte Krisztus Isten,

Ohaytfuk az jókot

Mellyekkel biztatott

Minket az Atya Isten.

E' gyönyörűségért

,s, Rövid szenvedésért

Mellyel világ kínálhat

Véghetetlen ínség

Es örök dichőség,

Míránk örökké szólhat.

Sokan hívattattak

De nem választattak

Az örök dichőségre :

Mert bűnben heverték

,s, Így magok siettek

Pokolbéli inségre.

Két-féle örökké-valóság függ. 115

Jutalmok azoknak

Az kik választatnak

Bizony örök bódogság:

De kik hivattattak,

Ez bűnben maradtak;

El hidd: Bóldogtalanság.

Örökké-valóság

Oh melly nagy bódogság!

Az Örökké-valóság.

Örökké-valóság

Jai! Bóldogtalanság;

Az Örökké-valóság.

Ez a' bűnösököt

,s, Istenteleneket

Gehennában tzelozza:

Amaz az híveket

Es Isten-félőket

Mennyekben jutalmazza.

116 *Az mi életünknek egy pontyától*

Okosfan elmélkedik-*vala* e' két féle örökké-*valóság*ról Szent Ferencz; és azért akart ez világon Zákba öltözvén, az poenitentia-tartásnak és Euangéliomitanáchnak ösvényen járni; ez világnak bolondya és e' világ-fiainak moslékia lenni; az világ test, és ördögellen föl-fegyverkezni, és az Krisztus nyomdokit követvén erős bay-vivást viselni; hogy így, az bódogtalan örökké-*valóság*at el kerülhetné, és az bódog örökké-*valóság*ba juthatna; mellyben most örvendezz.

Eszeessen gondolkodik-*vala* (hogy *De s. másokról halgassak*) Senensis Sz. Katalin-is, e' Két-féle örökké-*valóság*ról, az kinek, midőn Krisztus megjelenvén; jobb kezében Czudálatas ékeséggel tündöklő koronát; bal-kezeben pediglen tövis Koszorut nyújtana, és szabad-választást adna-néki e' kettő közül; inkább akará az tövis Koszorut választani és azt maga feiébe nyomni: hogy tudni illik ennek sértegető töviskei alatt keserves fáidalmokat szenvedvén életének rövid idejében,

ez

Két-féle örökké-valóság függ. 117

ez világon ; az arany , és titkos értelmű drága kővel rakott ékes koronával dichekedhetnek a boldog örökké-valóságban.

VIII. Imádság.

OH szent Lélek Vr Isten, melly álmélkodásra méltó chudálatos dolog, és melly iszunu rettentés változás lehet, az melly, egy pontni és szempillantásni időből, a' hoszszu és véghetetlen örökké-valóságra viszi az embert! Bóldog óra és drágalatos szem-pillantás az, a' melly az bóldog örökké-valóságra nyit útat; de jai! átkozott óra, és keserves szem-pillantás, a' melly az bóldogtalan örökké-valóságra tántorította a' bűnőst. Gyakran elmélkedem és szorgalmazom gondolkodom Vram én e' két-féle örökké-valóságnak minéműségéről, és szüntelen elmémbe ütközik az-is mellyik óra lehessen az, avagy mellyik szempillantásni tizikkel részetzkéje az én életemnek, az mellytől e' két-féle örökké-valóság függ; de ottan ottan temérdek sötétség fogia el elmémet, és minél elmésebben akarom az dolgot vizsgálni, annál nagyobb Czomóra akadok. űzd-el azért Vram, vilagosító malasztod által, elmémnek sötétségét, had érthessem lelki nyugodalommal

dalommal Szent Bernárd mondását, *s. Bern-*
rudni illik: Magnno momentum à quo pen-
det aternitas. Nagy szem-pillantás a'^{in me-}
 mellytől az örökké-valóság függ. Nagy ^{dit. lib.}
 ugyan-is, az az, nagy vigyázásra és őriz-
 kódsre méltó tizikkel idő avagy szem-
 pillantás az, a' mellytől az bódog, avagy
 az bódogtalan örökké-valóság függ. de
 miként lehet Vram ez? értem immár
 azon Szent Bernárd tanításából, tudni
 illik: *Aternitas à morte, mors à vita, hac à s. Bern:*
momento pendet. Az örökké-valóság az ^{ut sup:}
 haláltól; az halál, az élettől, és az élet,
 egy szem-pillantástól függ. Vgy vagy
 bizonyára; egy szem-pillantás szakaszt-
 tya végét az emberi életnek; egy szem-
 pillantás eiti az élő embert a' halál tor-
 kába; és egy szem-pillantásban küldi az
 halál, akár az bódogtalan örökké-való-
 ságra, a' bűnöst; ,s, akár az bódog ő-
 rökké-valóságra, az igazat. Légy gyá-
 mo ítító segítségem tehát Vram, hogy
 óva élhessek, és őrizkedve léphessem az
 én életemnek minden-szem-pillantásni
 idejére.

Gerjezd-fől szívemet, hogy belső in-
 dúlattal, s, lelki buzgósággal érezhessem

126 *Az mi életünknek egy pontyától*

az én örökké-valóságomat. Engedd meg oh Szent Lélek-Isten a' te véghe-
retlen jó-vóltodért, hogy az én véghe-
retlen örökké-valóságomról, és eiletem-
nek véletlen órájáról-valo gyakor elmél-
kedesem őszöne, úgy igazgassa, s, vezé-
rellye szívemet, és zabolázza érzékensé-
gimet, hogy az keserves és bódogtalan
örökké-valóságot el-kerűlvén, meg-
nyerhessem a' gyönyörűséges bód-
dog örökké valóságot.

Amen, Amen,

Amen.

Kilen.

Kilentzedik Elmélkedés.

Az Örökké-valóság volta-
képpen ki magyaráz-hatatlan. ; és
természetiben , avagy állattya-
ban meg foghatatlan.

H! örökké-valóság , melly
ritkán forgasz az emberek
elméjében ! Ezerszer foház-
kodom , s, mind annyiszor
föl-kiáltani nem általlom : Oh ! örök-
kévalóság , melly ritkán forgasz a' mi
elménkben ! jai, jai, örökké-valóság,
melly ritkán elmélkednek te-rólad az
Adám faj ! De mit mondgyak , és mi-
ként szóllyak ? Bátor gondolkodgyék-
is valaki az örökkévalóságról : Ki fejez-
heti azt-ki ? és ki foghattya-meg gon-
dolattyaival, mi legyen az örökké-való-
ság ? Ezer esztendő : Ezerni ezer ; sőt
annyi ezer esztendő számlállyak bátor
őszve gondolatommal, a' mennyi szem-
pillantások vóltanak és lehetnek világ
kezderitől fogva, Világ végezerig ; még
az örökké-valóságról semmit nem gon-

doltam! Gondold-meg ha annyira ér-
kezel elméddel, akár ki lég; hány ezer
esztendő alatt apaszthatná-ki egy legy-
eczke, minden-némű forrásokkal, kút és
folyó vizekkel egyetemben, az egész
tengereket, ha száz ezer esztendőnként,
egy egy Czóppót hordana és vinne-el
azokból; még így-is az örökké-való-
ságról semmit nem gondoltál! Jó hírt
mondanál, és ez világnak minden örö-
minél nagyobb vigaságot hirdetnél az
kárhozottaknak, ha bizonyosan azzal
bízathatnád őket, hogy az ő keserves
és bóldogtalan örökké-valóságoknak
akkor léfzen vége, midőn egy legyeczke
száz-ezer esztendőnként, és egy Czóp-
pónként, (az az, száz-ezer esztendő alatt,
Czak egy Czóppóczkét vévén szárnyá-
ra) minden némű vizeket és Tengere-
ket ki-apszthat: vége lenne ugyan va-
laha ennek az meg foghatatlan időnek,
de az örökké valóságnak soha vége nem
lehet: sótt, midőn ennek vége szakadna,
akkor-is igaz mondás volna az örökké
valóságról: Most kezdődöm! Oh tehát
örökké-valóság! Jai! örökké-valóság!
Jai,s, ezerni ezerszer jai! ki lathatik eg-
gyütt

gyűtt az örökké-valósággal pokolban?
 Az kik Pokolban laknak. Az ó győtrei-^{apo. 14.}
 meknek fűsti föl-mégyen örökkön örök-^{6. 11.}
 ké: Kinoztatnak tűzzel és kén-kővel
 örökkön-örökké: gyótródnek a' szent
 Angyaloknak láttara, örökkön örökké:
 és nincz nyugalalmok éjjel és nappal
 örökkön örökké. Michoda ez? örök-
 kón örökké: magyarázni akarnám; ki
 fejezni akarnám; és nem tudom ki-
 mondani.

§. II.

NOha azért az örökké-valóság
 természetiben ki-gondolhatat-
 lan; vólta képpen ki magya-
 rázhatatlan; és állattyában meg-fogha-
 tatlan; mind az-által némű-némű-kép-
 pen le-írhattyuk, és mint valami homá-
 lyban ki ábrázolhattyuk az örökké-va-^{s. Dia-}
 lóságnak tulaydonságát és minémű-sé-^{nyf. 4-}
 git. Michoda tehát az örökke-valóság^{reop?}
 Valamelly éppen egyűt lévő dolog-^{Cap. 10.}
 nak, Változhatatlansága; Rodhadat-^{6. 11.}
 lansága; és Halhatatlansága. úgy mond^{norma:}
 Szent Dienes. Michoda az örökké-va-^{S. Thom.}
 lóság! Magában egyűtt álló, olyan-^{1. p. 9.}
 változ-^{10. art.} 1. § 5.

124 *Az örökké-valóság, volta-képpen*

változhatatlan és fogyatkozhatatlan. Allandóság, az melly-után semmi nem következik; és az melly, formája, s, hasonlatossága annak, a' mi az mozgást kívül vagyon.

Michoda az örökkévalóság? Mindenkor egy állapotban álló elveszhetetlen hozsízu idő.

Michoda az örökké-valóság? Az meghatározhatatlan életnek, egyút ép, és tökéletes, s, valóságas biradalma.

Boet: li:

s. de

Conf.

Philo:

prosa. 6

Michoda az örökké-valóság? Siűntelen-való jelenlétel, és mindenkor állandó mai-nap; az melly, semmi elmúlt, avagy következőzendő időről nem függ.

Michoda az örökké-valóság?

Egy-más után következőzendő esztendőnek nyughatatlan forgása.

Michoda az örökké-valóság?

Ollyan karika, az mellynek köllő-közepe mindenkor és mindenütt vagyon; de környülete soha és sohol nem találtatik.

Ollyan kerektség, a' melly sohol nem kezdődik és sohol nem végeződik.

Michoda az örökké-valóság?

Meg-

Meg-mozdíthatatlan és meg indul-
hatatlan erős tengely, melly-körül, ez
világnak és minden-némű időknék fe-
rény kereke, véghetetlenül forog.

Michoda az örökké-valóság?

Föl bonthatatlan tekervényes gyű-
rűbe foglalt, határnélkül-való hoszsza
esztendő. Megint. Az ég és föld ke-
reksége tekerődzótr, maga farkát,
szüntelen mardoso kígyó.

Vízföntag: Olly állat, az melly min-
denkor az maga végén kezdődik; kez-
dődni soha meg-nem szűnik, meg szűn-
ni pedig soha nem kerdődik.

Michoda az örökké-valóság?

Kezdetnélkül, középnelkül, és vég-
nélkül-való kezdet.

Michoda az örökké-valóság?

Ollyan üstökös Czillag, az mellynek
súgári, határnélkül és véghetetlenül
ki-terjedtenek.

Michoda az örökké-valóság?

Ollyan kút-fő, az mellynek érei, tit-
kos Czatornákon folynak, de úgy foly-
nak hogy szüntelen vízsza follyanak;
és úgy folynak vízsza, hogy soha folyni
meg-ne szűnnyenek.

Micho-

126 *Az örökké-valóság, volta-képpen*

Michoda az örökké-valóság?

Az örökké-való folyó víznek buzgó forrása; mellynek árja, vagy az mennyei áldásnak édestségével; vagy az poklbéli átoknak keserűségével forr-fel.

Michoda az örökké-valóság?

Meg-mérhetetlen Oceanus Tenger, melly az föld kerektségét környül-állja; és olyan feneketlen mélység, az mellyben az emberi értelemnek hathatós ereje tellyességgel el-merül.

Michoda végezetre az örökké-valóság?

Bizonyára nem tudom: Czak azt tudom, hogy az, az örökkévalóság, az mit az Isten, a' maga véghetetlenségével környül-vett, és magában foglalt. Michada az? Nem tudom: ha ezerni ezerszer kerded-is; Nem tudom: nem tudom.

§. III

HOfszu és haszontalan munka az örökkévalóságnak természetit, mi vóltát, állattyát és állandóságát magyarázni és mérni: MÉRJED; ismég, és megjnt mérjed: Tízszertvalo száz-ezer: Száz ezer Million: tízszáz

tízszáz ezerni ezer Million esztendőig
 mérjed; és mind addig magyarázd, s,
 olly hoszszu időig mérjed, a' menyi
 ezerniezer Million esztendőket ki-gon-
 dolhatsz: és mind azoknak a' hoszszu
 esztendőeknek forgása, s, folyása alatt,
 nem hogy végét; nem hogy közepét;
 de csak kezdetét-sém mutathatod-
 meg az örökké-valóságnak. Olvasd ősz-
 ve ezek-fölött a' teremtetésnek kezdetitől
 fogva, magányosan az egész emberi
 nemzetnek, és az Angyali karoknak,
 fok és külömb-külobb-féle gondola-
 tit; és minden teremtet elő-állatoknak
 indulatit és változásit. Számlály ezek-
 hez annyi fővenyeczkéket és apró pí-
 heczkéket, a' menyivel az ég, és föld
 közöt-valo hézag, és az egész földnek
 gyomra, ezerni ezerszer meg-telnék.
 Szedd őszve az egész Arithmétikának;
 avagy szám-verő tudománynak, min-
 den bővít és ponttyait, és tölcz-bé
 ezekkel annyi könyveket, a' menyit, az
 föld-színétől-fogva, a' felső égnek-ki-
 terjedett szárnyai bé-boríthatnak; és
 valamenyt számlálhatsz mind ezekkel
 a' számvető jelekkel, annyi ezerni ezer
 eszten-

esztendőket gondoly-ki, és mind ezeket
vesd észve az örökké-valósággal: még
így-is, semmit nem gondoltál-ki, az
örökké-valóságnak állandóságáról.

§. I V.

MEddig tart tehát az örökké-
lóság? Mindenkör. Mikor lé-
szén vége az örökké-valóság-
nak? Soha. Valameddig az ég, ég leszén:
az poklok, poklok lesznek: az Isten,
Isten leszén. Addig tart az örökké-
lóság: addig gyönyörködnek a' men-
nyei boldogságban a' szentek: addig
kínlódnak a' pokolbéli gyötremeiben
az vakmerő istentelen bűnösök. Med-
dig leszén az? örökké: többet nem
mondhatok; örökkön örökké. Im lá-
tod óh ember! melly meg-foghatatlan
az örökké-valóság: nyilván tapasztal-
lod, hogy soha úgy nem mesterkedhet-
tel, és olly mélyen nem elmélkedhetel,
hogy az örökké-valóságot meg-fog-
hasd: kérlek és intlek azért; Sőt lel-
ked üdvösségére kényszerítlek; hogy mi-
vel semmi-képpen meg-nem foghatod
az örökké-valóságot, arról gyakran
elmél-

elmélkedgyél; Isteni félelemmel gondolkodgyál, és el-ne felelkezzél.

Hogy pedig az örökké-valóságról gyakrabban elmélkedhesél, olvasd által imez egy - néhány verset, tanöld-meg, és viseld szüntelen élmédben.

I N T É S.

A 'követközendő verseket olvasván - annyi száz ezren ezer esztendőket gondoly-ki, az Örökké-valóságnak meg merésére; a' menyi Czillagot, Czöp-vizet; fa-levelet; zöld fűvet; hay-fürtöt; szem-pillantást; aprópontot; fővényeket, &c. találsz fel, nemek szerént, az versek rendiben; úgy hogy magányosan mindenik Czöpre, &c. Czillagra, szem-pillantásra, &c. száz-ezernek ezer esztendő esék.

K

VER-

V E R S E K :

Örökké-valóság ; örökké-valóság !

Ki vagy nagy Bóldogság, vagy Bóldogtalanság:

Vallyon meg mérhete téged az okosság?

s, Meg határozhat-è föld, pokol, s, Menyország?

Mióta az egek tengelye végei,

Es el - készültének ő erős Sarkai:

Azóta terjedvén elméknek sugári.

Bár okoskodgyanak Egek, s, föld tudósi.

Olvasák mind sorsba, s, egy számba ezeket:

A' levegő egek valahany Czöppeket;

Es a' szélyes mezők zöldellő füveket

Adhatnak, s, Tengerek apró fővényeket.

Az egek Czillagit bátor számlállyák-meg:

Vagy menyi pih vagyon ég alatt, nézzek-meg:

Elsők és harmatok Czöppi hány? mériek-meg.

Tenger, s, folyó vizek habiait rójak-meg.

Tavaszi ki-keletben melly sok virágokat;

Kék színű és kedves gyenge Violákat;

,s, Külömb külömb féle szép lilomokat;

Olvashat az ember, vagy ékes rosákat:

Viszont, az kedves nyár valahány bimbókot;

,s, Böven leveledző szép fiatalokat;

Es több gyümölcsökkel illatos almákat

Hozhat; olvasd egybe ezeknek számokat.

Ísmég mind azokat a' szőlőmagokat,

Melyle-

Mellyeket ősz adhat; ,s, az meg-ért makkoköt:
Ez mind levelestől a' fok fa-ágakot (kor.)
Számláld mind egy rédbe, és mód-meg számo-

E' fölött a' Tél-is fagylaló mérgével,
Menyi fok Czóp vizet fog egybe jegével;
Hideg Zúzmarázzal, és havas elsővel;
Valahány helyt lep-el Főrteteg szelével.

Nem elég; menyi tovább; Tékéntz ez világnak.
Négy szegeletire: és az föld hátának
Vtolsó határit járd-el, s, hézagának
Számláld-meg ponttyalt földig ég allyának.

Eg-alatt föld háta menyi fok barmokat
Táplál ő-magában: ,s, Mély vizek halakat:
Es a' szélyes világ élő állatokat:
Olva'd őszve, s, mond-meg bizonyos számokat.

Az levegő égben melly fok (Atomus) van,
Mellyeket szemmel nézsz kézzel né foghatván;
Midőn nap Sugári fénylenek rágyogván:
Annyi száz esztendő't olvas őszve számán.

Emberi fejeken menyi hay-szál ,s, üstök:
Barmokon, s, juhokon melly fok gyapiás fűrtök
s, Hány-szál ferték vannak; mellyek igen sértök:
Mód-meg ha tuthatod, számot vetvén köztök.

Számláy ezek fölött ezer esztendő'köt,
Es ezer Million esztendő's idő'köt:
s, Add hozzá azokköz, őszve gyűlésököt
Minden Tengereknek; ,s, ezeknek Czóppököt.

132 *Az örökké-valóság, volta-képpen*

Töltz-bé az időköt szem-pillantásokkal:
A' szélyes világot szám-vető ponttokkal:
A' tágas egeket apró írásokkal:
,s, Az földet az égig más morsalékokkal.

Semmit nem mondottál ezeket számlálván,
Az örökké-való-ságot magyarázván:
Nyomába sem léptél illy sokat olvasván,
Az örök időnek határit nyulászván.

Örökké-valóság, örökké-valóság!
Az igaz híveknek, óh melly nagy bódogság!
Örökké-valóság: örökké-valóság!
Iai az bűnösöknek, melly bódogtalanság!

Imád-

I X. Jmádság.

O H főlséges mindenható Vr Istén!
 most kezdem föl-nyílt lelki sze-
 meimmel szemlélni, mi-okért
 légyen illy meg-magyarázhatatlan ál-
 lattyában és természete szerént az örök-
 ké-valóság. Kezdődik ugyan, az ke-
 serves örökké-valóság; mellyet te örök
 igazságod szerént Lucipernek az ő An-
 gyalival, és az vakmerő bűnösöknek ké-
 szítettél. Kezdetre vagyon az bódog
 örökké-valóságnak-is, mellyben a' men-
 nyei Angyalok az igaz hívekkel egyetem-
 ben örvendőznek; de se ennek, se aman-
 nak nem lészzen vége örökke. meg-
 magyarázhatatlan mind a' két- féle
 örökké-valóság, az gyönyörűségnek, és
 gyötrelmeknek külömb-külobb völtára,
 és véghetetlenségére nézve; de ez a'
 meg-magyarázhatatlanság te - tölled
 vette Vram eredetét, mivel-hogy, te vagy
 az meg-magyarázhatatlan örök Istén; és
 te-néked egyedül rulaydonod az igaz ^{Ric.}
 örökké-valóság, a' mellynek tudni illik: ^{Vit. lib.}
 se-kezdetre se-vége, se-semmi-némű vál- ^{2. de}
 tozása minchen. ^{Trin. c.}

4. 9.

134 Az örökké-valóság, volta-képpen

2. Greg. Egyedül csak a' te örökké-valóságod
Job. 16. Vram az : A' mely, soha nem kezdő-
Moral. dött, soha nem vegeződik ; mindenkor
cap. 21. volt, szünetlen vagyon, és örökké-lészen.

A' melyben, valami volt öröktől-fogva,
S. Aug. most vagyon : és valami leszen véghe-
9. 39. in tetlenül jövendőben, az-is most vagyon ;
Gen. 1. mivel - hogy , az ő természet - szerént-
9. 43. in való tulaydonsága , változhatatlanság.
Exod.

Az te örökké - valóságodról vagyon V-
ProGer. ram meg írva : öröktől-fogva el-ren-
8. 6. 23. deltettem, és te-rollad szoll a' sírak fia ,

Ecclis. mindenekeet egyenlő-képpen. Te vagy
18. 6. 1. egyedül Vram Isten, az örökké-való úr :

Isa 40. Szent Vram a' te-neved , és főlséges lé-
6. 28. vén te-vagy volta-képpen, az örökké-való-
 lóságban-lakó. Es a' te örökké-való-

Cap 57 ságodnak ki-jövelele eleitől-fogva , az
6. 15. örök-napoktól-fogva-való. Te-vagy

Vram, az az igaz Vr , a' ki örökke és to-
Micha vább országol ; Te pedig Vram , vgyan
5. 6. 2. azon vagy , és a' te esztendeid el-nem-

fogynak. Te hozzád foházkodom ,
Exod. 15. 6. 18 azért tiszta szívbéli buzgó kívánsággal oh
ps. 101 én lelkemnek igaz örökké-valósága föl-
6. 28. séges Vr Isten ! téged ohaitlak ! tellyes
 erőm-

érőmből és tellyes lelkemből. Adgyad
Vram Isten, adgyad kérlek az te véghe-
tetlen irgalmaságodért, hogy midőn
e' szarándokságnak völgyében, pálya-
futásomat el-végezem, te benned kez-
dődjék, a' mennyei bóldog lelkekkel
egyetemben, az én - véghetetlen
örökké - valóságom.
Amen. Amen.

Tizedik Elmélkedés.

Az örökké-valóságnak Emlékezete, nyilván- való Paíz; ótalma-
zó Bástya és segítség; minden-
féle bűn ellen.

§. I.

Enyből adatott ez-a' tudomá-
ny; és melly hathatós-
ereje legyen az örökké-va-
lóság emlékezerének, s, mel-
ly győzedelmes diadalmat vehetünk-
mi, az örökké-valóság emlékezerének
fegyverével hartzolván, minden-féle
bűn-ellen; maga a' szent-lélek, bizon-
ságot téfzen felőlle, az Iesus Sirák fia
által, mondván: Minden Chelekedetid-
ben meg-emlekezzél utolsó dolgaid-
ról, és örökké nem vétkezel. Jól meg-
fontold ezt az mondást: Örökké-nem-
vétkezel. az az: ha a' te utolsó dol-
gaidról, ugymint; az Halálról: az Ité-
letről: a' Polokról: és a' Meny-ország-
ról; (mellyek vagy a' boldog, vagy a'
boldogtalan örökké-valóságra visznek
tége-

Ecclesi 7.
v. 40.

tégedet) jól és helyesen gondolkodol; örökké nem vétkezel. Örökké nem vétkezel: azaz: semmi-féle bűn rayta hatalmat nem vehet.

Hogy pediglen győzedelmesb dalmad leheffen minden-féle bűn-ellen, az örökké-valóságról, és utolsó dolgaidról-való gyakor emlekezetnek fegyvere által; tanöld-meg imez, üdvösséges, okos és fommás találmánt; úgy mint az mellyel, ha úgy akarsz élni a' mint illik: minden-nemű bűnre vívő okokat meg győzhetz. Formály magadnak egy olvasótkát; (avagy, ha inkább tetszik, ély ezen üdvösséges találmánnyal az közönséges, szokott olvasón.) Vedd-fel az fellyűl-elő-hozott Sirák fia mondását, tudni illik: Minden chelekedetidben meg-emlekezzél-utolsó dolgaidról, és örökké nem vétkezel. Add hozzá ehez, amaz fontos, és üdvösséges öt igéket; udy mint, az melyek, mind utolsó dolgainkra, s, mind pediglen az örökké-valóságra emlekeztetnek minnyájunkot, tudni illik: óh Örökkévalóság! óh Halál! óh Itélet! óh Poklok! óh Menyország! Kezed be

Szép
Oktatás.

138 *Az örökké-valóság emlékezete*

vénén azért buzgó elmélkedéssel az olvasót; az olvasónak kerefsztre szólly imígyen magadnak azon Sirák fiával, áitatossan; Mindé chelekedetidben meg-emlekezzél utólso dolgaidról és örökké nem vétkezel.

Az olvasóbéli nagy szemekre-pedig; mondd amaz örökké-valóságra emlékeztető ígét, hármaztatván; óh örökké-valóság! óh örökké-valóság! óh örökké-valóság!

Az apró szemekre pediglen, a' te utólso dolgaidra emlékeztető fontos szokat kettőztetd, tudni illik: óh halál! óh halál! óh jtélet! óh jtélet! óh Pokol! oh Pokol! óh Menyország! óh Menyország! és így menvén által az olvasón; a' kerefsztre viszontag vedd-fel, az fellyül jedzett sirák fia mondását: Minden Chelekedetidben meg-emlekezzél utólso dolgaidról, és örökké nem-vétkezel.

Kőnyu dolog ez; de jeles paíz és erős bástya minden-némű vétkek ellen. Ha azért óh ember! nem szenvedheted az kemény ágyat és földön-heverést: ha nem viselheted a' Cilicio-

mat,

mat, avagy szór-zákat,s, tővis-élú vas-
lántzákat: ha nehezteled a' böytlést,
és nem tűrhetsz egyéb külömb-kü-
lömb-féle testi sanyaruságokat; ély
leg-aláb ezzel a' paíz-al a' bűn-ellen,
hogy ez által, az pokolbéli kínokat el-
kerülhesd, és a' mennyei dichóságben
részesülhess.

Ha szánsz annyi időt, avagy ninchen
annyi ürességed, hogy az egész olvasót
el-mondhasd; ám bátor Chak egy ré-
szét, chak egy avagy két tábláját, azaz,
tíz-szamu darabját mond-el buzgó el-
mélkedéssel, az fellyül írt rend szerént.
Ne rósteld, kérlek lelked üdvösségéért,
ezt az könyű tudománt praktikálni; el-
hidd bizonyára, hogy ha úgy élsz ezzel
az szent találmánnyal a' mint illik, győ-
zedelmes diadalmod lehet minden-féle
bűnre vívó okok ellen.

Ugyan-is, valamint az gonosz gon-
dolatok (mellyekből a' szók és chele-
kedetek származnak) minden érzéken-
ségek közül, leg-inkáb az embernek
elméjét környékezik-meg; hasonló-
képpen az örökké-valóságrol, és utolsó
dolgajnkrol-való gyakor elmélkedés-is
tel-

tellyességgel el-foglallya, és minden
 réndetlen gondolattól el-idegenyítti
 az mí elménket; és következőz-
 képpen, akaratumot-is maga után-
 vonzza, és el-fordíttya minden vesze-
 delmes vétkektől, midőn; gyakorla-
 tossággal adgya eleibe hogy az halál,
 és ítélet által, vagy pokolba, vagy mény-
 országba kelletik menni; és mind az
 két részről az végheterlen örökké-va-
 lóság várja őtet; az bódogtalan örök-
 kévalóság, tudni illik: ha gonoszúl élt;
 és az bódog öröké-valóság, ha az bünt
 el-távoztatta és istenesen élt. Sokan
 vették lelki hasznát, és érzették hatha-
 tós erejét, s, gyámolítottó őtalmát ennek
 az üdvösséges tudománnak, és titkos-
 paíznak, kiváltképpen, az buja és felle-
 resti indulatok-ellen. Vóltanak olly
 ífiak, az kik, az külömb-külobb-féle
 otzmány vétkeknek mély és poshat sá-
 rában, s, bűdös ganéjában, mint valami
 édes álomban, sok esztendőig, vakme-
 rő bátorsággal hevertének: de végté-
 re magokat meg-eszmélvén, és ezt az
 erős paízt vévén-fel, az bűnöknek fu-
 láki ellen; olly álhatatas tökéleteségre
 jutot-

jutottanak és léptenek kevés idő-alatt,
hogy lehetetlen dolognak alítottak és
ítélték többé bűnt Chelekedni. Ger-
jedgy-fel tehát akár-ki légy óh ember!
ennek az paíznak szerelmére, minden-
némű chelekederitben magaddal hor-
dozván ezt; és akár éjjel,s, akár nap-
pál édesgeffen téged valamelly bűnre,
az világ,teft, és ördög, leg-ottan ehez
az ótalmazó bástyához folyamodgyál,
és buzgó foházkodással forgasd szíved-
ben és nyelveden ezeket a' szókat: óh
örökkévalóság! óh Halál! óh Itélet!
óh Pokol! óh Menyország! El-hidd
minden bizonnyal, hogy ha ezt chelek-
szed, győzedelmed lehet minden bűn-
ellen; mivel hogy, nem hazud az Igaf-
ságnak lelke, mondván: Minden che-
lekedetidben meg-emlekezzél utolsó
dolgaidról, és örökké nem vétkezel.

§. I I.

IEr tovább és más módot-is mutatok
az bűnőknek el-távoztatására, és
ez-is, azon örökké-valóságnak és
utolsó dolgainknak emlékezeriben fon-
dáltatik. Vóltanak, az kik minden-némű
chele-

chelekedetekben úgy elmélkedtenek magok felől, mint ha szüntelen valamely tanáczházban volnának, és négy tanázbéli bölch személlyeket, s, azoknak fő-Gubernátorát szemlélnék szemek-előtt; és úgy rendelték magok viselését, hogy minden chelekedetekben e' négy tanácz rendbéli személlyektől, s, fő-Gubernátortól kérnének tanácsot. Akarode tudni mit értettenek ezek; a' tanácz-béli személlyeken; azoknak Gubernátorán; és az tanácz házon? A' tanácz házon, értették és magyarázták mágeknak, ez világi életet, avagy ez álnok világot: az tanáczbeliek Gubernátorán, az örökké-valóságot: és a' tanáczbéli négy személlyeken, négy rendbéli utolsó dolgainkat, azaz; az Halált. az Itéletet. az Poklot, és az Menyországot. Kövesd te-is ôh halando ember ezt az üdvösséges Práktikát, akár úy találmány és példa beszéd, s, akár pedig történt dolog és história legyen; és úgy élherfz üdvösségesen ez világi életnek tanácz-házában, ha minden chelekedetidnek kezdetin, ez ôt rendbéli tanácz-adóktól kérsz igazgató tanácsot. Mi-

Midőn azért az őrdög, világ, avagy
test, &c. lelked veszedelmére ólálkod-
ván környülötted, valamely bűnre akar
édesgetni, leg ottan kérj tanácsot,
mondván: meg chelekedgyem-è ezt a'
bűnt? michoda tanácsot adtok; és mit
ítéltek? ôh halál! ôh Itelet! ôh Pokol!
ôz Menyország? és ha ezek az négy ta-
nácsbéli Bölchek, az Gubernátorhoz
igazítanak; ne kétsél az örökké-valóság-
nak színe eleibe járúlni, és buzgó ki-
vánsággal tanácsot kérni, mondván: :
Mit ítélsz ôh mí utolsó dolgainknak fő
Gubernátora? adgy jó tanácsot ôh
örökké-valóság! meg-chelekedgyeme
ezt a' bűnt, az mellyre engemet ennyire
édesget, és ilyen avagy amollyan okok-
kal ôsztónóz, az világ; a' test, és az ör-
dög? Nem felelnek más-képpen és nem
adnak más-féle tanácsot tenéked, se a'
tanácsbéli bölchek, se az ô Guberná-
torok, ennél; tudni illik: Meg-lásd;
Alattad vagyon a' bűnnek kivánsága, és ^{Gen. 4.}
te uralkodol rajta; de ha gonoszúl che- ^{6 7.}
lekedel mingyárt ajtódban lészén a'
bűn; és meg bánod. meg bánod: mert
a' melly bűnt könnyen meg cheleked-
hetel,

herel, hatalmad alatt léven annak kíván-
sága; ninchen annyira-való erőd es ha-
talmad hogy abból ki-kelhefs. Meg bá-
nod; mert úgy lehet, hogy, leg-ottan-
szernyű - halállal halves - meg: iszonyu
ítéletet, és pokolbéli bódogtalan örök-
ké-valóságot nyersz magadnak az bűn-
által, meg foiztatván az mennyei bód-
og örökké-valóságról.

Akár e' szerent ély pedig, az örökké-
valóság, Halál, ítélet, Pokol és Meny-
ország emlékezetivel, s, akár az fellyől
meg-írt, olvasó módgyára, ne resteld
valami fontosfótská-val mindenik ígér
őszve lántzolni magán magán, tudni il-
lik: óh rettenetes halál! óh bizonyos,
és bizontalan orájú halál! óh keserves
halál! &c. óh kemény ítélet! óh iszo-
nyu, óh rettenetes, óh kegyetlen ítélet!
óh örök pokol! óh rettenetes pokol!
óh szenvedhetetlen pokol! &c. óh di-
chóséges, óh gyönyörűséges, óh kíván-
ságas Meny-ország! &c. óh feneket-
len! óh véghetetlen! óh meg-határoz-
hatatlan örökké-valóság! &c. és midőn
ilyen-képpen elmélkedel, avagy beszél-
getsz magadban; a' hol leg-nagyob
buzgó-

buzgósággal kezd gerjedezni a' szived, ottan ály-meg, és tovább mulatozván azon elmélkedésben; forgasd fel-azt-is gondolatoddal, hogy: Czak egy-szem-pillantásig való, ez világi gyönyörűség; de örökké-való a' más világi győtrelem. Vízontag: Czak egy szem-pillantásig-való ez világi győtrelem; de örökké-való a' más-világi gyönyörűség. Sőt, semmi, ez világi győtrelem és gyönyörűség; az más-világi győtrelemhez és gyönyörűséghez képest.

Ne utállyátok-meg, ezt az együgyű tudománt és üdvösséges találmánt édes magyarim; ne vessétek-meg, ezt az titkos paízt; más nemzetek-is éltek ezzel, a' bűn ellen, és nagy hasznát vették; éllyetek tjis ezen paíz-al, és hartzollyatok ebből az bástyából az bűn ellen; és minden bizonnyal győzedelmes diadalmatok lehet az világnak, testnek és örődőnek bűnre vívó füláki ellen.

Intés.

Hogy pedig nyerteseb-en hartzolhaszatok ezzel az paíz-al, és ebből az bástyából, az bűn ellen; nem sérényen-futó és szágúl-do elmével-kel gondolkodnotok az örökké-valóságról, és

146 *Az örökké-valóság emlékezete*

utolsó dolgaitokról ; hanem olly buzgó szível és fontos ítéllettel, hogy ollyan választást tegyetek most e világon élvén minden chelekedetitekben, az minémű választást tennétek (ha akkor-is szabad volna, mint most :) halálotok orájának utolsó szempillantásakor ; és az után, az Istennek rettenetes ítélő-széki előtt állván : nem-is más értelemmel-ke szívetekbe vennetek az szent Léleknek fellyúl elő-hozott mondását , mellyel, a' Sírák fia által mindeninknek szól, módvan : Minden chelekedetidben megemlekezzél utolsó dolgaídról, és örökké nem vétkezel,

X. Imád-

X. Jmádság.

O H minden jóknak kút-feje, föl-
sége úr--Isten! most kezdem
érzeni melly hathatós ereje
légyen a' bűn-ellen, az örökké-való-
ságról, és utolsó dolgainkrol-való gya-
kor és fontos elmélkedésnek. Valóba
igazán mondotta Úram a' te Szent lel-
ked énnékem, és az több bűnösöknek
a' bölch szája által: Minden cheleke- *Eccl.*
detidben meg-emlekezzél utolsó dol- *7. v. 40.*
gaidról, és örökké nem vétkezel. Ret-
tentt Úram engemet, és idegenitt az
bűntől, a' halál: rettentt, az ítélet: ret-
tentt az pokol: rettentt az menyország.
Tudom azt, hogy midőn az halál nya-
kamba rohanik, leg-ottan az ítéletre
küld; és félek attól hogy az ítélet, a'
meny-országnak örökké-valóságától
meg-fosztván; az pokolnak örökké-va-
lóságára sententiáz. De miért kell ettől
félnem? azért, hogy attól a' jótól meg-
fosztatom, a' melyben bődög örökké-
valóságom lehetne. Miért félek ettől
a' nagy jótól meg-fosztatni? azért-e,
hogy menyországtól meg-fosztatván,

148 *Az örökké-valóság emlékezete*

pokolban kelletik gyótródnóm? Nem Uram. Miért tehát? Azért hogy attól az jótól el-kelletik szakadnom, a'melly magában minden jókot foglalván, magáért szeretendő. Kichoda ez a' nagy jó? Te-vagy óh én alkotóm, én teremtőm, én üdvözítettőm, én meg-válto Istennem. Te vagy egyedül magadért szeretendő jó; és magadban minden jókat foglaló jó.

Te felőlled énekli Uram az királyi
2f. 117. Proféta víg szóval: Hálát adgyatok az
6. 1. 2. úrnak mert jó: mert örökké az ő irgalma-sága. Mongya most jírael mert jó. Jó vagy ugyan-is Uram, és olyan jó vagy természeted szerént, az ki minden-némű jókat magadban foglal-sz, és
Leßius. lib. 7. de a' kitől egyedül minden-némű jók veszik jóságokat, nem külömben mint a'
Bonif. 8. de Dei naptól, a' hód és Czillagok, fényességeket.
c. 1. e. 3. Szeretetre méltó jó vagy Uram, és a' te jóságodnak ninchen határa, s, vége. Senkitől nem vetted te Uram, a' te jóságodat, mert te-vagy természeted szerént minden igaz jóknak ki-áradott kút-forrása. Jaj azoknak az kik más jókat keresnek, és náladnélkül valamely

lamely jóban gyönyörködnek. Chak te benned találtatik Uram, az igaz gyönyörűség és vígasság; az igaz mulatság és nyájasság; az igaz öröm és vígasztalás; az igaz szépség és bődögség. Vond magadhoz azért az én lelkemet és szívemet óh igaz jósnak feneketlen kút feje! utáltas-meg vélem minden bűnre vívó testi és világi színyes jókat. Adgyat Uram hogy el-válhatatlanúl kapczolkodgyam hozzád, és egyebeket hátra hagyván, szüntelen róllad gondolkodgyam és téged szeresselek: kozzad ragaszkodgyam és ved mulassak: téged áldgyalak és díchérjelek; és az én lelkem minden erejéből néked szolgállyon, óh én Istenem és minden jóm! hogy midőn e' nyomorúlt (fáratságok és inségek-alá vette-tett) testnek tömlőtzéből ki-szabadúl; tégedet, óh véghetetlen jóság! Szín-ről színre szemlélheffen az bődög örökké-valóságban. Amen,
Amen, Amen.

Tizen - eggyedik Elmél- kedés.

Az Örökké-valóságról szerzett
tudomány; világos tükör; oktató
letzke; és mutató tüzégér; avagy
egy szóval; Titkos próba-kő
minden-némű dolgoknak
még-bőchülésére.

§. I.

*Theop:
lib. de
Natura
lapid.*

* Kőek természetiről írván
Theophrástus, egy Lydius
nevűh kőről emlekezik, mel-
lyet Heráclius-nak-is mond.
Ezt némellyek Mágnes-nek;
Plinius pedig fén-kőnek nevezi; de leg-
tulaýdomb neve; Próba-kő. Eggyez-
plin. lib: 33. nek abban, mind Theophrástus, s, mind
pediglen Plinius, hogy ez a kő, el-árúl-
lya és ki-mutattya illetésével az Arany-
nak és ezűsnek, minémőseget; és chak
szintén az Tmolus nevűh Lydiai hegy-
nek oldalából ki-folyó, Pactol⁹ vizében
találtatik.

Titkos próba-kőne minden dőlgeknek. 151

találtatik. Akár fén-kőnek Pliniussal, akár Mágnes-nek másokkal, s, akár pediglen Próba-kőnek mondgyuk ezt az Lydi⁹ nevű követ Theophrástussal, minden képpen az örökké-valóságot érthettyük rayta. Ha fén-kőnek mondod; titkos fén-kő az örökké-valóság; mert valamiként a' fén-kő meg tisztítja és élesíti az vasat illetésével, hasonlóképpen az örökké-valóság-is meg tisztítja azoknak lelki-isméreteket minden-némű bűnnek rosdájától, az kik arról buzgó szível, és fontos itélettel elmélkednek; azok ellen pedig, az kik az Otsmany bűnöknek rosdájában végig meg-maradnak, ki-óltharatlanul gyúította-fél az gehennának tűzét, és örökké-való pokolbéli gyötrelmekkel tellyes mardosásra élesíti, az gonosz lelki-ismeret férgeinek fogait. Ha Mágnesnek mondod a' Lydius követ; titkos Mágnes az örökké-valóság; mert, valamint az Mágnes, magához vonzza a' vasat; azon-képpen, nem lehet olly kemény vas-szívű bűnös, a' kit az örökké-valóság maga-után ne-vonnyon, az örök boldogságra, tudni illik: ha-

bűneiből ki-térvén pœnitentiát tart, avagy pedig az örök kárhozatra, ha gonosz istentelenségében meg-hal. Ha végtére próba-kőnek mondd ; titkos értelmű próba-kő az örökké-valóság ; mert a' mint a' próba-kő ki-mutattya , el-árúllja és meg-bóchúlteti az arannak és ezüstnek minéműségét ; szintén úgy , ninchen e' világon olly pompa , olly gyönyörűség , olly méltóság , olly gazdag kintsekkel rakott tár-ház ; ninchen olly szenvedés , olly ínség ; és hogy kevés szóval sokat mondyak , semmi olly lelkitesti jók nem adathatnak , az melyeknek nemek szerent bóczújókót ki-ne mutassa az örökké-valóság ! Gondoly ollyan szenvedést, Gyótreelmet, Ínséget és kín-vallást-ki, a' minéműt e' világon adathatni , akár melly éles elme, ki-gondolhat és fel-találhat ; vesd őszve azokat az örökké-valósággal ; mint ha valami próba-kőhöz illelnéd, és leg-ottan meg tanólhatod bóchújókót.

Ha az boldogtalan örökké-valóságnak próba-kővéhez illeled mind azokat az szenvedéseket, valamellyeket nemek szerent az emberi elme, ez világon adathatni

hatni ki-gondolhat, leg-ottan ki-
öltöznek természetekből, és az bódog-
talan örökké-valósághoz képest, színyes
festékekké, nyugasztaló álmakka, &c. és
vidámított árnyékokká válnak. Ha pe-
dig az bódog örökké-valósággal vered
őszve, mint ha ez világi szenvedések
érdemesek volnának, az örök bódog-
ság gyönyörűséginek meg-nyerésére;
igy-is, meg-tanálhatod, neme szerént
minden-némű világi szenvedésnek bő-
czújét, amaz igaz mondásából Szent
Pálnak: Alítom hogy nem méltók e'
mostani időnek szenvedési a' követkő-
zendő dichóségre, melly meg-jelen-
tetik mí-bennünk. Gondoly viszon-
tag, olly édes nyájaskodásokat; olly
kedves gyönyörűségeket; olly pompás
méltóságokat; &c. és olly gazdag ura-
ságokat; a' minéműeket az emberi el-
me, világ teremtésétől fogva, világ vé-
gezetig adathatni ki-gondolhat és
lehetőségek-nek ítélni. Ezeket-is,
ha az bódog örökké-valóságnak pro-
ba-kövéhez illeted, leg-ottan ki öl-
töznek természetekből; és az örök bói-
dóságban-való nyájaskodáshoz, gyon-

Rom: 8
6, 18.

154 *Az örökké-valóság tudománya*

győrségekhöz , méltósághoz , és gazdagságokhoz hasonlítatván ; Zúrzavar habozások, fonyasztó keferűségek ; keferes inségek , gyalazatas számkivetések és szegénységek lesznek. Ha pedig az bódogtalan örökké-valóságnak próba kőve alá veted , azt alítván , hogy ez világi külömb , külömb - féle győnyőrségek elegendők az pokolbéli inségeknek valamenyire - való meg- enyhítésére ; meg chalatkozol el-hidd vélekedésedben ennyire bőchűlvén ez világi győnyőrségeket, mivel-hogy , valamint az fellyül - elő hozott Szent Pál mondása szerént : Nem méltok e' mostani időnek szenvedési a' következőzendő dichőségre ; hasonló - képpen: Nem elegendők e' mostani időnek győnyőrségi, (akár minéműek legyenek azok, és bátor ezerni ezer,s, meg annyi million esztendőkgig tartának-is,) a' köuethőzendő szenvedésnek, győtrelemnek , kín-vallásnak és nyomorúságnak ki-űresítésére ; Sőt Chak egy Czöpni ki-merítésére-is Annak az fonyasztó keferűségnek , melly megjelentetik az kárhozottakban. Imé,
 hogy

Rom: 8
 v. 18.

Titkos próba-köve minden dolgoknak. 199

hogyan valamiként a' próba-kő, elárulja
illetésével, az arany, és ezüstnek
természeti - szerént - való minéműsé-
get; hasonló - képpen az örökké - valóság,
világosan ki - mutatja mire kellyen
bőchűllenek nemek szerént ez világi
dolgokat, hozzá hasonlítván. Titkos
próba-kő - tehát az örökké - valóság,
akár mihez hasonlítsad azt.

§. II.

Elmélkedvén Lessius Leonárd, az *Leon.*
örökké - valóságról; sokat foglal *Less.*
rövid sommába, mondván: Az *De Di-*
örökkévalóság, vigasztalás örömeinek fe-^{*super-*}
nekertlen mélysége, a' szentekre nézve ^{*felio-*}
Az istentelen bűnösökre nézve - pedig ^{*nibus li.*} *4. c. 5.*
jnségeknél és keserves fájdalmoknak
ki - meríthetetlen mélysége. Vízontag
más egy ájtatos tudós ember, így kiált-
fel elmélkedési közt, rövideden, de,
okosan, és fontos szókkal: óh örök-
ké - valóság; valamint minden jónak
véghetetlen jósága és kíváncsú győ-
nyörűsége te - tölled függ: szintén - úgy,
minden gonosz, véghetetlen gonosz-
sága,

156 *Az örökké-valóság tudománya*

Exemp.

Bened.

Renat.

lib. 5.

Ord.

Cist.

sága, viselhetetlen terhe, és unalmas-
 volta tölled származik. Minémű elme
 foghassa-meg ôh örökké-valóság a' te
 nagy-vóltodat? és michoda erősség
 viselheti a' te terhedet? Hathatós erő-
 vel munkálkodik-vala az örökké-való-
 ság, amaz feshótt etkölczű tobzódó
 Faucóniusban j az ki, midôn egy éjjel
 semmi-képpen el-né alhatnék külömb-
 külömb-féle nyugodalmat keresvén te-
 stének; az örökké-valóságnak emle-
 kezetét tünteté az kegyes Isten elmé-
 jébe. Gondolkodásra vévén azért, az
 örökkévalóság emlekezetével, a' maga
 állapattyát, imígyen kezd magában.
 magával beszélgetni. Mit mivelisz? Am
 pólýhós lágy ágybā nyújtózol. Kéfé-vol-
 nál-è Kérlek minden-némű vigasztalás-
 nélkül szüntelen-való sötétségben ez-
 en lágy ágyban heverni, ha valaki né-
 ked drága arany-bányát ígérne foga-
 das és szegődés képpen? Nem. Mit
 mivelnél tehát ha kór-betegen kénsze-
 rítettetnél így heverni semmi könnyebsé-
 ged, és fenki vigasztalód nem léven?
 Gódolod-è mi követ testi halálod után?
 Ki nyújtóztatik ugyan a' földön a' te-
 sted,

Titkos proba-köve minden dolgoknak. 157

sted, férgekkel lepedztetvén-bé; Oczmány bűneiben heverő lelkednek pediglen, kén-köves tűzzel lángalló ágy készíttetik gehennában, az mellyben, nem tíz, nem száz, nem ezer avagy tíz ezer esztendeig, hanem örökkön örökké kellett heverned. Igy beszélgetvén magával álmatlan lágy ágyában Faucónius; olly mélyen ábrázola szívébe és elméjébe az örökké-valóságot, hogy azt soha senki, ki-nem gyűkerezhette, ő-belőlle, se tréfás jétékkel, se kedves nyájaskodással, se tobzódásokkal, se pediglen valami más mesterséges világi találmányokkal.

Ellene mondván azért előbeni tobzódásinak és feslet erkölcszinek, hogy egy nyukhatatlan éjjeli elmélkedése után, az örök sötétséget el-kerülhetté; és az örökké-valóság emlekezetének üdvösséges gyümölcshét szedhetné; szerzetes életre adá-mágát, és életének több-részét iéstenesfenn, s, szentül-tölté-el. Illy hathatós tudni illik az örökké-valóságnak emlekezete azoknak szívekben, az kik arról vigyázo elmével gondolkodnak, és fontos ítélettel okoskodnak.

158 *Az örökké-valóság tudománya*

kodnak. Sőt; vóltanak, az kik Czak álmokba látták a' szentek dichóségét, és az kárhozottak gyötrelmét; és émettek leg-ottan elléne-mondottak az oczmány vétkeknek. Légyen példád ez-aránt, amaz Barláámi Remeté oktatása által, igaz kitre tért Indiai Király fia, Abenner Josaphát. Ez, ugy mond *s. Ioan.* Damascenus szent János; meg-térése *Damas* után, egy faytalan homloku, de ékes tekintetű, bordélyssággal kereskedő kurváczkának hitegetésével immaydon, eggyezni kezd-vala, bujaságra fel-geriédvén; De az irtgalmas Istén engedelméből történék, hogy egy kevesse elszunnyadván álmában mind a' szentek bódogságot, s, mind pediglen az el-kárhozottak bódogtalanságot látna.

Mond-meg kérlek, meg-telik-è a' bõndõd, midõn éhezvén, álmodban jól-lákol? Benne-vagy-è vólta-képpen az tükõrben, midõn abban magadot fzeleléled? Im mind azáltal egy kis szunnyadásban-való rövid álom; egy álombéli homályos látása a' szentek örök dichóségének, és az istentelen bûnösök örök gyötrelmének; olly hathatós erõvel

erővel munkálkodott, egy Zondor Barbarus Királynak, testi érzékenségi-szerént fel-nevelt fiában, hogy az bordély-sággal kereskedő kurvának mesterséges találmányit, meg játszodoztatná, édesgető nyájasságát meg-útálna; és bujaságra indító hizelkedésit, megvetné. Itéld meg azért ha okoságod vagyon, melly hathatós ereje, és munkálkodása lehet az örökké-valóságnak azokban, az kik arról fontos itélettel, és vólta-képpen elmélkednek! Ha ezt jól fontba veted és lelked üdvösségére gondod vagyon; kétségnélkül az egy-fzem-pillantásig- való gyönyörűséget, nem böchüllöd nagyobra az örökké-valóságnál.

§. III.

I Gaz dolog bizonyára az, hogy valaki az örökké-valóságról tanólta tudománnyal bölchen akar élni, gyakran fontos itélettel okoskodik és erős dorgálással feddődik maga-ellen, magában, mondván: Oh én lelkem! ôh én örökké-való egyetlen-egy lelkem!

kem! mit fonnyasztod és izzasztod ennyire magadat? mire szorgalmatoskodol illy szüntelen-való habozással, ez világi hívságas dolgokban foglalatoskodván? Ennyire meg-vakúltál-è? illy balgataggá lettél - è? Ebben tölt - è kedved, hogy egy szem-pillantásig-való világi gyönyörűséggel örök kárhozott; feneketlen poklot; kén-kőves tűzzel lobogó gehennát, és véghetetlen gyötrelmet vásároly tenen magadnak? Téry-eszedre kérlek valaha immár, ne cszelyösködjél mind végig; ne bőchüld illy nagyra az által-menő árnyékokat; utáld-meg az testnek édesgető gyönyörűségit, és ved-meg tizta szíbből ez világnak el-mulando jovait, s, hízelkedő pompáit. Miért? Hogy az poklbéli örök gyötrelmeket el-kerülvén; az örök bódogságot (melyre teremtetted,) meg-nyerhesd.

Ne légy süket ezekre, lám gyakorta meg-engedted immár, hogy igen rövid, hertelen el-mulandó, és Chak egy szem-pillantásig-való e' világi gyönyörűség; de örök-ké-való a' poklbéli gyötrellem. Ha tehát e' világon, az égő gyertyánkának

kának langaczkáján nem tarthatod és nem szenvedheted úyaidat; miként szenvedheted-el az pokolbéli örök tűzet? Jól fontba ved: egy kis tziikkel időczkéig, nem tűrheted-el az gyertyának égetését; az pokolbéli tűznek pedig égetését örökké kelletik szenvedned. Ved őszve az festett tűzet, az mí valóságas tűzünkkel; vizsontag ezt, a' pokolbéli tűzzel. Midőn ezeket egy-máshoz hasonlítod; illesd úyaiddal az kő-falon festett tűzet, és lásd-meg minémű égető ereje vagyon, az mí valóságas tűzünknek erejéhez képest. Szintén olyan erőttlen a' mí tűzünk az égetésre, a' pokolbéli tűzhöz hasonlítottván, valamelly erőttlen a' kő-falon festett tűz, az mí valóságas tűzünkhöz hasonlítottván. Hogy szenvedheted tehát örökkön-örökké az pokolbéli tűznek égetését, ha a' mí tűzünknek erőttlen erejét egy kis tziikkel időczkéig el-nem tűrheted? Ugy tehetsz erről fontos és helyes ítéletet ha egy szem-pillantást, az örökké-valósággal; és vizsontag, az örökké-valóságot egy szem-pillantással őszve-vered.

162 *Az örökké-valóság tudománya*

Ostoba bolondnak, és eszelyős balgagnak itélnéd kétségnélkül azt, (ha okosságod vagyon) az ki, akár melly puha párnákkal puposított, és drága illatu virágokkal rakva-töltött ágyban-
szép is; az egész világnak biradalmáért; *hason-*
latosság feidelemségeért, gubernátorságáért; királyi és Czászári méltóságáért: negyven vagy ötven, sőt Czak egy egész esztendeig-is, olly okkal akarna kinyújtózva fekünnj, hogy mind az idő alatt, szüntelen hanyot feküve maradván, se meg-ne mozdúlna, se helyét meg-ne változtatna. Puha, púpos, és érzékenségeknek szolgáló illatos virágokkal rakott ágy ugyan ez, a' mellyről emlékezet van; de láfd-meg, hogy ebben-is fenki nem maradhatna, nem hogy örökké; de chak a' fellyúl nevezett ideig-is kénye-szerént. Miért? Mert a' feküésben-való időnek hoszfzu-volta, unalmat és lehetetlenséget szerezne akár-kinek-is. Melly nagy vak-ság, ostoba és temérdek bolondság tehát tölled, hogy az Ægyptusbéli hagamákért, a' diznóktól maradt malá-táért, az el-mulando árnyékért, sőt
 fem-

femmiért; azaz, ez világi és testi gyönyörúségekért; amaz kén-köves tűzel-vetett ágyra fetsz, a' mellyben az kárhozottak ízenként süttetvén, örökkön-örökké Cigáztatnak, kínoztatnak és Gyötörtetnek?

§. I V.

NEm a' végre adom ezeket letz-
keül elődbe keres-tyén olvasó, ^{Okmány}
hogy ez-világi jóknak el-mu- ^{intés.}
lando hivságos voltával; és az örökké-
valóságnak meg-mérhetetlenségével;
szívedet meg-kössém és kétségbe-es-
re vigyelek, elmédben akadályoskod-
ván; mint ha köntösödnek avagy hi-
vatalodnak meg-változtatásától füg-
gene örök életed és veszedelmed. Azt
akarom azért fő-képpen elődbe ter-
jeszteni, hogy őszue vetvén az örökké-
való dolgokkal, ez világi el-mulando
dolgokat, ne tégy olyan ítéletet felöl-
lők a' minéműeknek az testiektől alít-
tatnak; hanem mindeniknek neme és
természete szerént-való-bőczűjét volta-
képpen meg-tanólhasd; és ebből a' tu-
dományból okot vehets (a' mennyire

164 *Az örökké-valóság tudománya*

szükségedet tudod) életednek szorgalmatas meg jobbítottására. Habozzának veszedelmekre, az kik utolsó pihenésekig oczmány bűnökben hevertének; és lepjenek kétségbe eséssel az örökké-valóságnak útára, az kiknek halálok oráján által gátoltatott érdemek fzerént minden reménségek az Istennek irgalmafsága felől. Mí-nénk pedig időnk lévén az bűnből-való kitérésre és életünk meg-jobbítására; erős reménségünk lehet az pœnitentia tartásnak üdvösséges gyümölcshe elvételére, az Krístus Iesus érdeme és véghetetlen irgalma által.

XI. Jmádság.

O Hőrké-valságnak feneker-
len kút-feje, En szívemnek Iste-^{psal. 72}
ne! most érzem volta-képpen, ^{v. 25.}
melly jó nékem az Istenhez ragaszkod-^{26. 28.}
nom; és te-benned úr-Isten helyhez-
tetnem reménségemet. Most kezd el-
idegenedni testem és szívem minde-
nektől, és mostantól fogva semmit nem
akarok, s, nem kívánok se az égben, se
a' földön te-kivüled. Erzem Uram, az
őrké-valságnak nagy-vóltát, és hat-
hatós erejét. Nyilván tapasztalom,
hogy az őrké-valság, az kevélyeknek
fel-fualkodásokat meg-alázza; a' ke-
mény szívűeket meg-töri és ronttya; az
vakmerőknek bátorságokat meg-za-
bolázza; és a' külömb-külobb-féle,
vérkekben heverő bűnösöket fel-habo-
ríttya. az Istenfélő hiveket pediglen,
minden-féle ínségekben, háboruságok-
ban, és ellenközö dolgokban, édesdeden
vigasztallja, és ki-mondhatatlan öröm-
mel tölti-bé. Szemlélem lelki szeme-
immel, hogy mind az bódogok örö-
minek, s, chendes dúchóséginek, s, mind

166 Az örökké-valóság tudománya

pedig az istentelenek inséginek és nyukatatlan faydalminak, feneketlen mélysége az örökké-valóság. Látom, hogy mind az jó, s, mind az gonosz chelekedeteket meg-rostállya és próbállya az örökké-valóság.

Veszem eszembe Sz. Pál mondásának értelmét; tudni illik: A' mi most *2. ad Co. rint. 4* a' mi haboruságunkban egy szem-pillantásig-való és kőnyű, fölöttre igen fő *v. 17.* módon a' dichőségnek örökké-való nagy-vóltát szerzi mi-bennünk; kőnyű-ek és egy szem-pillantásig valók ez világi szenvedések, inségek és haboruságok, és ezekért, a' nyugodalomnak, chendes békeségnek és dichőségnek örökké-való nagy-vólta adatik mi-nekünk. Jai! tehát azoknak az balgatag bűnösöknek, az kik; azt, a' mi ez világi és testi gyönyörűségekben, egy szem-pillantásig-való és el-mulando, nagyobra bőchűllik a' mennyei dichőségnek örökké-valóságánál, a' földiekhez ragaszkodván, s, a' mennyejeokről el-felelkezvén; és inkább akarván az hívságas testi jókkal ez világon töltözni, hogysem ezeknélkül élvén, az órók gyötrelmet

met el-távoztatni! ôh én szívemnek Istene! ôh igaz örökké-valóságnak kút-feje! Adgyad, hogy te-kivűled minden el-mulando színyes és hívságas jókat valóságos-an meg-veflek és utállyak. Engedd-meg Úram gyámolító malasztod által, hogy az örökké-valóság szüntelen szívemben és szemeim-előtt forogjon; és hogy, azon örökké-valóság legyen az én életemnek és minden chelekedetjmnnek Zabolán-tartó Régulája.

Víszontag kérlek Úram alázatas szível. Az örökké-valóság legyen, nyomorúságimban vigasztalóm, kéfértetimbem, ôtalman, és minden-féle szerenchésdolgaimban, intóm, s, oktato mestere; hogy így, te-néked az ki, menynek földnek Királlya, az időknek mérője, az jutalmoknak igaz osztogatója, és az örökké-valóságnak álhatatas Oszlópa-vagy; dichéretet, dichőséget és vigafságas Zóltárokat énekelhessek az bóldog örökké-valóságban,

Amen, Amen,
Amen.

Tizen - kettődik Elmél- kedés.

Az Örökké-valóságról és utolsó
dolgainkrol - való tudomány; igaz-
gató ósvény és ingerlő ősztön, az mi
életünknek tökéletes és valóságas
meg-jóbbíttására.

§. I.

Világos-an és nyilván ki-ter-
szik fellyül az tizedik elmél-
kedésből melly hathatós
ereje legyen a' bűn ellen, az
Örökké-valóság és utolsó dolgaink em-
lekezetének, azaz; a' mi utolsó dolgaink,
és Örökké-valóság emlékezete melly
nyilván-való paíz és őtalmazó bástya
legyen minden-féle bűn-ellen; mivel
pedig nem elég az tökéletességre a' bűnt
él-távoztatnunk, (mellyet neme szerént
ha el-nem távoztatnánk vereségeket ér-
demlenénk) hanem a' fölött, az szentek
élete nyomdokit - is szükség követnünk,
külömb külömb-féle jószágas cheleke-
detekben foglalatoskodván; azt kell itt
meg-

meg-tanólnunk, ha vagy-on-è a' jószágas chelekedetekre, és a' szentek élete nyomdokira vezér-lő ereje azon örökké-valóság, és utolsó dolgaink emlekezetinek. Tudgyad azért minden bizónnyal, hogy ez a' tudomány nem csak órtalmazó báftya és nyilván-való paíz a' bűn ellen, hanem e' fölött, igazgató ösvény és ingerlő ösztön-is, a' jószágas chelekedetekre, tőkéletességre és szent-életre: Főképpen pedig üdvösséges Isteni félelmet, lelki erőt, és álhatatóságot nemez miben-nünk; hogy tudni illik szerenczés dolgainkban felne fualkodgyúk; es ellenkező dolgainkban kételkedő kiczín szí-vűek ne-legyünk. Vgyan-is valaki az örökké-valóságról és utolsó dolgainkról-váló tudománnyal bölchen és helyesen-él, ám bátor minden - némű ellenkező dologdktól és inségektől környéköztesék-is-meg, nem esik kétségbe, hanem inkább lelki erővel, álhatatas szível és Isteni félelemmel kiált-fél Szent Agoston Doctornal egyetemben, mondván: *ô Domine Deus meus! hic ure, hic seca; ut in ater-*

*S. Aug.
in Me-
dit.*

pólyózz ; hogy örökké kedvezz és irgalmazz. Méltán-is ; Mert itt e' világo, val-veszszőkkel és óstörökkel fanyargattatni ; ízenként szaggattatni ; darabonként bárdoltatni ; halálra Czigáztatni ; kerékre vettetni ; akasztó-fára függesztetni ; elevenen süttetni ; nehéz nyavalyákkal, betegségekkel és szerenchtelenségekkel késértetni ; egy szóval, e' szélyes világnak akár minémű kegyetlen Barbarusoktól Ki-gondolható gyötrelmivel kínoztatni, michoda az örök gyötrelmökhoz képest ? merő fűt,játek, tréfa és kedves mosolygás. Viszontag ez világnak minden-némű gazdagságiban, hatalmas uraságiban, pompás tisztviselésiben, és kedves gyönyörűségiben torkig úszni, michoda az örök dúchósághez képest ? Chak annyi mint egy fillyérni gazdagság és egy mángorni gyönyörűség ; sótt igazábban egy szóval, semmi. Mondám fellyül, hogy az örökké - valóságról és utolsó dolgainkról - való emlekezet avagy tudomány, főképpen üdvösséges Isteni félelmet nemez mi-bennünk. Önön-maga az örök igaság, a' Kristus Iesus ez-aránt bizony-ságom

ságom és oktató mesterem, Sz: Lukách
 Euangélishta által imígy szolván szerel-
 mes tanítványinak: Mondom pedig
 néktek én barátimnak: meg-ne retten- *Luc. 12*
 nyetek azoktól kik meg-ölik a' testet, és *6. 4.*
 az-után ninch több a' mit chelekedgye-
 nek. Meg-mutatom pedig néktek kitől
 féllyetek: Féllyetek attól, a' ki, minek
 uránna meg-öl, hatalma vagyon hogy a'
 gehennába vessen. így mondom nék-
 tek, attól féllyetek. Imé melly nyilván
 ki-rekeszti az örök igafság, az mí testün-
 kón uralkodó kínokat és kínzó hóhéro-
 kot, s, azoknak félelmét; és melly vilá-
 gos-an in taz örök gehenna emlekezeté-
 vel az Isten félelmére.

Chak az Isten az, a' ki testben meg-
 ölvén, lelket az örök gehennára vethe-
 ti véghetetlen igafsága szerént: fély te-
 hát az Istentől, és retteg a' gehennától,
 utolsó dolgaidról és az örökké- való-
 ságról, fontos itélettel gondolkodván:
 Vagyon miért félned és rettegned az
 gehennától, ha nem vagy, a' mint nem-is
 vagy szenttyeb a' régi Szent Atyáknál.
 Félték a' szent Atyák és rettegtek a' ge-
 hennától. Hallyad miként félt és ret-
 tegett

tegett Szent Cyrillus. *Gehennam timeo*,
S. Cyril. quippe interminatam: horreo Tartarum, ut cui
in orat. nimium sit calor: Paveo tenebras, quoniam
de exi- nihil admittunt lucis: formido postiferam ver-
tu ani- me, mem, quoniam est perennis. Félek (ugy

mond) a' gehennától, mert meg-hatá-
 rozatlan: Rettegők pokoltól, mert fő-
 löttéb-való melegsége vagon; Irtózom
 a' pokol sötétségétől, mert semmi vilá-
 gosságot nem-szenved magával: Iszo-
 nyodom a' dőgleletes féregtől, mert
 örökké-való. Hallyad Szent Bernar-
 dot-is. *Paveo gehennam, paveo iudicis vul-*

S. Bern- tum, contremisco à dentibus bestia infernalis:
ser. 16 horreo vermem rodentem, & ignem torrentem,
in Cant. fumum & vaporem, & sulphur & spiritum pro-
cellarum: horreo tenebras exteriores. Quis
dabit Capiti meo aquam, & oculis meis fontem
lachrymarum, ut praeveniam fletibus, fletum &
stridorem dentium! &c. Félek (ugy mond)
 a' Gehennától, és rettegek a' mennyei
 birónák tekintetétől.

Irtózom a' pokolbéli fene bestiának
 fogaitól: Iszonyodom a' mardosó féreg-
 től, és sűtő tűztől. a' tikkasztó fűstől,
 gőztől, kén-kőtől szél-veszek fuvásától,
 és külső sötétségtől. Ki ad vizet a' fe-
 jemnek,

jemnek, és kút-forrást, s, köny - hullatással Czorgó Czatornákat a' szemeimnek, hogy az örök síralmat és fogak Czigorgatását, meg - előzzem sírásimmal?

Szentek voltak ezek és tökéletes életet viseltenek többekkel egyetemben, mind az által im látod és hallod miként féltek, rettegetek, irtóztak és iszonyodtak az gehennától, annak böldogtalan örökké-valóságát lelki szemek előtt vizsgálván! te pedig rakva lévén bűnökkel, játéknak tartod ezeket? illy kényen élsz? illy bátran jársz testi kívánságid után? illy nagy szabadságot engetsz érzékenségidnek? illy vakúl és hanyótlomlok szágúldasz az hiuságas gyönyörűségeknek mezején? illy túnya-vagy az jószágas chelekedetekre? illy késén, sőt talám semmit nem gondolkodol az lelki tökéletességről és életednek valóságos meg-jóbbíttásáról? Ne-kétsél meg térni az teVradhoz Istenedhez míg időd vagy: ne vesd-meg az üdvösségre ferkengető ősztönt; és ne-hadd félre, az tökéletes életre vezérő örökké-valóságnak, ösvenyét.

Se okosságod , se érzékenséged
 ninchenek ; nem Chak a' baromnál ,
 de a' kőnél - is ostobább és aláb - való
 vagy ; valaki ezekre meg-ném indulsz ; és
 fel-nem geriedsz az keserves Örökké-va-
 lóságnak el - távoztatására , mellynek
 ninch határa ; és az Bóldog Örökké-va-
 lóságnak ohaytására , mellynek soha
 nem lészen

V E G E.

XII. Imádság.

OH örök-minden-ható fölséges Isten, az kinek titkos ítéleti vizsgálhatatlanok, és meg-mérhetetlen, s, feneketlen mélységek! járja-
 által kérlek az én szívemet az te félel-
 mednek tőre; lagítcza - meg kemény-
 ségemet, mint a' viafzt az napnak sütő
 fugári, az te szerelmednek tüze; és kőf-
 se el - válhatatlanúl te-hozzád lelke-
 met, véghetetlen irgalmasságodnak hár-
 mas kötele. *Confige timore tuo carnes meas.*
 Szegezd által testemet-is félelmeddel; *ps. 118.*
 és adgyad hogy igazan mondhasfam, *v. 120.*
 Szent Daviddal: *à judiciis tuis timui;*
 hogy a' te ítéletidtől féltem. Ugan-is
 ki-ne félne Uram a' te ítéletidtől, fontos
 ítéllettel gondolkodván és szüntelen el-
 mélkedvén, az emberi életnek, rövid-
 vóltáról; az bizonyos halálnak, bizon-
 talan órájáról; az koporsónak, iszonyu-
 ságáról; az utolsó ítéletnek, rettenetes
 vóltáról; és az pokolbéli gyötrelmek-
 nek, örökké-valóságáról? Ki-ne retteg-
 ne-tölled Uraknak Ura, az ki természe-
 ted szerént mindenható és rettenetes-
 vagy?

Az

Az te kiváltképpen-való irgalmad-
ból és ajándékokból származik mind-
azáltal Uram, hogy te-tölled üdvössé-
gesen féllünk. Örögbítted tehát ezt
a' te félelmedet én-bennem, es mind
testemet,s, mind szívemet szegezsd által
félelmednek törével, hadd vessen ki-
gyomlálhatatlan gyűkeret az én belső
részeimben az Isteni félelemnek gyű-
mölcsös fája, és hadd oktassa az üdvös-
séges tudománnak oskolájában az én
lelkemet az te félelmednek lelke; tud-
ván azt, hogy az üdvösséges bölchefé-
nek kezdete, az úr félelme. öntcz be-
lém ôh én mennyei szent Atyám az igaz
töredelmességnek lelkét-is, mert ennél-
kül, el-kelek vesznem bűneim miat; és
ha egyszer el-veszek, örökké-el-veszek.

Tölcz-bé végtére lelkemet,szívemet,
és minden belső részeimet szerelmed-
nek lelkével, hogy el-ne veszfzen a' te
méltatlan szolgád, (Szolgálok) kiért
egy Czöppig ki-öntötte drága szent vé-
rét, az én bűneimért meg-feszítettett
eggyetlen egy fiad,az Krístus IESUS. Ki-
nek, veled és a'Sz:Lélekkel egyetemben,
légyen dichéret és dichőség Végnélkül.

Amen, Amen, Amen.

BIZONYOS

LETZKÉKRE OSZTATOTT

Rövid , és Sommás ta-
nólság.

Az igaz hitnek némely szük-
séges ágozatirol.

ELSŐ LETZKE

Az *Purgatorium*-rol.

Agattak régentén az Pur-
gatorium-ot a' Görögök és
Armenusok. Ezeket kő- *Vide Al.*

vették az Vualdensek (az kik *fons. de*

egy Vualdo nevűh Lugduniai Polgártól *Castro*

származtanak, és neveztetnek) Eggye- *adver-*

zet ezekkel Hús Iános-is. Lúther Már- *9. hanc*

ton pedig, vallotta ugyan az Purgató- *ses li. 3.*

rium-ot, (vgy mond Alfonsus de Ca- *ti Bapt.*

stro) de azt mondotta hogy az Irásból *har. 7.*

meg-nem mutathatni nyilván. Hogy *Item li.*

valotta legyen, maga jelenti ilyen szók- *12. tit:*

kal: *Ego qui credo fortiter, immò ausim dice-*

re scio Purgatorium esse, facile persuadeor in

Scripturis de eo fieri mentionem. En, az ki *Purgat.*

A *erössen* *Luthe-*

sus in

diffus.

Lysica

erőssen hiszem; Sőt merem mondani, tudom az Purgatorium-ot lenni, könyven hajolhorok arra hogy az írásban eklekezet vagyon felölle.

Czufos dolog ez. Luther Mártonnak hite agozattya az, hogy valami a' Szent Írásban nyilván ninchen, azt nem kel hinni. Hogy valhatta és hihette tehát az Purgatorium-ot ha annak bizonyos fundamentomát és nyilván-valo bizony-ságot a' fz. írásból nem tudta? Most pediglen mind az Lutheránusok, s, mind a' több úyítók tagadgyak az Purgatorium-at.

Ezek ellen, mivel mi az kik az igaz Anyaszentegyháznak kebelében, vagyunk, hitünk ágozattyával erősittyük az Purgatorium-nak bizonyos voltát; lássuk-meg michoda helyes fundamentum-it adhattyk ez aránt hitünk agozattyának.

Hogy pediglen minden szóról-valo versengést félre tévén, az dolognak mi-voltárol szóllyunk.

*Micho-
da az
Purgá-
torium?*

Az Purgatorium-on az a' hely érte-
tik, az melyben, mint valami tömlőcz-
ben tartatván azoknak lelkek, az kik

e' vi-

e' világból halálos vételnélkül multa-
nak-ki, némely aprólékos avagy bo-
chánando vétkeknek és eseteknek
moczkaitol, tűz által tisztíttatnak-meg.

Nem - is mondhattya ezt a' keresz-
tyen elme, csak ki-gondolt és úyonnan
formált hazugságnak avagy Pápista ta-
lálmannak; mivel hogy ha igaz az, a'
mint igaz-is; hogy más az halálos bűn,
és más a' bochánando bűn: megint;
hogy az halálos bűn örökké-valo bűn-
tetést érdemel, és Isten ellenségévé té-
fiaz embert; az bochánando bűn pe-
diglen nem foszttya - meg embert az
Isten malaszttyától, és ideig-valo bűn-
tetés által-is le-töröltetik. Viszontag;
hogy minnyáian bűnösök vagyunk, és
senki nem mondhattya, s, nem-is meri
mondani maga felől hogy leg - aláb
aprólékos bochánando vétkekkel, meg-
nem moczkolta-volna lelki ismérét.

Történhetik az-is, s, gyakran pedig;
hogy az bochánando vétkeknek mocz-
kában talál ember meg-halni.

Történhetik viszontag az-is, hogy
meg - gyónt ugyan valaki az halálos
bűnről, és így az bűn meg bocháttatott;

de az bűnnek büntetése fõnn maradott; és a' bűnös ember, hertelen gyónása után meg-halván eleget nem-tehetett idõ szerént, avagy ideig-valo pœnitentiát nem tarthatot arról az meg-gyont halálos bűnrõl; az melly, örök büntetést érdemlett volna ugyan, az meg bántott örökké-valo jóra nézvén; de az Szent Gyónás által ideig-valo büntetésévé vált az örök büntetés. Fõnn-maradván azért az ideig-valo büntetés.

Azt kérdem; hová mégyen az Ollyan lélek, a' melly vagy az ilyen ideig-valo elég-tétel nélkül és pœnitentia-tartás nélkül; avagy pediglen az bochánandó bűnöknek és aprólékos vétkeknek moczkaiban múlik-ki ez világból?

Pokolba nem mondhattuk hogy menne; mert ha, az igazán meg-gyont halálos bűnrõl vagyon a' szó; az iminár meg-bocháttatott és chak ideig-valo büntetés maradott-fõnn; pokolban pedig örök-büntetés vagyon. Az bochánando aprólékos vétkekre nézve sem mondhattuk, hogy az ollyan lélek pokolra vettesék; mivel hogy, istentelenség-volna, chak gondolni-is azt az

Isten

Isten irgalmasága ellen, hogy örök büntetéssel büntesse; az idő-szerént-va-lo büntetést erdemlett aprotékos vét-
ket. Avagy hogy örökké - el-veffe az
ollyan lelket Sz. Színe elől, az melly no-
ha némely aprotékos vétkekbe, az az,
bochánando bűnökbe eset, és azoknak
moczkában múlt-ki ez világból, mind az
által végig meg maradott az Istenek Sze-
relmében és sz: malaszttyában, el-távoz-
tatván az halálos bűnt.

Meny országba sem megyen; mivel-
hogy az ideig-va-lo büntetés fõnn ma-
radott, és azért lokalni kell szükség kép-
pen; meny - országba pediglen nincz
helye az büntetésnek. Az aprotékos
bűnöknek moczkával-sem mehet senki
meny-országba; mivel hogy, ugy mond
Isayas Profeta a' meny ország úta; *Via*
sancta vocabitur, non transibit per eam pollutus.
Szent útnak hivattatik: fertelmes nem-
megyen azon által. Meny - országról
szól Szent Iános-is ritkos jelenésiben,
mondván: *Non intrabit in eam aliquod co-*
inquinatum, aut abominationem faciens &
mendacium. Bé nem megyen abba va-
lami ferteztetett, vagy utálatosságo

*Isa. 35.
6. 8.*

*Apoc.
21. 6.
27.*

chelekedő és hazugságot. Nem - is engedi azt az Isteni igazság, hogy akármi kevés moczokkal - is találtassék valaki az ő sz. országában.

Lenni-kell tehát a' más világon valamely más helynek a' hol tudni illik az olyan lélek éppen meg tisztúlyon. Ezt a' helyt nevezik az igaz Anyaszentegyház hivei, Purgatorium-nak, avagy tisztulás helyének. Hogy pediglen ilyen hely adassék és légyen, mind a Sz: Doctorokból, s, mind a Sz: írásból ki-tetzik.

Honnan
bizonyodik
a Purgatorium?

Ha az maga meg-áttakodot vakmerőségében nem akar maradni; megtanúlhattya akárki légyen mind az őo, s, mind az új testamentomból az Purgatorium-nak igazságát. és valahonnan ki-tetzik az halottakért-valo könyörgéseknek és imádságoknak dichéretes és üdvőlséges-volta; onnan bizonyodik meg-az Purgatorium-nak igazsága-is; mivel hogy, pokolból nincz szabadulás, hogy az kárhozattakért imádkoznánk. Az mennyieieknek pediglen nincsen szükség az segítségre, hogy érették könyörögnének.

Elsőb-en azért az őo testamentomból,

az Purgatorium-rol értetik a' Sz: Irás,
a' hol így szól, amaz igen erős és diché-
retes baynok JudasMakabæus-ról; tudni
illik: *Facta collatione, duodecim millia drach-*
mas argenti misit Ierosolymam offerri pro pec-
catis mortuorum sacrificium. Meg-róván
egy mást, tizenkét ezer gira ezüstöt kül-
de Jerusálembe, hogy áldozat lenne a'
meg-holtaknak bűnökért, &c. melly
nyilván - valo szókkal fejezze pedig bé
ezt a' helt a' sz: Irás, halljad: *Sancta er-*
go & salubris est cogitatio pro defunctis exora-
re, ut à peccatis solvantur. Az - okáért,
szent és üdvösséges gondolat a' halotta-
kért imádkozni, hogz a' bűnökből meg-
öldoztattasanak.

2. Ma-
chab.
12. v.
43. &
46.

Azt mondgyák erre az helyre, (nem
tűdván melyfelé terni illy nyilván-valo
írás elöt) Luther Mártonnal az úyitók;
hogy az Machabæusok könyveivel sem-
mit nem bizonyathatunk és próbálha-
tunk ollyat, a' mi, hitünk ágozattyában
ál; mivelhogy (úgymondanak) ezek a'
könyvek nem számláltatnak az több
igaz szent könyveknek rendiben: és ezt
szent Hieronymus Doctossal akarják
bizonyítani.

A' Ma-
kaban-
sók köny-
veiről.

S. Hie-
rony in
præfat:
in lib.

Machab

De meg ckalatkoznak, mivel-hogy Sz. Hieronymusnak értelme és ítélete, távol jár az ő vélekedésektől. hallyad azért tulaydon szavait ez-aránt azon Sz. Doctornak. *Machabeorum libri licet non habeantur in Canone Hebraeorum, tamen ab Ecclesia inter divinorum voluminum annontantur historias.* A' Makabæusok könyvei (ugy mond) noha ninchenek a' Zido Canon-ban, mind azáltal az Anyaszent-egyhaztól a' szent könyveknek historiái közé számláltatnak.

Imé melly nyilván számlállya Sz. Hieronymus az igaz szent Könyveknek rendibe, a' Makabæusok könyveit. Ezent bizonyittyák, Sz. Agooston, Sz. Damasce-nus, és a' Sz. Gyűlekőzetek. Helyes bizonságunk lehet tehát az Makabæusok könyveiből, a' tzelúl föl vett hitünk ágozattyának meg-probálására.

Hallyad ezaránt mit mond Sz. Agostö Doctor. *In Machabeorum libris legimus oblatum pro mortuis Sacrificium. Sed etsi nusquam in scripturis veteribus omninò legeretur, non parva est universe Ecclesie quæ in hac Con-suetudine claret auctoritas, ubi in precibus Sa-cerdotis quæ Domino DEO ad ejus altare fun-duntur.*

S. Au-
gust. in
lib. de
Cura
pro mor-
tuis a-
genda
cap. 7.

Az Purgatorium-rol.

9

duntur, locum suum habet etiam Commendatio mortuorum. A' Makabæusok könyveiben olvassuk (ugy-mond) hogy az halottakért áldozat vólt. De jóllehet sohul nem olvassuk-is a' régi irásokban, nem kichin dolog az Közönséges Anyaszentegyháznak ebben a' szokásban világoskodo nyilván-valo méltosága, midőn a' Papnak könyörgésiben, mellyek a' Sz: Olsáron mutattatnak - bé az úr. Istennek, helye vagyon az halottak aján, lásának-is. Szent Agoston szovai ezek, mellyek elegendők volnának ugyan az Purgatorium-nak meg-bizonyíttására; demennyünk tovább.

Az Purgatorium-ot próbállyá Tobia'snak-is amaz mondása: *Panem tuum & vinum super sepulturam iusti Constitue.* *Tobia 4. v. 18.*
Kenyeredet és borodat az igaz temetésére helyheztesd. Nem azért helyezetteti Tobias a' kenyeret és a' bort, az igazak temetésére, hogy az holt testek egyenek és igyanak. Közönséges értelemmel azért a' Sz. Doctorok ezt a' Tobias mondását arra magyarázzák, hogy az Kinek halottya vagyon, alamísnát adgyon, szegenyeket étesse &c. és az

egyháziak, s, a' szegények imádkozzanak az halottnak lelké-ért.

Ezért kérdezkedik, Arany-fzáju Sz.

*S. Chry- János, mondván: Cur post mortem tuorum
sophom. pauperes Convocas? Cur presbyteros ut pro eis
32. in velint orare obsecras? Miért hivod őszve,
Matth. a' tiéidnek halálok után, az szegényeket?
Miért kéred a' papokat hogy érettek
imádkozzanak?*

Erre szolgál Sz. David mondása-is,
*Pf. 65. tudni illik: Transivimus per ignem & aquā,
v. 12. & eduxisti nos in refrigerium. Altal men-
rünk a' tűzön és vizen: és ki-vittél min-
ket a' hívesre. Jóllehet más értelme-is
lehet ennek az mondásnak; mind az ál-
tal, Origenéssal egyűt, Sz. Ambrus Do-
ktor, a' vizen, az keresztiséget, és a' tűzön
az Purgatorium-ot magyarázza értetni,
*Orige. hom. 25. mondván: Hic per aquam, illic per ignem:
in Num. per aquam ut abluantur peccata, per ignem ut
S. Amb. in Psal. exurantur. Itt a' vizen, amott a' tűzön:
36. & a' vizen, hogy a' víz által az bűnök le-
serm. 3. mosattassanak: az tűzön, hogy az tűz
in Psal. által meg-égettesenek.
118.**

*S. Aug. Isaiasnál-is az Purgatorium-rol va-
l. 10. de gyon meg-írva, úgy mond Sz. Agoston
Cisit. Doctor. Si abluerit Dominus Sordes filiarum
Dei Sion,
cap. 25.*

Sion, & sanguinem Ierusalem laverit de medio eius in spiritu iudicii & spiritu ardoris. Midôn el-mossa az úr a' Sion leányinak undok-ságít, és Jerusalemnak vérét ki-mossa belőle, az ítéletnek lelke által, és az egő lélek által. *Isa. 4. 6. 4.*

Mennyünk immár az új testamen-tomra.

Nyilván jelenti üdvözítőnk Sz. Máte által, hogy vagyon olyan vétek a melly meg-nem bocháttatik, sem e' világon, sem a' jövőn. Következik tehát (ugy mő danak a' Sz. Doctörök) hogy némely vé tkek a' más világon-is meg bochát-tatnak. *S. Greg. lib. 4. Dialogorum. Cap. 39. S. Aug. lib. 21. de Civit. Dei. Cap. 24. S. Bern. Ho. 6. in Cant. Venerab. Beda in Cap. 3. Mar. V. Beda* De az olyan vétek se meny-ország-ban, (a' hová semmi moczkos bé-nem mehet) se pokolban nem bocháttathat-na k-meg (mert pokolban ninchen he-lye az bochánatnak) tehát lenni-kei va-lamely harmadik helynek; ez a' purgá-torium.

Igy szól egyűtt Sz. Pal: *Si cuius opus arserit, detrimentum patietur: ipse autem sal-uus erit: Sic tamen quasi per ignem.* Ha-
I. Cor. 3. 6. 15.
 kinek

kinék munkája meg-ég, kárt vall : ő pedig üdvözül de úgy mint a' tűz által.

Közönségesen az Theologus Doctorok, itt az tűz által, valóságosan tanítják értetni az Purgatorium-béli tüzet, avagy azt az tisztító gyótrelnet, az melyre, mint ideig-valo büntetésre senten-tiaztatnak halálok után azok, a' kik az bochánando vétkeknek moczkában, múltanak-ki e' világból.

Erre tzelez Sz. Ambrus Doctor Sz.

S. Amb. Pal szavait magyarázván : *Cum (inquit)*
in ca. 3. *Paulus dicit, (Sic tamen quasi per ignem)*
1 Corin. *ostendit quidem illum saluum futurum, sed po-*
& ser. *nas ignis passurum, ut per ignem purgatus fiat*
20. in *salvus ; & non sicut perfidi aeterno igne in per-*
ps. 118 *petuum torqueatur.* Midőn (úgy mond)
 Sz. Pál azt mondgya (de úgy mint a' tűz
 által) azt mutattya ugyan-meg, hogy
 üdvözül, avagy, meg-szabadúl ; de az
 tűznek gyótrelnét szenvedendi, hogy
 az tűz által meg-tisztúlván szabadúl-
 lyon-meg, avagy üdvöz-üllyön, és ne-
 gyótródgyék véghetetlenül örökkévalo
 tűzben, mint az istentelenek és hitet-
 lenek.

Szépé szól ezen dologrol Origenes-is,
 mond

mondván : *Veniendum est ad ignem, veniendum est ad Conflatorium.* Es illuc cum venit, si quis multa bona opera & parum aliquid iniquitatis attulerit : illud parum tanquam plumbū igne resolvitur ac purgatur, &c.

Origen.
hom. 6.
in Exo.
c. 15.

Vide
Alfons.

A' tűzbe, a' tégelbe kelletik menni ; és midőn oda menend, ha kinek fok jószágas chelekedeti, és kevés hamisági lesznek, avagy a' ki magával fok jószágas chelekedeteket és kevés hamiságat viend : az a' kevés mint az ón a' tűz által el-olvad és meg-tisztúl.

de Ca-
stro ad-
versus
haereses
lib. 12.
f. 828.

Ezen Sz. Pál szavair magyarázván, Theodoretus, (a' mint Sz. Tamás Doctor emlékezik felőlle) így szól : *Hunc credimus ignem purgatorium, quo purgantur animae ut aurum in Conflatorio.* Ezt hiszszük Purgatoriumi, avagy tisztító tűznek lenni, a' mellyel meg-tisztíttatnak a' lelkek, mint a' tégelben, avagy a' kemenczében és őve-olvasztóban az arany.

S. Thom.
in opus.
1. cōtra
Graecos.

Theodo-
ret. in
C. 3. 1.
Corint.

Nyilván szól Sz. Agothon Doctor-is mondván : *In hac vita purges me, & talem me reddas, Cui jam emendatorio igne opus non sit.* Ebben az életben tisztítcz-meg engemet, és tégy olyanná mint a' kinek, tisztító tűzre nem léssen már szüksége.

S. Aug.
in Psal.
37.

Ezekén

Ezeken kívül Csak az igaz Anyaszentegyháznak méltósága és dichéretes szokása-is elég-volna az Purgatoriumnak meg próbálására, az melly igaz Anyaszentegyház bizonyos solosmokat és imádságokat szokott az úr Istennek, a' halottakért bé-mutatni.

Melly méltán chelekedgye pedig ezt az Anyaszentegyház; és melly régtől-fogva szokta chelekedni, az-is ki-terczik a' regi Sz. Doctorokból.

Melly méltan; szép okát adgya Sz. Gergely Doctor, mondván: *Multum s. Greg. lib. 4. Dialog. cap. 55. solet animas etiam post mortem sacra oblatio hostie salutaris adjuvare, ita ut hanc nonnunquam, ipsa defunctorum anima expetere videantur* Nagy segétségekre szokot lenni a' testi halál után-is az üdvösséges áldozat a' lelkeknek; ugy annyira, hogy gyakran az meg-holtaknak lelkei, azon üdvösséges áldozatot ohaytani és kívánni láttassanak. Azt kérdem én itten, michoda lelkeknek használhat; avagy michoda lelkek kívánniak, holtok után az áldozatot magok-ért? Az pokolbéliekre nem mutathatsz, mert azoknak soha semmi reménségek nem lehet

lehet a' szabaduláfra, és következőzendő képpen nem használhat nekik az áldozat. A' menyeyi üdvözült lelkekre sem mutathatsz, mert azok a' bődögságban meg-állapodtanak, és semmi szűkségek nincsen a' mi segítségünkre. Tahát azok hívánniak holtok után segítségek a' mi áldozatinkat, az kik tisztító helyen, az az, a' Purgatorium-ban vannak.

Melly régtől fogva szokot pedig az igaz Anyaszentegyház, az ilyen lelkekért imádkozni a' Sz. áldozatban; és következőzendő képpen, hogy sem a' purgatoriū, sem az holottakért-valo imádság, sem pediglen a' Sz. Misének áldozattya nem úgy-találmány, világos-anki-tetczik Aranyszáju Sz. Janosnak imez mondásából. *Non temere ab Apostolis hac sancita fuerunt, ut in tremendis mysterijs defunctorum agatur Commemoratio.* Nem ok nélkül rendeltetett az Apostoloktól, hogy az félelmes, s, titkos szentségekben emlekezet légyen az halottakrol.

Ezen dologrol téfzen bizonságot, Sz. Dionysius, a' ki Szent Pálnak előtanítványa volt) emlekeztvén az akkorbéli halot-

Mélt
ezt
tudni.

S. Ioan.
Chrys.
Rō. 69.
Vide
Alfons.
de Ca-
stro lib.
13. fol.
899.
900.

S. Dion:
Areop:
lib. de
Eccle-
siastica
Hierar-
chia,

halottak körül - valo Cæremoniákrol,
és utólyára így szólván; *Precatur oratio*
Divinam Clementiam, ut cuncta dimittat per
infirmi- tatem humanam admissa peccata defun-
cto, eumq; in luce statuat & Regione vivorum,
in sinibus Abraha, Isaac & Iacob, in loco unde
effugit dolor, tristitia & gemitus. Azon kéri
az imádság az Isteni kegyeliséget, hogy
éppen meg bochássa az halottnak, a' mi-
ket emberi gyarlóságból vetett, és őtet
helyheztesse az világosságra és élőknek
tartományába; Abrahamnak, Isaac-
nak, és Jacob-nak Kebeleibe, olly hely-
re, a' honnan el-távozik az fájdalom,
szomorúság, és síralom. Im látod hogy
az Apostolok rendelték az halottakért-
valo solosmákot, és áldozatokat; lenni-
kel tehát valamelly helynek, pokol és
menyország kívül, a' hol azok a' lelkek
meg tisztúlyanak, az kikért az Krisztus
jegyessé az igaz Anyaszentegyház, az
Apostolok idejétől fogva mind eddig
üdvösséges áldozatokat, imádságokat
és solosmákot szokott rendelni. Ezt a'
helt mondom és vallom én az igaz
Anyaszent-egyháznak híveivel Purgá-
torium-nak.

Vala-

Valaki azért az elő számlált világos okokkal, és sz. Doctoroknak a' sz. Írásban fondáltatott velős tanításokkal nem, gondolván az Purgatorium-ot vakmerő-képpen tagadgya; meg-lássa hogy az tisztító tűzre nem lévén méltó, az pokol gyötrelminek örökké-való tűzére ne szálljon; Kitől minnyájunkat általmazzon az igaz Anyaszentegyháznak Iegyesse, a' KRISTUS IESUS.

Amen.

Máfodik Letzke

A' Szenteknek ségétségűl hívásáról.

SOha nem szűnt-meg a' pokolbéli ellenség az emberi nemzetnek üdvösséges útában akadályos kodni; innét vagyon hogy által látván mely nagy gyamolításunk és ségétségünk légyen erőtlenségünkben, a' szenteknek érettünk-valo esedezésiből: ki-küldött némellyeket e' világ fiai közé, as kik, az hazugságnak és tévelygésnek lelkétől vísfeltervén, a' szenteknek böchületit és ségétségűl-hívását tiltanak és kárhoztatnak,

Első kezdője ennek az tévelygésnek,
Alfons. (ugy mond Alfonsus de Castro) amaz
de Cast. Eustachius nevűh eretnek volt, az kinek
l. 13. ri. tudománnya; mint nyilván-valo eret-
Sancti nekség, az Gangreai gyűlekőzetben
f. 868. átok-alá!vettetett és el-kárhoztattatott.

Követtek az után ezt az tévelygó Eustachiuft, Vigilantius Gallus; az ki-ellen Szent Hieronymus Doctor ezen dologrol kétszer írt. Vízontag, az Valdensek.

densek. Vuittleff Janos, Huss Janos ;
 Luther Márton, &c. és közönségesen
 ebben az tévelygésben haboznak a' mo-
 stani úytörők-is , az Isten szentinek ez
 aránt böchületit Czorbítván Oecolam- *Oecolam-*
 padius Ianossal egyetemben. De ezek- *pad. in*
 ellen ; mind a' sz. írásból ,s, mind pe- *exposit.*
 diglen a' Sz: Do&orok tanításiból nyil- *sup. Isa.*
 ván ki-tetzik melly helyes légyen a' szé- *Proph.*
 teknek ségetségül hívása; és hogy éret-
 tünk esedezhetnek a' szentek.

Imádkoznak azért mí-érettünk és
 gondot viselnek reánk, mind az Angya-
 lok ,s, mind pediglen az több szentek.

Nyilván mondya Tobiásnak az An-
 gyal. *Quando orabas cum lacrymis, &c. ego* *Tob. 12.*
obtuli orationem tuam domino. Mikor imád- *6. 12.*
 kozol-vala köny-húllatással, &c. én az
 úr-eleibe virtem a' te imádságodat.

Miként és melly nagy gond-viseléssel
 imádkozot-légyen pedig az úr Angyala
 Jerusalelem-ért, és Juda Varasiért nyil-
 ván-valo világos szókkal meg-mú-
 tattya a' sz. írás Zakariás Profétának
 első részében, mondván: *Et respondit An-*
gelus Domini & dixit: Domine exercituum, *Zachar.*
usquequò tu non misereberis Ierusalem & Vr- *1. 6. 12.*

bium Iuda, quibus iratus es? iste iam septuagesimus annus est. Es felele az úr Angyala, és monda: Seregek Vra meddig nem könyörül sz te Ierufalemen, és e' Iúda várasin, mellyekre meg haragvdtál? Ez már a' hervenedik esztendő.

Poroncholatot is adott az Isten az ő Angyalinak hogy mí-reánk gondott vifellyenek, úgy mond Szent David: és Kőnyebbén engeszteltetik meg, s, hamaráb Kőnyörül raytunk az ő Angyalinak esedezési által. *Angelis suis mandavit de te ut custodiant te in omnibus vijs tuis. In manibus portabunt te ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum.* Az Angyalinak poroncholt felőled: hogy meg-őrizzenek téged minden útaidban. Kezekben hordoznak téged: hogy ne-talám kőbe ne űssed a' lábadat.

Hallyad és vesd jól fontba, mi van meg-írva Iób könyvében az emberekért fzólló Angyalrol.

Si fuerit pro eo Angelus loquens unus de millibus, ut annuntiet hominis equitatem; Mi-
serebitur ejus, & dicet: libera eum ut non de-
scendat in corruptionem: inveni in quo ei propitius. Ha léfzen érette szóllo Angyal,
 ezer-

ezer-közül egy, hogy hírré tegye az embernek igazságát. Könyörül rayta és ezt mondgya: Szabadíts-meg ötet, hogy ne mennyen-alá a' rothadásra: találtam a' miért néki meg-kegyelmezzek.

Hasonlo dolgokat talál-sz-fől ha megtekénted a' sz. írást, Daniel Profetánál. *Daniel.*
Szent Maténál, és az titkos-látásban. *10. v.*
Azt mondgyák ezekre az ellenkőzők, *20.*
hogy az ember nem Angyal; azért jól- *Matth.*
lehet az Angyalok imádkozhatnak mi- *18. v.*
érettünk; &c. mind az által azok a' szentek az kik emberek voltak, s, meg holtak, nem imádkozhatnak, mert nem tudgyák az mi szükségünköt és chelekedtinket mint az Angyalok. *10.*
Apoc. 8.
v. 3.

Melly helyetlen kavállálás legyen ez, nyilván-valo dolog; mivel-hogy ezaránt az ember szentek-is hasonlók az Angyalokhoz, a' mint ki-terzik a' sz. írásból. Erre Céloz Szent Iános titkos jelenésében, imez mondás. *Qui habet aurem*
audiat quid spiritus dicat Ecclesijs. *Qui vice-*
rit & custodierit usquē in finem opera mea, da-
bo illi potestatem super gentes, sicut & ego accepi
à Patre meo, & dabo illi stellam matutinam.
A' kinek füle vagy on hallya-meg mit

Apoc. 2.
29. &
26.

mond a' Lélek az Anyaszentegyházaknak. A' ki győzedelmes léfszen, és meg-őrizi mind végig az én chelekeditemet, hatalmat adok annak a' pogányokon, a' mint én-is vörtem az Atyámtól: és adom annak a' hainali chillagot.

A' hainali Chillagon értik itt a' szent írás magyarázó Doctorok, a' szenteknek készítettett dichőség fényességét, és azt a' bődög látaft mellyben minden elégségek vagyon a' menyecjeknek. Haté hát az Angyalok, azért imádkozhatnak mí-érettünk, mert tudgyák és láttyak a' mí chelekedetinket és szűkséginket: követközik hogy ez világból ki-múlt ember szentek-is imádkozhatnak; mivel hogy ő nekik-is az Istennek Állat-tyában (mellynek szemlélésében vagyon minden bődogságok) mint valami akarat-szerént - valo tükörben (a' mint az Theologus Doctorok szóllanak) megmutattatnak és ki-jelentetnek a' mí szűkségünk, Nivánságunk és chelekedetünk.

Továbbá. Ha ez-világból ki-múlt szent Emberek nem imádkozharnak mí-érettünk, mire - valo az Makabæusok könyvében, amaz nap fénynél világosb mon-

mondás, Oniás-rol és Ieremiás-rol, az kik az előtt régen meg-hóltanak-vala? *2 Mach. 15. 6. 12. c. 13. 14.*
Erat huiusmodi visus: Oniam qui fuerat summus Sacerdos, &c. manus protendentem, orare pro omni populo Iudaorum. Illyen-módu vala a' látás: Oniás a' ki Fő-Pap vólt, &c. kezeit fel-emelvén imádkozott a' Zidoknak egész nepeért. Viszontag: *Hic est fratrum amator, & populi Israel: hic est qui multum orat pro populo & universa sancta Civitate, Ieremias Propheta Dei.* Ez, az atyafiaknak, és az Israel népének szeretője: ez, a' ki sokat imádkozik a' népért, és az egész Szent varasért; Ieremias az Isten Profetája.

Ha azt mondgya erre, a' revelygó, hogy az Makabæusok könyvei ninchenek a' sz: Könyvek rendiben; föllyúl immár az Purgatorium-rol-valo letzkében meg-vagyon feletete.

Nem álom; és a' sz: könyvek rendiben vagyon az Ieremias Profétálása. Igy szöll pedig az Isten Jeremiásnak Moysest-ről és Samuel-ről az kik az előtt régen meg-hóltanak-vala testi halállal.

Si steterit Moyses & Samuel coram me, non Ierem: est anima mea ad populum istum. Ha Moy- *15. 6. 1.*

ses és Samuel előmbe állana-is, nincsen az én lélkem e' néphez.

Nem nyilván vagyone meg-írva Sz. Janos titkos jelenésiben? *Viginti quatuor Seniores ceciderunt coram agno, habentes singuli Citharas, & phialas aureas plenas odoramentorum, quae sunt orationes Sanctorum.* A' huszon-négy vénnek le-esenek a' barány-előtt mindeniknek Czitarájok lévén, és arany chészéjek rakvák illatokkal, melyek a' szenteknek imádságok.

Mire-valo Sz. Peter Apostolnak imez mondása? *Dabo autem operam & frequenter habere vos post obitum meum.* Gondomlészzen pedig gyakorta reátok holtom után-is.

Imé melly nyilván ki-tetzik az Sz. irásból, hogy mind az Angyalok, s, mind pediglen az ember szentek imádkozhatnak mí-érettünk. Következik tehát, hogy mind az Angyalokat, s, mind az több szenteket segítségül híhattyuk.

Az Angyalokrol, s, kiváltképpen az őriző Angyalokrol, versengő vitatás nélkül meg-engedik ezt, Calvinus Janossal együtt, az úyítók; de az több szentekről tagadgyák: Ezek ellen.

Nem

Nem a' szentekről vagyon-è nyilván *Iob. 5. &*
meg-írva Jób könyvében? *Ad aliquem* 1.
Sanctorum convertere.

A' szenteknek valamellyikéhez térj.

Nem Abrahám, Isaák és Israel erdemi
által könyörög-è Moyses az Isten harag-
ját engesztelvén? *Cur Domine irascitur Exodi*
furor tuus, contra populum tuum? Quiescat 32 & 11
ira tua & esto placabilis, &c. Recordare Abra- 12. 13.
ham, Isaac & Israel servorum tuorum.

Miért geried-fel, Uram, haragod a'
néped ellen? Chendefedgyék-meg ha-
ragod, és légy kegyelmes, &c. Emle-
kezzél-meg Abrahámrol, Isaákról, és Is-
raelről a' te szolgaidrol.

Mit jelent mást, hanem a' szenteknek
segétségül-hivását, Szent Dávidnak imez
Zoltárja? *Memento Domine David, &c.*
Propter David servum tuum non avertas fa- *Ps. 131.*
ciem Christi tui. Emlekezzél-meg Uram *& 1. &*
Dávidrol, &c. Davidért a' te szolgádért, *10.*
ne - fordísd-el a' te Krístusod orcáját.

Innét-is ki-tetzik hogy az szentek
imádkozhatnak mí-érettünk, és segét-
ségül hihattyuk őket. Mert, A' szen-
tek nem alabb-valók az földön elők-
nél; de ezek segíthetnek minket imád-

ságokkal, &c. tehát amazok-is. Hogy az földön-elők imádkozhatnak, és eleitől fogva imádkoztanak egymásért, bizonyágom a' sz. irás, mind az Oo, s, mind úy testamentomban.

A' földön él- vala még Job Patriárka, midőn így monda az úr Temáni Elifáznak: *Ita ad servum meum Iob, & offerte holocaustum pro vobis: Iob autem servus meus orabit pro vobis: faciem eius suscipiam ut non vobis imputetur stultitia.* Mennyetek az én szolgámhoz Jobhoz, és éppen-égő áldozatot tegyetek magatokért: Job pedig az én szolgám imádkozik érettetek: az ő személyét bé-vé szem, hogy ne tulajdoníttassék néktek a' bolondság.

I. Reg.
7. v. 8.

Nem segítségül híják- vala-è az Israel fiai Samuelt, kérven hogy imádkozzék érettek az úrhoz? *Ne cesses pro nobis clamare ad Dominum Deum nostrum, ut salvet nos de manu Philistinorum.* Ne szűnnyél-meg érettünk kiáltani a' mí Urunkhoz Istenünkhoz, hogy szabadíttson-meg minket a' Filistæusok kezéből.

Rom. 15
v. 30.

Nem imádságot kívánt-è Sz: Pál, az Romai Atyafiaktól, így írván nekik levelében? *Obsecro vos fratres per Dominum nostrum*

nostrum Iesum Christum, & per Charitatem sancti Spiritus, ut adjuvetis me in orationibus vestris pro me ad Deum. Kérlek titeket, atyámfiai, a' mi Urunk Iesus Krisztus-által, és a' Szent - Lélek szereteti- által, hogy segítsetek engem a' tí én-érettem- való imádságtokban az Istenhez. Ha-sonlo nyilván- való dolgokat talál- sz- fel Sz: Pál írásiban más helyeken- is. Szabad tehát a' mennyei dichóségben ural- kodo szenteket- is szégerségül hí- nunk.

Ezt így próbálom- meg. Ha szabad nem volna a' szenteket szégerségül hí- nunk, az kiváltképpen négy okból szár- maznék. Elsőben, abból; hogy min- ket nem akarnának meg- halgatni, se pe- dig mí- érettünk nem akarnának imád- kozni. Másodszor, abból; hogy nem volna arra- való hatalmok, hogy min- ket meg- halgathassanak, és mí- éret- tünk imádkozhassanak. Harmadszor, abból; hogy nem tudnák az mí imád- ságinkát és hozzájok- való esedez ésin- ket. Negyedszer, abból; hogy a' szen- teknek szégerségül hívása által, az Isten, és az mí édes közben- járo Iesusunk meg- bántódnék; de ezek közül egyik

*Ad E-
phes. 6.
v. 19.
1. Ad
Thessal.
5. v. 25.
2. Ad
Thess. I.
v. 11.
Ad Heb.
13 v. 18
Ad Co-
loss. 4.
v. 3.*

S. Cypr.
ser. de
morta.
litate.

ok sem elégséges se pedig nem helyes a' szentek segítségül hívásának el-rontására, tehát szabad ökört segítségül hírnunk. Hogy az első ok elégtelen és helyetlen legyen, ki-tetszik Sz. Cyprianus írásából, az ki azt mondgya, hogy a' szentek : *De sua immortalitate securi, de nostra incolumitate solliciti sunt.* Az magok halhatatlanságokrol bizonyosak lévén, szorgalmazatosak a' mi egészségünkről. ugyan-is nagyobb szeretetek vagyom most mi hozzánk a' szenteknek, hogy sem mint ez világon éltekben volt egymáshoz, de akkor meg-halgatták egymást és imádkoztanak egymásért tehát annál-inkább most.

Az második oknak helyetlen-vólta, ugyan jinnen ki-tetzk; mert ha imádkoztanak egy-másért e földön; követközik hogy hatalmok volt arra; mostan pedig nagyobb hatalom adatott nekik az boldogságnak lakó-helyében, hogy sem ez világon, a' szám-ki vetésnek és szarándökságnak völgyében volt. Hogy az harmadik ok ellen, az mi hozzájokvaló esedezésinket és imádságinkat tudgyak, nyilván-valo dolog; mivel-hogy

Krisztus

Kristus mondása szerént: *Gaudium erit in* *Luca*
Cælo super uno peccatore pœnitentiam agente. *15. 9. 7.*

öröm léfzen menyben egy penitentzia, tartó bűnösön; nem lehetne pedig öröm menybe a' bűnösnek meg terésén, ha azt nem tudnak a' mennyejek; melyre ha valaki azt mondgya hogy csak az Angyalok tudgyák az bűnösnek megterését; én azt mondom, hogy a' honnan az Angyalok, onnan tudgyák az több szentek-is, tudni illik, a' mint fellyül meg-mutatám (*ex speculo voluntario essentie Divina*) az Isten állattyának akaratszerént-valo tüköréből.

Hogy véktére a' szenteknek segítségül hívása által, az Isten, és az közbenjáró Kristus Iesus meg-nem bántódik, az-is nyilván-valo dolog; mivel-hogy egyéb-aránt azzal-is meg-bántódnék, midőn mi egymásért imádkozuk; mely ha igaz volna, se az Isten nem küldötte volna Temáni Elifázt Jobhoz hogy érette imádkozzék; se Szent Pál nem kért-volna magaért imádságokat; se pedig a' fellyül elő-számlált Sz. írásnak helyei, nem volnának hitelesek; melyet erősíteni, és követközendő-képpen

pen a' szenteknek segítségül hívását kárhoztatni, nyilván-valo erétnek-ség, &c.

Lássuk immár a' Szent Doctörök taníttásit.

Calvi- Kevély fővel hánkodik *Calvinus* Já-
nus lib. nos, a' Szent Lélektől meg-környéköz-
3. Inscr tetett Doctöröknek, chendes elmével
cap. 20. íratott taníttásiban, és azt akarja, hogy
sec. 21. a' szenteket hátra vetvén, egyedül chak
Krístus Urunkat-*kel* segítségül hínunk
az Atyánál. Ilyen szándékkal emleke-
zik Szent Ambrus Doctörnek imyllen
mondásáról: *Ipsé Christus est os nostrum,*
per quod Patri loquimur; oculus noster, per
quem Patrem videmus; dextera nostra, per
quam patri nos offerimus. Krístus a' mi
szánk, melly által az Atyának szóllunk;
a' mi szemünk, melly által az Atyát lát-
tyuk; a' mi jobbunk, melly által az
Atyának magunkat bé-mutattyuk.

De ha jól fel-nyítná szemeit *Calvinus*,
azokkal eggyűt az kik a' szentek ellen-
tusakodnak, bátor S. Ambrus mondása
légyen-is ez, (noha nem írta-meg *Cal-*
vinus hol szól úgy Szent Ambrus) Sem-
miben meg - nem erőtlennítti a' szentek
segét-

segétségül hívásáról - valo igaz tudománt. Oka az, mert a' szentek nem ez-köznélkül-valo esedezők, avagy közben-járok az Attyánál, (mivel-hogy az ezköznélhül-valo esedező és közben-járo az Atyánál egyedül chak Kristus Urunk) hanem valamit kérnek az Atyától, Kristus Urunk által, mint első és fő-közbén-járo által kérik.

Innét vagy on az, hogy midőn mi, az kik, az igaz Anyaszentegyháznak fiai vagyunk, valami szükségünkért esedezünk az Atyánál, Sz. Fiának érdemiért kérjük. Az Szenteket pedig chak arra szorgalmaztattuk alázatos könyörgéssel, hogy velünk egyetemben nyujtsák könyörgéseket Istenhez, tudván ; avagy kétségnélkül, s. szentül hívén azt, hogy a' szentek, az dichőségben lévén, hatalmasbak imádságokban nálunknál, és vélek-együtt, mindeneket könnyebben meg nyerhetünk, hogy sem magunk, a' szenteknek érettünk, és velünk együtt-való esedezések nélkül.

Illyen értelemmel szól, igen szentül és igazán Sz. Bernard, mondván : *Opus est mediatore ad mediatorum istum, nec alter nobis* *S. Bern: ser. de B. V.M. super signum magnum.*

nobis utilior quàm MARIA. Szükségünk vagyon más közben-járóra ehez az közben-járóhoz, nem-is lehet nekünk valaki más, hasznosb Mariánál. Ezen mondásával akarja tudni-illik, Sz. Bernard: Krisztus Urunkat egyedül, ezköz nélkül-valo közben-járónak mondani és próbálni; az több szenteket pediglen ezköz-által-valo-közben-járónak: és így noha nem olly tekéntettel mint Krisztus Urunk, de ugyan lehetnek más tekéntettel, ez közink és közben-járóink az Atyánál, ugy mint az kik által szóllyunk az Atyához, Krisztus érdemire emlekeztetvén az Atyát; avagy Krisztus Urunkhoz mint igaz és fő-közben-járónkhoz, hogy Sorsainkban gyámolítsa erőtlenségünkótt az Atyánál.

Ha valaki azt mondgya, hogy kegyes Atyánk vagyon és nem szükség máshoz folyamodnunk, se pedig magunk kivül, az Atyához egyéb közben-járókat választanunk.

Erre, igen helyesen meg-felel Arany-száju Sz. Janos, mondván: *Propter hoc ipsum opus habes sanctorum intercessione, quod te putas illis opus non habere; etiam si sis similis*

S. Chrysostom.
1. in Epist.
1. ad Thes.

lis

lis Paulo, opus tamen habes aliorum precationibus: non extollas teipsum ne humilieris.

Azért vagyon szűkséged a' szentek esedezésére, mert azt alítottod hogy annélkül nem szűkölködöl; Bátor hasonlólégyis Sz: Pálhoz, szűkölködöl mindazáltal másoknak esedezések nélkül, felne fualkddgyál hogy meg-ne aláztassál.

Tudnunk - kel ebből következőképpen és minden kerefzttyén elmének szűkség meg-érteni; hogy ha szintén valaki a' szentek könyörgésénélkül Kristushoz mégyen-is, meg-nem utálván a' szenteket, és meg-nem vetvén a' szenteknek érettünk-valo esedezéseket; kétségnélkül üdvösséget nyerhet magának; és meg-halgattatik üdvösséges könyörgésiben, ha másunnán nem téfszen akadált.

*Okta-
tás.*

Az próbáltatik azért eretneknek lenni, és annak chelekedete tulaydonítottik nagy bűnnek; az-ki a' szenteknek érettünk-valo imádságokat, könyörgéseket és esedezéseket, s, hozzánk-valo jó akarattyokat meg-veti, meg-utállya és kárhoztattya.

Nem-is vitattya az igaz Római Anya-

C

szén-

szentegyház , a' Szenteknek erettünk-
 valo esedezéseket olly szükségeseknek
 lenni üdvösségünkre, mint ha annékül
 semmit nem-nyerhetnénk Istentől: de
 azt taníttya hogy jó és hasznos. és az
 Isten ayandékinak hamaráb-valo meg-
 nyerésére-is alkalmasbna és hatha-
 tósbnak-kei vallanunk ,s, mondanunk
 a' Szenteknek segítségünkre-valo-hivá-
 sát, tudván azt ; hogy Könnyebben hal-
 gattatnak-meg az Számos Könnyörgők
 az egynél ; és Könnyebben mi-nálunk-
 nál bűnösöknél ; az kik immár a' dichó-
 ségben lévén Jstennek irgalmas kedvé-
 ben vannak: a' mint ám Lót-is, Abra-
 hám által menekedék-meg Sodomának
 rújétől.

Ezek így lévén , ne alítsa senki, hogy
 az maga tulaygon feiének Critirium-ja,
 avagy magányos ítélete szerént, vilá-
 gosbba ,s, igazábbba értheffe az igaz-
 ságot, az igaz Anyaszentegyház Docto-
 rinál, az kik, nyilván és fundamento-
 mos taníttással adgyák előnkbe, a' szen-
 teknek böchületiről, reánk-valo gond-
 viselésekről, erettünk-valo esedezések-
 ről, és segétségünk-re hívásokrol-valo
 üdvösséges tudománt.

Hallyad

Hallyad melly világossan szól Szent
Ireneus Dóctor, Eva anyánkrol, és az
mí édes Királyné Afzfzonyunkrol. Ból-
dog szűz Mvriáról: *Et sicut illa (Eva) se-*
ducta est ut effugeret DEVM; sic hac
(MARIA) suasa est obedire DEO, ut
Virginis Eva, Virgo MARIA fieret advocata.
Es valamint amaz (Eva) meg-chalatta-
tott hogy el-kerülné az Istent; ugy ez
(Maria) intetett hogy engedne az Jsten-
nek: hogy a' szűz Evának, szűz Maria
lenne szószóllója.

Hallyad Szent Eusebiust. *Vera pietatis*
militēs, ut Dei amicos honorantes, ad moni-
menta quoq; illorum accedimus, vota q; ipsis fa-
cimus, tanquam viris sanctis, quorum interces-
sione ad Deum, non parum juvari profitemur.
Az kegyességnek vitézt mint Istennek
barátit tisztelvén, korporsójokhoz-is
járulunk, fogadást tévén nekik mint
Sz: Férfiaknak; kiknek Jstenhez-valo
csfedezések-által, nem kevés Segétségün-
köt érezzük, és vallyuk.

Hallyad Szent Athanasiust. *Inclina*
aurem tuam MARIA in preces nostras, &
ne obliviscaris populi tui. Hayts-meg fülei-
det MARIA, az mí könyörgésünkre,
és

S. Irene-
us lib. 5.
contra
haereses
ultra
mediū.

S. Euse-
bius lib.
13 pra-
parat:
Eván-
gelica
cap. 7.

S. Atha-
nasser.
in Evan-
gel. de
SS. Dei
para id
est de
Annū.
circa fi-
nem.

és ne feletkezzél-el az te népedről. Vízontag: *Ad te clamamus, recordare nostri Sanctissima Virgo.* Hozzád kiáltunk emlékezzél-meg rollunk szenséges szűz. Ísmég: *Intercede Hara & Domina, & Regina, & Mater Dei pro nobis.* Esfedezzél örökös Afiszonyunk, Királynénk, és Istennek Anyja mí-érettünk.

Hallyad Szent Basilius Doctort-is.
S. Basil. Orat. in *Qui aliquâ pramitur angustia, ad hos confu-*
 40 *Mar* *giat; qui rursus latatur hos oret, ille ut*
zyres. *à malis liberetur; hic, ut daret in rebus latis.*

Az ki valami ínségéktől szorongattatik ezekhez járullyon; az ki megint örvendez ezekhez könyörögiön; amaz, hogy az gonosz ínségéktől meg-szabadúlljó; ez, hogy örvendetes dolgaiban maradando légyen.

Szent Agoston Doctor-is, szépen meg-mutattya miként szokott az igaz Anyaszentegyház a' szentekhez folyam-
S. Aug. gust. de *lani; ilyen szókkal: Quamvis in honorem*
Civita- *& memoriam SS. Missas Ecclesia celebrare*
te Dei *consueverit; non tamen illis Sacrificium offerri*
 1.8. c. 27 *docet, sed Deo soli, qui illos coronavit: unde nec*
Sacerdos dicere solet, offero tibi sacrificium Pe-
tre vel Paule, &c. sed DEO, de illorum vi-
 ctorys

Et oris gratias agens ; eorum patrocinia implorat ; ut ipsi pro nobis intercedere dignentur in caelis , quorum memoriam facimus in terris.

Jóllehet a' Szenteknek tisztessége és emlekezetire az Anyaszentegyház Miséket szokott mondani, nem tanította mind az által azt, hogy nekik áldozzunk, hanem egyedül az Istennek, az ki ökött meg - koronázta : innét, vagyon, hogy a' pap-fem szokta mondani, néked áldozom Peter vagy Pál, &c. hanem az Istennek ; az Szentek győzedelmiért hálákot adván ; a' Szenteknek őtalmokat és gondviseleéseket kívánván ; hogy ők mi-érettünk esedezni méltóztassanak mennyekben, az kikről mi emlekezünk e' földön.

Mikéne
mondat
nak SZ.
Misék
a' szentek
tisztességre.

Több Szent Doctoroknak - is számálhatnám itt - elő tanításokat ; de az melly dagályos elme ezeket megveti, azokat - is meg - vetné : az Isten felő szilíd elme pedig azokat el - hívén, ezéken meg-nyukszik.

Innét vagyon hogy en - is, az hiteknek erősséget, és végig meg-maradást

38 *A Szenteknek Ségetségül hívásáról.*
radást az hirben ; az tévelygőknek
pedig világosító malasztott, s, üdvöf-
séges meg - térést kívánván ; az föl-
séges Istennek , az ő szentiben diché-
retet éneklek; és most, Ament
mondok.

Harma-

Harmadik Letzke.

Az oltári szentségnek , egy
szín alatt-valo igazságról és
vételeről.

AZ Görögök kezdetek leg-elsőb-
ben e' fel - vett Letzkének igazsá-
ga ellen dagályoskodni , úgy mőd
Alfonfus de Castro. Követték az után
a' Görögöket , Husz Ianossal a' Czehek.
Viszontag ezeket Petrus Dresensis ; és
ezt a' Prágajakkal együtt Iacobellus
Misnensis. Ezek után sok esztendővel ;
ezen igazság ellen fel-támadván ; dichéri
ezaránt az Görögöket és Czeheket ; és
váltig gyomroskodik a' Romai Papa el-
len, Pusztító istentelen decretomu Ro-
mai Tyrannusnak , avagy kegyetlen fei-
delemnek és Antikristusnak nevezvén.
Luther Maron az Pápát. De miként
ellenkezzék önön-maga, az maga tudo-
mányával Luther Maron , nyilván ki-
tetzik tulaydon irásából. Így ír azért
az Babiloniai fogságról-valo könyben.
Christus non permittendo sed precipiendo dixit.
Bibite ex eo omnes. Et istud non potest solis

*Alfons.
de Ca-
stro l. 6.*

*adver-
so ha-
reses ti.*

*Eucha-
ristia
haresi*

*ultima
fol. 521*

*Luther:
lib. de
Captivi-
tate Ba-
bilonica*

*Luther:
lib. de
Captivi-
Babilo:*

*Tom. 2.
Lat fol.*

261.

Presbyteris dictum esse intelligi. A' Krisztus nem engedelemmel hanem poroncholattal mondotta: Igyatok ebből minnyájan; Es ezt nem érthettyük csak a' Papokrol mondatva lenni. Viszontag azon

Luther: könyben, így szól: *Non quod peccent in*
lib. 6 *Christum qui una specie utuntur, cum Christus*
Tom. ut *non praeceperit ulla uti, sed arbitrio cuiuslibet*
supra *reliquit, dicens: Quotiescunq; hac feceritis in*
fo 262. *mei memoriam facietis.* Nem hogy vétkeznének Krisztus ellen az kik egy színnel élnek, mivel - hogy Krisztus egy színnel sem poroncholta hogy ellyünk, hanem kinek kinek akarattyára hadta, mondván: Valahányszor ezt chelekenditek, az én emlékezetemre chelekedgyétek. Amott azt erősíti hogy poroncholta Krisztus az Pohárnak italát; itt pedig azt mondgya, hogy egyik színt sem poroncholta. Nem nyilvánvaló ellenkezés-e ez? Melly-felé tudnak így fordúlni a' Luther követői?

Alex.
kinek
veleje.

Abban vagyon azért az fel-vett Letzkének veleje; az elő-számlált tevelgők, és azoknak mostani követőj ellen; hogy, az oltári szent Aldozat kívül, (melly Czak az igaz papokat illeti) senkinek

kinek nem szükséges üdvösségre, az oltári Szentségnek két szín-alatt-valo vétele.

Legerősebb fundamentumokat ez ellen az fel-vett ígáság ellen amaz Evangéliomi Szókban akariák az pártutók helyheztenni a' hol tudni illik mind az ételről, s, mind az itairól emlékezik Iesus, mondván: *Bizony bizony mondom, nektek; ha nem észitek az ember Fiának testét, és nem iszjátok az ő véret, nem lesznek élet ti bennetek. megint: A' ki észli az én testemet és iszja az én véremet örök élete vagyó.* *Is még. Az én testem, bizonynal ital. Visszonrag: A' ki észli az én testemet és iszja az én véremet, én-bennem lakik, és én ő benne.* De ezeka' szók semmit nem tusakodnak az Romai igaz Anyaszentegyháznak tanítása ellen, mivel hogy mijs azt hiszszük és vallyuk, hogy az mi édes üdvözítettök az Oltári Szentségben Istensége és embersége szerént léven, mind ételünk, s, mind italunk mi-nékünk penitencia-tartó bűnösöknek az örök életre. Ebből mind-azáltal nem következik hogy szükség képpen két szín alatt kellessék az Oltári Aldozat kívül vennünk,

Ioan 6.

8. 54.

55. 56.

57.

mellynek rövideden illyen okaitadom. Elsőbben. Nem mondotta üdvözírtok, és együtt sem poroncholta, hogy a' kenyér szín alatt együk az ő testét külön, és külön viszontag a' bor szín alatt az ő véret; mint ha a' kenyér szín alatt, az bor színnélkül nem ehetnők az ő Sz: testét és nem ihatnok Sz: véret: hanem, hogy együk az ő testét és igyuk az ő véret ha azt akariuk hogy élet legyen mibenünk; és ő mibenünk, s, mi ő bennünk lakjunk.

Másodszor. Hitünk ágozattya tarttya Sz: Pal mondásából: *Hogy Krisztus halottai-
Rom: 6. 9. ból fel támadván, már meg-nem hal, a' ha-
lal ő-rajta többé nem uralkodik.* Következik tehát hogy éppen vagyon az oltári szentségben mindenik szín alatt; ha éppen: tehát, elevenen: Istensége és embersége szerént: Istensége és embersége szerént mondom; mert sohul nem lehet az ő fel-vett emberi teste Istenségenélkül; Elevenen; mert már többé-meg-nem hal. ha pedig meg-nem hal és elevenen marad, következik hogy valahol az ő sz: teste vagyon ott vagyon sz: vére-is; és valahol éppen
vagyon

vagyon az ő sz. vére ott vagyonsz. teste-
is: mivelhogy ezek egy-mástól soha el-
nem válnak többé.

De az oltári szentségben a' kenyér-
szín alatt éppen és elevenen vagyonsz.
Krisztus teste az sz. igék után; tehát ott-
vagyonsz. vére-is; mivelhogy, ha szent
vére nem volna testével egygyütt; vala-
hányszor rea mondatnak a' sz. Igék a'
kenyérre Krisztus hatalmával, az igaz
Paptól; mind annyiszor halva volna a'
kenyér szín alatt Krisztus, nem különben
mint a' koporsóban volt.

Harminczszor. Nem testi-mód szerént,
tapasztalható képpen ki-terjesztett ta-
gokkal; hanem az lélek tulaydonsága-
szerént vagyonsz. Krisztus az oltári szent-
ségben; tudni-illik; valamint a' Lélek
éppen az egész testben, és éppen az test-
nek minden részeiben vagyonsz.; ugy Kri-
stus-is éppen vagyonsz. mind a' két szín-
alatt; éppen magányoson mindenik
szín alatt; és éppen mindenik színnek
akár-mellyik részetzkéje alatt; ugy hogy,
az ki egy szín alatt vészti ezt a' szentséget
azon Krisztust vészti éppen, a' kit az pap
két szín alatt az Oltári áldozatban.

*Modo in
discipuli
est
Christus
in Eu-
charistia.*

Innét, azt vedd rövideden eszedbe; hogy szintén annyi malaszt és kegyelem adatik annak, a' ki egy szín alatt veszi ezt a' szentséget (ha masunnan akadállya nincsen) mint annak, a' ki két szín alatt veszi; mivelhogy nem a' jeltől, (melly az kenyér és bor, egyyüt avagy magányoson) hanem a' mit a' jelnek színe alatt veszünk, attól adatik az lelki haszon, kegyelem, és malaszt; ez pedig az Krisztus elevenen Istensége és ember-sége szerént.

Negyedszer, egy szín alatt adta Krisztus ezt a' szentséget az Emausbéli tanítványoknak, melyet így beszél-elő sz. Lukach. *Es lőn, midőn le telepednek vélek, vevé a' kenyeret és meg-álda, és meg-szegé, és nekik nyújtva-vala. Es meg-nyilatkozának az ő szemek, és meg-ismértek őtet.* Hogy ez a' kenyér Oltári szentség lett-légyen, imez igékből tetszik-ki: *Es meg-álda, és meg-szegé.* mivel hogy az oltári szentség kenyérének szentelése; sohul, se az Evangeliomban, se Sz. Pal Leveleiben nem nevezterik egyébnek *Aldásnál.* és abból ismérték őtet meg, mert láttyák-vala hogy olly móddal és Cere-moniával

monióval nyvjtya nekik-is ezt a' kenyere-
ret, a' melly móddal és Ceremonióval
adta-vala az előtt az Apostoloknak. itt
pedig az borról semmit nem emlekezik
Sz. Lukách, tehát az egy kenyér szín alatt
adta Krisztus sz. testét és véret. Nem
szoptam ezt a' tudománt úyaimbol; az
Anyaszentegyháznak méltóságas régi
Sz. Doctori bizonságim. Magyaráz-
ván azért Theophylactus ezen Sz. Lu-
kách Evangeliomat, így szól: *Aperiun-* Theophy
tur oculi eorum & agnoscunt eum. Insinuat in c. 24.
quod oculi eorum qui benedictum panem assu- Luca.
munt, aperiuntur, ut agnoscant illum. Ma-
gnam enim & indicibilem vim habet Caro Do-
mini. Fel-nyilatkoznak az ő szemek és
meg-ismérik őtet. Jelentetik, hogy azok-
nak szemek az kik az áldott kenyeret
vészik, fel nyilatkoznak hogy meg-
ismérjék őtet. Mert nagy és ki-mond-
hatatlan ereje vagyon az úr testének.
Sz. Agoston - is így ír ezen dologrol:
Non incongruenter accepimus hoc impedimen- S. Aug.
tum in oculis eorum à Satana factum fuisse, ne l. 3. de
agnosceretur IESVS; sed tamen à Christo consen-
facta est permissio usq; ad Sacramentum panis, su E&d-
ut unitate Corporis ejus participatâ, removeri gelista-
intel- rñ c. 25

intelligatur impedimentum inimici, ut Christus posset agnoscí. Nem illetlenül vettük hogy a' Sátántól voltanak tartóztatva az ő fzemek, hogy meg-ne ismértetnek Iesus; De mind azáltal a' Kristustól volt ez az engedelem a' kenyérnek szétségéig, hogy az ő testének eggyeségében részesül-
vén, el-távozní értessek az ellenségnek akadállya, hogy Kristus meg-ismértet-
hesék. Ezt bizonyíttyák hogy mások-
rol halgassak: Beda, és Aranyfajú Sz:

*V. Beda
super
Lucam
S. Chri-
st. hō.*

*16. E
17. sup.
Matth.*

*Act. 2.
v. 42.*

ötödször. Az Sz. Apostolok-is adták a' kősegnek egy szín alatt ezt a' szent-
séget; tehát most sem szükség két szín-
alatt veñi. Ki-tetszik ez az Apostolok che-
lekedetiből, a' hol azokról szólván a' sz.
írás az kik Sz. Péter beszédét bé-vévén,
meg-kerefzteltetének, így mond: *Alha-
tatosok valának pedig az Apostolok tudomá-
nyában, és a' kenyér szegésének részeltetésében,
és az imádságokban.* hol vagy on itt a' bor-
ról emlekezet?

Több helyeket-is számlálhatnék-elő,
de miért kellene másut mulatoznom, ha
Sz: János Evangeliomi könyvének azon
hato-

hatodik részéből, a' honnan leg-nagyob
fondamentomat akarnak magoknak
építeni a' pártútók, nyilván meg-bi-
zonyodik az-fel-vett igazság? Nyilván
és gyakran szöll tudni illik azon helyen
Krisztus magányosan az ételről, szent te-
stéről, és a' kenyerről, és örök életet-is
ígér azoknak az kik eszik az ő testét,
avagy azt a' mennyei kenyeret a' mely-
ről világosan szöll magára mutatván;
mellyet nem chelekedett volna ha az ő
sz: testének avagy az oltári szentségnek
az egy kenyér szín alatt-valo vétele, a'
bor színnekül elegendő nem-volna,
bűn bochánatra, üdvösségre és az örök
életre.

Hallyad Krisztus szavait: *Ego sum pa-
nis vita.* En vagyok az életnek kenyere. *Ioan. 6.
v48. 51.
52. 58.
59.*
*Ego sum panis vivus, qui de cælo descendi. Si
quis manducaverit ex hoc pane vivet in ater-
num.* En vagyok az elő kenyér, ki
menyből szállottam-alá. Ha valaki e'
könyerből eszik örökké él. *Et panis
quem ego dabo Caro mea est pro mundi vita.*
Es a' kenyér mellyet én adando vagyok,
az én testem a' világ életeért. Vízontag,
minek utánna mind testéről, s, mind vé-
véről,

réről együtt emlekezett volna; ismég magányosan szól az ételről és a kenyérről, mondván: v. 58. *A mint engem el-küldött az elő Atya, én-is élek az Atyáért: és a' ki eszen engem ő-is él én-érettem.* Ez a' kenyér, melly az égből szállott alá. *A' ki e' kenyereit eszi örökké él.* Ezekből eszibe veheti a' fílid elme, melly nyilván bizonyodik-meg Krístus mondásából az célul fel-tett igaság; mivel hogy nem holt, hanem eleven testéről szól Krístus, midőn a' kenyeret testének nevezi, és annak a' ki azt eszi örök életet ígér ingyen sem emlekezvén az poharrol avagy borrol.

Következik ezekből, hogy az pártutók, avagy meg hazuttollyak az Krístusnak illy nyilván-való szavait, és a' szent Doctoroknak közönséges világos tanítást; avagy helt adván azoknak, fejet-haytsanak az igaz Romai Anyaszentegyháznak és a' régi Sz. Gyűlekezeteknek, mellyek az Oltári szentségnek egy színalatt-való igaságát és vételét tanítják és dichérik.

*Concili.
Cölsät:
sess. 13
Concil:
Basiliē.
sess. 30.*

Ved eszedbe oktatásodra végtére. Elsőbben; hogy az Oltáron áldozó igaz

igaz papnak két szín-alatt kel venni, mivel hogy az Oltári áldozatban, a' fő-papnak Krisztusnak személyet viséli, az ki tudni illik az kereszt-fa oltáran mutatva-bé Sz. Attyának Sz. testét áldozatúl; és azon kereszt-fán ontótte éppen-ki sz. véret; innét vagyon, hogy noha az egyik szín alattis éppen és valóságosan vagyon az Krisztus sz. teste és vére; mind az által, mivel az Oltári áldozat, az Krisztus kereszt fán-valo áldozattyának emlekezetire vagyon; szükség, hogy mind az testnek, jele, (a' kenyér), s, mind a' vérnek jele, a' bor) jelen légyen azon áldozatban.

Vedd eszedbe Másodszor; hogy mi-fem mondgyuk, hogy az Evangeliomi igazság ellen volna, ha az Anyaszentegyház két szín alatt adná a' kőtségnek ezt a' szentséget, a' mint, ugy-is adta régen; de ebből nem következik hogy úgy tartozzék adni.

Vedd eszedbe Harmadszor. Hogy az Anyaszentegyház ezzel szabad lévén, helyes és bizonyos okokból adgya egy szín alatt ezt a' szentséget.

Elsőbben, hogy azoknak eretnekségeket

A' Pap
az Ol-
tári ál-
dozat-
ban
miért
él két
szín-
nel?

geket meg rontsa, az kik azt erőfittik hogy egy szín-alatt nincsen éppen az Krisztus; és hogy szűkség két szín alatt venni.

Másodszor; azért hogy az közönséges eggyeség meg-tartásék az úr vachorája vételében, melly meg-nem tarthatnék, ha a' bor szín alatt-is szűkség-volna venni, mivelhogy sok tartományokban igen szűk a' bor; és vannak olly bornemiszák, az kik chak illattyát sem szenvedhetik a bornak. hova lennének az ilyenek? Talám nem volt az Krisztusnak gondgya effélékre?

Harmadszor. Felő-volna mikor sokan áldoznák hogy a' bor szín alatt, a' Krisztus vére ki öntődnek, a' todulás-közt.

Utolszor, miként tarthatná-meg a' pap az betegek számára a' bor színt? Avagy, miként vinné néha éjjel, s, néha meszfe az betegekhez illendő bőchülettel és őrizetvel?

§[*]§

Negyc-

Negyedik Letzke.

A' Szent Gyónásról.

S Ok féle tévelygések voltak régtől fogva az Sz. Gyónás ellen. *Petrus Osmenfis Doctor Salmantinus*, azt tanítottotta Spaniol Országban legelsőbbben, hogy a' Sz. Gyónás nem Isten-től, hanem embertől rendeltetett, de ezt a' tudománt mint nyilván-valo eretnekséget, átok alá vetette az Anya-szentegyház, a' 4. Sixtus Pápa idejében.

Mások azt tanítottották Vitcleffel, hogy heába-valo az gyónás, és elég az töredelmesség gyónásnelkül.

Viszontag mások azt erősítették, az Jacobitákkal, hogy elég Istennek gyónni. Megint mások, hogy egyátallásban nem szükség a' Gyónás; ez a' Valódenek tévelygése.

Mindenikhez kapott Luther Marton.

Mind azok ellen azért a' kik az szent Gyónást Kárhoztattyák, és gyalazzak, nyilván ki-tetzik a' Sz. Gyónásnak helyes, dichebetes, szükséges és üdvöséges-volta.

Ama régi Szent Kelemen Mátyr, a' ki

Sz. Péternek Tanítványa volt; és a' kiról Sz. Pál-is emlekezik írásiban. Sz. Jakab Apostolnak imez szavaiban taníttya, fondaltatni a' Sz. Gyónást, tudni illik.

Jacob. 5. Confitemini alterutrum peccata vestra, & orate pro invicem ut salvemini. Vallyátok meg egymásnak a' ti-bűneiteket, és imádkozzatok egy-másért hogy üdvözüljete. Fontos szók ezek: Vallyátok meg. mit? *Peccata vestra*; bűneiteket, az az, a magatok bűneit. Kinek? *Alterutrum*. egymásnak: az az, nem elég, szíbeli vallást tenni Isten előtt, az ki annékül-is tudgya szívünknek titkait. De egymáskózt-is nem akár-kinek-kel meg-vallanunk bűneinket. Kinek tehát? Az igaz Papnak, az kinek tudni illik és nem másnak szóllot Krisztus,

Matth. 16. 6. mondván Sz. Peternek. Tibi dabo Claves regni Cœlorum. Et quodcunq; ligaveris, &c.

19.

Néked adom a' mennyeknek országa Kúlchait. Es valamit meg-kötözz a' földön, meg léfzen kötözve mennyekben-is: és valamit meg-öldözz a' földön, meg-léfzen öldözva mennyekben-is. Nem akár kiknek, hanem az Apostoloknak, mint igaz Papoknak, és az Apostolok

stolok successorinak szöll üdvözítettök
 Sz. Jánosnál-is mondván: *Accipite Spi-* *Io. 20*
ritum sanctum: Quorum remiseritis peccata, *8. 23.*
remittuntur eis: & quorum retinueritis re-
tenta sunt. Vegyétek a' Sz. Lelket: à kik-
 nek bűnököt meg-bocháttjátok, meg-
 bocháttatnak nékik: és à kiknek meg-
 tartyátok, meg-vannak tartva. Nyil-
 ván mondgya Isaias Profétás. *Narra* *Isa. 43.*
si quid habes ut iustificeris. Beszéld-meg ha *8. 26.*
 mid vagyon, hogy meg-igazúilly. Ezek-
 ről és több sz. irás helyeiről (mellyek-
 ről rövid voltaért halgatok) elmélked-
 vén a' Sz. Doctorok, nyilván tanítták
 a' Sz. Gyónásnak üdvösleges és szüksé-
 ges-voltat. Hallyad Sz. Agostont. *Ag-* *S. Aug.*
re pœnitentiam, qualis agitur in Ecclesia, ut oret *lib. 50.*
pro vobis Ecclesia. Nemo sibi dicat, occultè *homili-*
ago, apud Deum ago: novit Deus, qui mihi *arum.*
ignoscit, quia in Corde ago. Ergo sine Causa *homi-*
dictum est; quæ solveritis in terra soluta erunt *lia. 49.*
in Cœlo? Ergo sine causa sunt data Claves,
Ecclesie Dei? Frustramus Evangelium Dei?
frustramus verba Christi? proximum nobis
quod ille negat? Nonne nos decipimus? Tar-
trato, olyan penitentiát a' minémű az
Anyaszentegyházban tartatik, hogy

imádkozzék tí-érettetek az Anyaszentegyház: Senki ne mondgya magának; titkon tartok, Istennél tartok: tudgya Isten a' ki nekem meg-bochát, hogy szívemben tartok, pœnitentiát. Oknékül vagyon tehát meg-mondva, valamiket meg-öldoztok a' földön, meg-lesznek öldozva mennyekben-is? oknékül addattanak tehát az isten Anyaszentegyházának a' külchok? meg-challyuk tehát az Isten Evangeliom-at? meg-challyuk a' Krlstus szavaít? azt ígérjük magunknak, a' mit ő meg-tagad? Nem magunkat challyuk-è meg? nyilván jelentiezekkel az szókkal Sz. Agoston, hogy a' papról kellefsék vennünk bűneinkről-valo oldozást, és hogy nem elég szívünkben vallást tennünk Isten előtt; tehát szükség az üdvösségre, hogy az Pap előtt tegyünk vallást, a' szent gyónás által bűneinkről.

S. Cyprianus. Hallyad Sz. Cypriánust. *Confiteantur singuli, quasi vos fratres, delictum suum, dum adhuc qui deliquit in saeculo est, dum admittitur Confessio potest, dum satisfactio & remissio facta per Sacerdotes, apud Dominum grata est.*
Vallya-megkiki, kérlek titeket atyamfia,
az maga

az maga vétékét, míg e' világon vagy on a'
 ki vétett, míg az ő vallás-tétele bé-vé-
 tethetik, míg az elég-tétel és az Pap ál-
 tal adatott bochánat Kedves az úrnál.
 Több Sz: Doctörök is számlálhatnék-
 elő, de hogy unalmat ne szerezzen az
 kegyes olvasónak, másokrol már hal-
 gatván; Arany száju Sz. János mondá-
 sával fejezembé írásomat, az ki Sz. Jakab
 szavairól elmélkedvén, így szól minden
 rendbélieknek: *Excusari non poterit pec-*
cator, qui legem contempsit ut delinqueret, &
confessionis remedia amplecti noluit, ut periret.
Cape tu quisquis es o peccator! remedia. Con-
fessio afferat salutem, cui contemptus attulerat
mortem. Consilia ad salutem data peccator am-
plectere; peccatorum indulgentiam, confessione
instanti mercare: Quid horres fateri, quod li-
benter commisisti? Cur confunderis dicere, quod
non confusus es perpetrare. Peius est confiteri
nolle, quam legem contemnere. Ninivita confi-
rentur & vivunt. Sodomita obdurantur &
pereunt. Confitemini ergo peccata vestra. Nem
 lehet mentsége az bűnösnek, a' ki a' tör-
 vént meg-vetette, hogy vetkezzék; és a'
 vallás-tételnek orvosságát nem kedvel-
 te, hogy el-veszítsen. Nyúly az orvóság-

S. Chry-
 sost. in
 Cap. 5.
 Epist. S.
 Iacobi.

hoz té, akár ki-légy óh bűnös! üdvö-
séget ad az vallás-tétel, a' kire hatált,
hozot-vala a' meg-útálás. Ragasz-
kodgyal az üdvösségre adatott taná-
chokhoz bűnös; bűneidnek bochánat-
tyát a' szorgalmatos vallás-tétellel vá-
sárold. Mit félsz meg-vallani, a' mit örö-
mest vétettel? Miért szégyenled ki-
mondani, a' mit nem általlottál chele-
kedni? Veszedelemesb dolog, vallást
nem-akarni tenni, hogy sem a' törvényt
meg-vetni. Vallást tesznek az Ninive-
varasbéliek és élnek; meg-általodnak
és Keményednek az Sodoma-béliek és
el-vesznek. Tehát vallyátok-meg bű-
neiteket. Miért? *Vt salvemini*; Hogy
üdvözüljete.

Jacob. 5
8. 16.

Ah kerestyen olvasók melly szép szó
ez: *Vt salvemini*. Hogy üdvözüljete. Ez
az én fel-tett Pállyám óh bűnösök! *Vt
salvemini*. Hogy üdvözüljete. Ezért
foglaltá az örökké-valóság gyűrű-ébe
magyar nyelven a' belső-képpen indít-
tó tudományt; *Vt salvemini*. Hogy üd-
vözüljete. Ezért Adam azon tudo-
mány hoz, versengő vitatás nélkül, együ-
gyű igazsággal, ez egynéhány Létüket,

Vt

Vt Salvemini. Hogy üdvözüllyetek. Ad-
gya a' jó-Isten. Hogy üdvözüllyetek!
és hogy az én tizikkel irásomnak
Lelki haszonnal Legyen.

nyertes

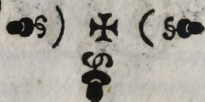
V	E	G	E.
A	M	E	N.
P.	F.	G.	M.

1653.

A könyv-nyomtató-miat esett fogyat-
kozásokrol.

E Stenek ugyan némely fo-
gyatkozások, kiváltképpen
az *Accentus*-okban, és *Virgula*-k-
ban; avagy az szókat hangolo
és különböztető jelekben; de
azokat az okos olvasó magától-
is észibe veheti: annak okáért
csak azokat jegyzettem fel e'
lajstromba, mellyek az olva-
sásban nagyobb késedel-
met szerezhettek
volna.

ERRA-

ERRATA.

CORRECTA.

Fogyatkozások

Igy-olvasd.

Az ajánlo levélben.

Folio 4. pagina 1. v. 11.

Jutattata

Jutatratta.

Fol. 5. pag. 1. v. 4.

Itélet

Itélelet.

*Az első elmelkedésben,
és a' következőkben.*

Fol. 8. lin. 3.

Jolki - - Jól-ki

fol. 9. v. 4. teis - te-is

fol. 14. v. 26.

pedigi - - pedig

fol. 20. v. 1.

Martyromknak - Martyromoknak

v. 2. góttelmit györrelmit

fol. 21. v. 12.

határnélkül - határnélkül

fol. 22. v. 26.

egyöről - - egyről

az ok - - azok

fol. 24. v. 1.

takát - - tahát

v. 20. ész - és

fol. 29.

ERRATA.

CORRECTA.

fol. 29. v. 3.		
Kiránom	- -	Kivánom.
fol. 32. v. 4.		
Szetzeni	- -	Szerzeni.
fol. 34. v. 14.		
hngy	- -	hogy
fol. 42. v. 9. & 10.		
Közönságes	-	közönséges
fol. 54. v. 4.		
hoh érokor	-	hohérókor
fol. 55. v. 23.		
Gzöp	- -	Czöp
fol. 59. v. 9.		
örög		örök
fol. 74. v. 13.		
esztender		esztendeit
fol. 77. v. 2.		
hatalm-alá		hatalma-alá
fol. 91. v. 23.		
emeld-el		emeld-fel
fol. 98. v. 11.		
Omni omni	-	Omni homini
fol. 111. v. 7.		
intalmat	- -	jutalmat.
fol. 125. v. 14.		
Kerdődik		Kezdődik
fol. 137. v. 22.		
		údy

ERRATA.

CORRECTA.

údy		ügy
fol. 142. v. 14.		
Mageknak	-	Magoknak
fol. 171. v. 15.		
in taz	-	int az
fol. 178. v. 12.		
lelk emet	-	lelkemet.

*A hit ágozatiról írt lezékben
esett fogyatkozásokról.*

ERRATA.

CORRECTA.

fol. 9. v. 10.		
Olsáro	-	Oltáron.
fol. 13. v. 2.		
Es	-	Et
fol. 18. v. 11.		
as	-	az
fol. 34. v. 19.		
tulaygón	-	tulaydon.

J.K.

